

مستقبل

۱۳۳۰

نشریه کارکنان صنعت نفت ایران | ۶۸ صفحه | خرداد ۱۴۰۵

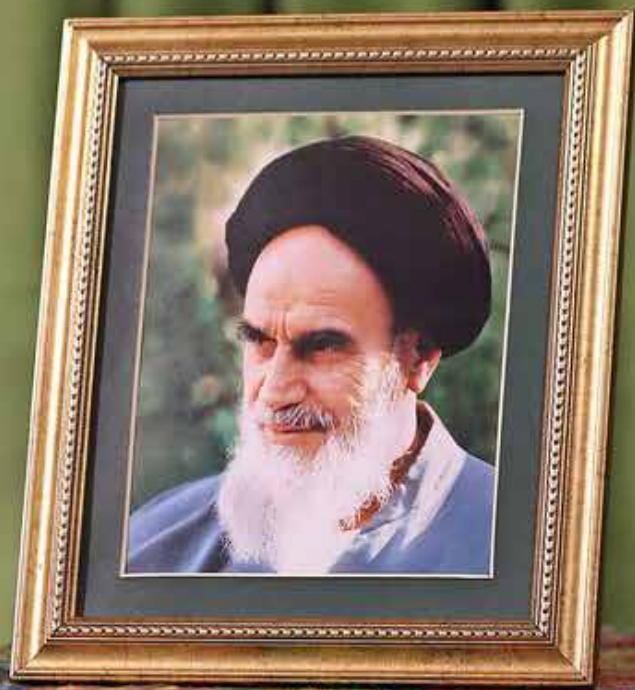
حماسه آفرینی های صنعت نفت
در میدان خدمت تمامی ندارد

پرافتخار در اوج اقتدار

سارک باد
عشقان و خرم

۱۴ خرداد
سالروز ارتحال
حضرت امام خمینی (ره)
رهبر کبیر انقلاب
تسلیت باد

- مدیر مسئول
سامان قدوسی
- رئیس امور انتشارات و مستندنگاری
جعفر پورفرجودی
- سر دبیر
مهناز محمد قلی
- دبیر تحریریه
سعید محمدپکی
- همکاران تحریریه
نیوشا روزیان، فاطمه دهقان تبری
حمیدرضا زینلی، علیرضا عبدی
لیلا مهداد
- همکاران فنی
طراح گرافیک: بهاره افتخاری
محمود محرابی
ویراستاری: زهرا شهبازی
مرضیه بیکی فرانی
حروفچین: رقیه مصطفوی
- مدیر اجرایی و ارتباطات
عباس لطفی
- عکس
واحد عکس اداره کل روابط عمومی
وزارت نفت
- خدمات IT
مدیریت فناوری اطلاعات و ارتباطات
روابط عمومی وزارت نفت

خرداد ۱۴۰۵

کارکنان بیمارستان فوق تخصصی
صنعت نفت تهران در حماسه ۴۰ روزه
صدای زندگی شدند

طلوع امید از دل جنگ

۲۲

پیام تبریک
وزیر نفت
به مناسبت روز
جهانی روابط
عمومی
و ارتباطات

۴

صنعت نفت در جنگ ۱۲ روزه
پایداری تأمین انرژی را رقم زد

شکوه حماسه

۲۸

مردان تنگ فنی سرود ایستادگی را میان
صخره و آفتاب طنین انداز می کنند
پژواک توربین ها
در سکوت زاگرس

۶

استعدادی
که با مدیریت
شکوفای شد

۵۲

صنعت نفت شب و روز را به هم دوخت
تا طعم روشنایی چشیده شود

سربلندی در روزهای سخت

۱۸

ورزشی ها از صنعت نفت برای مدیریت انرژی
در جنگ رمضان قدردانی کردند

سوخترسانی در اوج

۳۴

نشریه مشعل رادر

WWW.MASHAL.IR

دنبال کنید

نشانی
تهران، خیابان طالقانی،
رو به روی ساختمان مرکزی وزارت نفت
ساختمان شماره ۳۴ نفت- طبقه چهارم
تلفن: ۶۱۶۲۶۰۸۴
فکس: ۶۶۴۹۱۳۰۹
اداره کل روابط عمومی وزارت نفت
جمهوری اسلامی ایران

Email: mashal@mop.ir

از طریق
اسکن بارکد
«گیوار»
وارد سایت
مشعل
شوید.

ضرورت بازنگری
در مقررات پرداخت مزایا به زنان شاغل

۱۴

احقاق حق عائله مندی

پیام تبریک وزیر نفت به مناسبت روز جهانی روابط عمومی و ارتباطات

محسن پاک نژاد، وزیر نفت، در پیامی ۲۷ اردیبهشت ماه، روز جهانی روابط عمومی و ارتباطات را به کارکنان صنعت نفت تبریک گفت. متن پیام به این شرح است:

همکاران گرانقدر و پرتلاش روابط عمومی های صنعت نفت فرارسیدن ۲۷ اردیبهشت ماه، روز ارتباطات و روابط عمومی را به تمامی شما عزیزان که در آگاهی بخشی و امیدآفرینی به کارکنان صنعت نفت ایفای نقش می کنید، صمیمانه تبریک می گویم. در روزهایی که پشت سر نهادیم، شما همکاران با درک درست از شرایط کشور و با تکیه بر دانش، تعهد و هوشمندی حرفه ای، در عرصه تبیین دستاوردهای صنعت نفت، روشننگری افکار عمومی، تقویت اعتماد اجتماعی و مقابله با فضا سازی های ناعادلانه، حضوری موثر و ارزشمند داشته اید. بی تردید تلاش شبانه روزی شما در حوزه های فرهنگی، رسانه ای، تبلیغی و ارتباطی، نقش مهمی در حفظ انسجام سازمانی ایفا کرده است. فضای رسانه ای، بخصوص در عصر حاضر، عرصه جدال روایت هاست. در چنین موقعیتی، روابط عمومی های صنعت نفت همچون گذشته با پایبندی به رسالت خود، زبان صادق خدمتگزاران این مرزوبوم هستند. به منظور تقویت این نقش کلیدی، تدوین نظام جامع روابط عمومی های صنعت نفت به عنوان یک سند بالادستی و نقشه راه آینده این صنعت در دست اقدام است که با تمرکز بر شفافیت و تعامل موثر، گامی بلند در مسیر تعالی سازمانی به شمار می آید.

اینجانب ضمن قدردانی از کوشش های ارزشمند همه شما همکاران در روابط عمومی های صنعت نفت، توفیق، سلامت و سربلندیتان را از درگاه خداوند متعال مسئلت دارم و امیدوارم در سایه همدلی، آگاهی و تلاش مستمر، شاهد نقش آفرینی هرچه موثرتر روابط عمومی های این صنعت در مسیر اقتدار، پیشرفت و عزت کشور باشیم.

پیام تسلیت وزیر نفت در پی جان باختن شماری از کارکنان شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی

محسن پاک نژاد، وزیر نفت در پیامی، حادثه تلخ و تأسف بار واژگونی اتوبوس در محور عسلویه - کنگان را که منجر به جان باختن و مصدومیت شماری از همکاران عزیز در شرکت مجتمع گاز پارس جنوبی شد، تسلیت گفت. در متن پیام محسن پاک نژاد آمده است: حادثه تلخ و تأسف بار واژگونی اتوبوس در محور عسلویه به کنگان که منجر به جان باختن و مصدومیت شماری از همکاران عزیزمان شد، موجب اندوه و تأثر عمیق اینجانب و دیگر ارکان صنعت نفت شد. لازم است مدیران و

مسئولان ذریبض ضمن رسیدگی به وضعیت خانواده های داغدار، هرچه سریع تر نسبت به بررسی علل بروز حادثه اقدام و تمهیدات لازم را برای جلوگیری از تکرار چنین حوادثی به عمل آورند. اینجانب ضمن ابراز همدردی صمیمانه با خانواده های داغدار و همکاران سختکوش ایشان در مجتمع گاز پارس جنوبی، این ضایعه اندوه بار را تسلیت عرض می کنم و از درگاه خداوند متعال برای جان باختگان رحمت و مغفرت الهی و برای بازماندگان صبر و برای مصدومان شفای عاجل مسئلت دارم.

مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران تأکید کرد:

روند پایدار سوخت رسانی با وجود حمله به زیرساخت های پالایشی

محمدصادق عظیمی فر، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران در نشست با اعضای کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی، از تداوم پایدار سوخت رسانی در کشور با توجه به حمله به برخی زیرساخت های انتقال و ذخیره سازی فرآورده های نفتی خبر داد و گفت: پس از وقوع این حملات، با اجرای تمهیدات فنی از جمله فعال سازی مسیرهای جایگزین انتقال و استفاده از ظرفیت استان های همجوار، روند سوخت رسانی پایدار ماند و اجازه ندادیم در تأمین سوخت کشور اختلالی ایجاد شود.

مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران با بیان اینکه برنامه بازسازی و تقویت مخازن تأسیسات آسیب دیده با فوریت در دستور کار قرار گرفته است، گفت: بخشی از ظرفیت تأسیسات

آسیب دیده در کوتاه مدت احیا می شود و در افق میان مدت نیز برنامه هایی برای احداث مخازن جدید و توسعه زیرساخت های ذخیره سازی با رویکرد افزایش ایمنی و پراکندگی تأسیسات در حال اجراست.

معاون وزیر نفت در امور پتروشیمی تأکید کرد:

تأمین مواد اولیه کالاهای اساسی مردم در اولویت صنعت پتروشیمی

حسن عباس زاده، مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، در نشست با انجمن ها و تشکل های صنایع پایین دستی پتروشیمی، تأمین پایدار مواد اولیه صنایع پایین دستی و کالاهای اساسی مردم را در صدر اولویت های صنعت پتروشیمی دانست و گفت: این شرکت با همه ظرفیت در کنار فعالان صنایع پایین دستی است و همه توان خود را برای بازسازی سریع واحدها و جبران کمبود برخی محصولات به کار گرفته است. عباس زاده تأمین مواد اولیه مورد نیاز این صنایع را از مهم ترین دغدغه های مطرح شده دانست و بیان کرد: همه توان خود را به کار گرفته ایم تا هر بخشی که امکان بازگشت سریع تر به تولید را دارد، در کوتاه ترین زمان

ممکن عملیاتی شود. عباس زاده با تأکید بر جایگاه مردم در عبور کشور از شرایط حساس گفت: همه از مسئولان تا بخش های مختلف اجرایی و تولیدی وظیفه دارند توان، دانش و ظرفیت خود را برای خدمت به مردم به کار گیرند.

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران اعلام کرد:

امضای ۷۵ قرارداد با شرکت های کارور

سعید توکلی، مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران، از امضای ۷۵ قرارداد با شرکت های کارور با شرکت های گاز استانی خبر داد و اعلام کرد: توسعه همکاری با شرکت های کارور یکی از رویکردهای مهم شرکت ملی گاز ایران در اجرای سیاست های بهینه سازی مصرف است. توکلی بر ضرورت تداوم اجرای برنامه های مدیریت مصرف تأکید کرد و گفت: اجرای مستمر و هدفمند طرح های بهینه سازی، یکی از محورهای اصلی مدیریت مصرف انرژی در کشور است و خوشبختانه اقدام های انجام شده در این زمینه روند مطلوبی دارد.

مدیرکل روابط عمومی و سخنگوی وزارت نفت:

حماسه های کارکنان صنعت نفت برای افکار عمومی روایت شود

سامان قدوسی، مدیرکل روابط عمومی و سخنگوی وزارت نفت، با تأکید بر عملکرد موفق صنعت نفت در روزهای جنگ ۴۰ روزه اظهار کرد: کارکنان صنعت نفت در حوزه های تولید، پالایش و پخش، گاز و پتروشیمی در سخت ترین شرایط، با مدیریت جهادی و تلاش شبانه روزی، اجازه ندادند کوچک ترین اختلالی در تأمین انرژی کشور ایجاد شود. قدوسی در نشست تخصصی رؤسای روابط عمومی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران که به مناسبت هفته ارتباطات و روز روابط عمومی برگزار شد، این اقدام ها را بخشی از تاریخ پرافتخار صنعت نفت عنوان و تصریح کرد: این تلاش ها باید به درستی برای افکار عمومی روایت، ثبت و مستند سازی شود.

مردان تنگ فنی سرود ایستادگی را میان
صخره و آفتاب طنین انداز می کنند

پژواک توربین ها در سکوت زاگرس

مهناز محمدی | در دل زاگرس، جایی که زمین در بهار آن زودتر از هر جای دیگر نفس می کشد و شکوفه ها عطرآشانی می کنند، مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی همچون کوهی استوار و باصلابت ایستاده است و شبانه روز می تپد تا خون حیات صنعت در رگ های اقتصاد کشور جاری بماند. اینجا جنوب پلدختر لرستان است که در آن تلمبه خانه قرار دارد، اما این مرکز فقط یک تلمبه خانه نیست؛ موزه ای است زنده از ایثار و مقاومت. در دوران جنگ تحمیلی، ۵۲ بار آماج حملات هوایی دشمن قرار گرفت؛ ۳۲ بار بمباران مؤثر، تخریب های کامل و هر بار، مردانی جان برکف که با دست های خسته، اما اراده ای

پولادین، در کوتاه ترین زمان ممکن دوباره قلب تپنده اش را راه انداختند. شهدای تنگ فنی، نامشان بر تارک این خاک حک شده؛ یادگاری که خود را سپردند تا نفت به مقصد برسد و چرخ اقتصاد کشور از حرکت باز نماند. این روزها، همزمان با طراوت زودرس زاگرس و گسترده شدن سبزی بر دامنه ها، کارکنان این مرکز همچنان در شیفت های اقماری، شب و روز، بی وقفه کار می کنند. در حالی که زندگی در بیرون از این مجموعه با روال معمول خود جریان دارد، آنها در میان لوله ها و پمپ ها، در دل کوهستان، مراقب تداوم انتقال انرژی

به نقاط مختلف کشورند؛ دست هایی روغنی، چهره هایی خسته از شیفت های طولانی، اما چشمانی پر از همان عزم و غیرتی که روزی در برابر پمپ ها ایستاد. این گزارش، روایتی است از گفت وگوهای صمیمی با همین مردان زحمتکش و بی ادعای صنعت نفت؛ کسانی که روزهایشان را نه با تعطیلی که با تعهد به ادامه حیات کشور معنا می کنند. آنها که در سکوت شب های زاگرس، صدای بی امان توربین های گازی و الکتروموتورها را در مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی می شنوند و برای خانواده های دور، برای تداوم کار و برای روشن ماندن چراغ زندگی، بیدار می مانند.

قلبی برای ایران

زمانی که بسیاری از مردم در آرامش کنار خانواده‌هایشان هستند، در گوشه‌ای از این سرزمین پهناور، قلبی بی‌وقفه می‌تپد؛ قلبی به نام مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی. اینجا جایی است که نفت، بی‌وقفه و بی‌تعطیلی، در رگ‌های خطوط لوله جاری می‌شود تا گرما، روشنایی و رونق به خانه‌های هموطنان برسد. در یکی از روزهای کاری در این مرکز، پای صحبت یکی از کارکنان با سابقه نشستیم؛ مردی که ۲۵ سال از عمر خود را وقف بهره‌برداری ایمن از این شریان حیاتی کرده است: بختیار رضایی، رئیس نوبت‌کاری مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی.

از کارگاه تراشکاری تا عملیات

۲۵ سال است در این مرکز خدمت می‌کنم. ورودم به صنعت نفت از مسیر بهره‌برداری و عملیات بود؛ روز اول کارم را به عنوان کارمند عملیات آغاز کردم. بعد از آن، کارمند ارشد عملیات شدم، سپس مسئول عملیات، رئیس عملیات و امروز، رئیس نوبت‌کاری هستم. این گفته‌های بختیار رضایی از ورود به صنعت نفت و فعالیتش در مرکز انتقال نفت تنگ فنی است که در ادامه می‌گوید: پیش از صنعت نفت، در شرکت‌های مختلفی فعالیت داشتم؛ از جمله سرپرست کارگاه ماشین تراشکاری با حدود ۸۰ نیروی فنی بودم. حقوق و جایگاهی مناسبی داشتم، اما وقتی در آزمون صنعت نفت پذیرفته شدم و برای مصاحبه فنی به تهران رفتم، از من پرسیدند: چرا با وجود حقوق خوب، می‌خواهی وارد نفت شوی؟ پاسخم ساده بود: می‌خواهم در صنعتی بزرگ‌تر و اثرگذارتر فعالیت کنم. صنعت نفت برای من یک رویا و یک مسئولیت بود؛ چرخه‌ای بزرگ که دوست داشتم عضوی از آن باشم.

تنگ فنی شلوغ، اما صمیمی

مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی، یک ایستگاه انتقال نفت و فرآورده ساده نیست؛ مجموعه‌ای است با ورودی و خروجی‌های متعدد، از جمله خطوط ۲۶ اینچ، ۲۰ اینچ و ۱۴ اینچ که به مقاصد گوناگون انتقال دارند. برخلاف برخی مراکز که ممکن است چند روز در هفته فعال باشند، اینجا ۲۴ ساعته و بی‌وقفه در حال فعالیت است. همیشه شلوغ است؛ همیشه آماده باش. اما آنچه سختی کار، شب‌کاری‌ها و فشار عملیات را قابل تحمل می‌کند، همدلی است. در این ۲۵ سال، اگر یک ویژگی را بخواهم برجسته کنم، صداقت و یک‌رنگی همکارانم است. همین همدلی باعث شده است خاطرات تلخ هم برایمان شیرین شود و سختی‌ها رنگ بیازد.

یک هفته دلتنگی، یک هفته دیدار

رضایی توضیح می‌دهد: حدود ۱۴ تا ۱۵ سال است

که به صورت اقماری کار می‌کنم؛ یک هفته در مرکز، یک هفته کنار خانواده. دوری از خانواده آسان نیست. دلتنگی برای فرزندان، لحظه‌های از دست رفته و مناسبت‌هایی که گاه نمی‌توانی در آن حضور داشته باشی، واقعاً سخت است.

اما همسر در تمام این سال‌ها هم‌پای من ایستاده است. اگر من اینجا با سختی‌ها کنار آمده‌ام، او هم در خانه با همان روحیه و صبوری بار مسئولیت رابه دوش کشیده است. این یک پیروزی دوطرفه بوده؛ غلبه بر دوری و حفظ گرمای خانواده. خدا را شکر دو فرزند دارم؛ پسرم دانشجوی مهندسی کامپیوتر در تهران است و دخترم در مقطع متوسطه اول تحصیل می‌کند. افتخار می‌کنم که در کنار کار، توانسته‌ام پدري مسئول هم باشم.

انگیزه‌ای از دل یک روستا

رضایی ادامه می‌دهد: من روستازاده‌ام. خوب به یاد دارم

کار من فقط یک شیفت عملیاتی نیست؛ شاید گرمای خانه پیرمردی در روستایی دورافتاده به همین انتقال ایمن وابسته باشد. انتقال ایمن فرآورده برای من فقط یک مأموریت نیست؛ یک تعهد انسانی است.

روزهایی را که اگر نفت به موقع نمی‌رسید، خانه‌ها سرد می‌ماند. همین خاطره‌ها باعث شد وقتی وارد صنعت نفت شدم، احساس مسئولیت در وجودم جدی‌تر شود. با خودم گفتم: کار من فقط یک شیفت عملیاتی نیست؛ شاید گرمای خانه پیرمردی در روستایی دورافتاده به همین انتقال ایمن وابسته باشد. انتقال ایمن فرآورده برای من فقط یک مأموریت اداری نیست؛ یک تعهد انسانی است. خدا را شکر در این ۲۵ سال، حادثه‌ای برایم رخ نداده و همیشه تلاش کرده‌ایم عملیات را ایمن و بی‌خطر پیش ببریم.

شیفت دلتنگی و افتخار

او می‌گوید: سال‌هایی بوده که روزهای خاصی را در شیفت گذرانده‌ام. دل‌م می‌خواست کنار خانواده باشم، اما وقتی به این فکر می‌کردم که خدمت من باعث تداوم جریان انرژی در کشور می‌شود، آرامش می‌گرفتم. حس خدمت در چنین لحظه‌هایی، حسی دوگانه است؛ دلتنگی و افتخار در کنار هم. به گفته رضایی، همکارانی که در شیفت‌های کاری در مناطق عملیاتی صنعت نفت حضور دارند، بی‌صدا چراغ این صنعت را روشن نگه می‌دارند.

راز ماندگاری در همدلی

اگر بپرسید چرا کارکنان این مرکز با وجود سختی‌ها متعهد و امیدوار مانده‌اند، پاسخ من یک کلمه است: همدلی. اینجا کسی احساس تنهایی نمی‌کند. وقتی در کنار همکارانت باشی و بدانی پشتت خالی نیست، سخت‌ترین شرایط هم قابل تحمل می‌شود. او ادامه می‌دهد: برای همه همکارانم در صنعت نفت ایران آرزوی سلامت دارم. امیدوارم هر کجا هستند، سالم و تندرست باشند و روزهایی سرشار

از امنیت، آرامش و موفقیت پیش رو داشته باشند.

تنگ فنی؛ قلب تپنده ایران

اگر بخواهم مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی را به چیزی تشبیه کنم، می‌گویم: «یک قلب تپنده». قلبی که با همه خطوط و تلمبه‌خانه‌ها و تجهیزاتش، برای ایران می‌تپد؛ قلبی که هیچ‌گاه از حرکت نمی‌ایستد. به احترام همه کارکنان پرتلاش صنعت نفت، کلاه‌ساز برمی‌داریم؛ برای آنان که شاید دور از خانواده باشند، اما چراغ خانه‌های ایران را روشن نگه می‌دارند.

عطر بهار نارنج در سرزمین برهوت

در دل کوه‌های خاموش لرستان، جایی میان صخره و آفتاب سوزان، قلبی می‌تپد که اگر لحظه‌ای از حرکت بایستد، نبض چند استان از جمله پایتخت ایران از کار می‌افتد. مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی فقط یک تلمبه‌خانه نیست؛ شاه‌رگی است که نفت خام و فراورده را از جنوب به شمال می‌رساند و امنیت انرژی کشور را تضمین می‌کند. اینجا، در حدود ۲۰ کیلومتری از پلدختر، مردانی ایستاده‌اند که سال تحویل را کنار مانیتورها، توربین‌ها و الکتروموتورها جشن می‌گیرند و تابستان‌های ۶۰ درجه را با لباس کار، تاب می‌آورند. «مشعل»، این بار به سراغ مدیری رفته که نامش با مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی گره خورده است؛ بهروز فردوسی، مدیری با نزدیک به ۳۰ سال سابقه خدمت که سه دهه از عمر حرفه‌ای خود را در همین نقطه راهبردی گذرانده است. ۱۰ سال رئیس مرکز، ۱۰ سال معاون عملیات و ۱۰ سال معاون فنی؛ کارنامه‌ای کم‌نظیر میان بیش از ۵ هزار نیروی صنعت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران.

مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی یکی از مراکز زیرمجموعه شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت منطقه لرستان و از حلقه‌های شبکه انتقال نفت کشور است. این مرکز با تنوعی کم‌نظیر از خطوط لوله و تجهیزات، نفت خام و فراورده را پمپاژ می‌کند؛ با بهره‌برداری از خط جدید نفت خام ترش، قابلیت افزایش نیز دارد.

از بمباران تا بازسازی

تنگ فنی تنها یک مرکز صنعتی نیست؛ بخشی

در متن ماجرا حضور داشته است. او می‌گوید: «از نصب توربین‌های جدید تا راه‌اندازی دوباره اتاق کنترل، آجر به آجر اینجا در این مرکز بوده‌ام و همه را دیده‌ام.»

از تالاب تا چاه عمیق

امروز شاید تصورش دشوار باشد، اما روزگاری آب آشامیدنی مرکز از تالابی در سه کیلومتری تأسیسات تأمین می‌شد؛ آبی که نه بهداشتی بود و نه پایدار. قطع مکرر برق، نبود گاز، نبود تلفن و گرمای طاقت‌فرسا که در تابستان به ۶۰ درجه می‌رسید، زندگی را برای کارکنان و خانواده‌هایشان که در آن زمان در این مرکز حضور داشتند، دشوار کرده بود.

با پیگیری‌های چندساله مدیریت، دو حلقه چاه عمیق برای آب آشامیدنی حفر و پست برق اختصاصی احداث شد، شبکه گازرسانی به مرکز رسید و توربین‌ها از سوخت نفت سفید به گاز شهری تبدیل شدند؛ اقدامی که راندمان را افزایش و هزینه تعمیرات و الاینده‌ها را کاهش داد. خطوط به سیستم‌های کنترل PLC مجهز شدند و پایش دستی با بی‌سیم جای خود را به پایشگری دقیق و ایمن داد. یکی از مهم‌ترین تحولات، تبدیل وضعیت مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی از سکونت دائم خانوادگی به بهره‌برداری اقماری (یک هفته کار، یک هفته استراحت) از سال ۱۳۹۰ بود؛ تصمیمی که به گفته رئیس مرکز ۸۰ درصد از مشکلات روحی و خانوادگی کارکنان را کاهش و انگیزه کار در تنگ فنی را افزایش داد. امروز نیروهایی از شهرهای دور از تبریز و مشکین شهر تا تهران و دزفول در شیفت‌های اقماری این مرکز حضور دارند.

کاشت ۱۸۰۰ اصله درخت

شاید ماندگارترین یادگار این سه دهه، حضور

فردوسی در منطقه لرستان و مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی، نه خط لوله باشد و نه توربین، بلکه ۱۸۰۰ اصله درخت مرکباتی باشد که در محوطه ۱۸ هکتاری مرکز کاشته شد و همچون کمربندی سبز در این مرکز خودنمایی می‌کند. جایی که روزگاری برهوت بود، امروز در اردیبهشت بوی بهارنارنج در آن می‌پیچد. او می‌گوید: نارنج، پرتقال، لیموشیرین و نخل، سایه و طراوت را به خانه‌های سازمانی آورده‌اند. کندوهای عسل در میان شکوفه‌ها جا خوش کرده‌اند و فضای سبز، تابستان‌های سوزان را قابل تحمل‌تر کرده است. به گفته کارکنان، همین فضای سبز و همین عطر بهارنارنج، بخشی از سختی دوری از شهر را جبران می‌کند.

نسخه‌ای برای نشاط

در کنار توسعه زیرساخت‌های حیاتی، توجه به رفاه کارکنان نیز در اولویت بوده است. احداث یک سالن ورزشی ۶۰۰ متری چندمنظوره با پیگیری پنج‌ساله فردوسی امروز به پاتوق

عصرگاهی کارکنان تبدیل شده است؛ جایی برای فوتبال، والیبال، بسکتبال و بدنسازی. بازسازی استخر روباز مرکز نیز در سال‌های گذشته، بخشی از خاطرات خوش خانواده‌های ساکن در دهه ۸۰ را رقم زده است. فردوسی می‌گوید: وقتی شیفت تمام می‌شود، بچه‌ها دور هم جمع می‌شوند؛ یکی آش می‌پزد برای همکار سرماخورده‌اش، یکی دیگر شش ساعت روی موتور ماشین دوستش خم می‌شود تا موتور ماشین را تعمیر کند. اینجا اگر همدلی نباشد، دوام آوردن سخت است.

مدیریت با طعم تجربه

رئیس مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی معتقد است مدیریت در محیط‌های عملیاتی با بخش‌های ستادی متفاوت است؛ اینجا باید منعطف باشی. با دستور خشک و فاصله گرفتن از کارکنان، کار جلو نمی‌رود. او بر این باور است که تجربه، در کنار دانش، رمز موفقیت در اداره چنین مجموعه‌ای است؛ تجربه‌ای که در گذر

زمان، شناخت دقیق از روحیات و نیازهای کارکنان به مدیر می‌دهد. بهروز فردوسی در گفت‌وگو با ما تأکید می‌کند که در مسیر مدیریتی خود از منش و شیوه کار مدیران باسابقه صنعت نفت، به‌ویژه پیشکسوتانی که سال‌های جنگ و بازسازی را مدیریت کردند، الهام گرفته است؛ افرادی که

تنگ فنی تنها یک مرکز صنعتی نیست؛ بخشی از تاریخ مقاومت صنعت نفت است که در دوران جنگ تحمیلی، ۵۲ بار هدف بمباران قرار گرفت

مسئولیت پذیری، حضور میدانی و همدلی با نیروها را اصل می‌دانستند. او همچنین نقش راهنمایی‌های اساتید دانشگاهی در حوزه مهندسی و مدیریت را در شکل‌گیری نگاه علمی‌تر به مسائل سازمانی مؤثر می‌داند. به گفته او ترکیب تجربه پیشکسوتان و دانش روز، بهترین الگو برای اداره یک مرکز عملیاتی است.

او خود تحصیلات دانشگاهی در حوزه مهندسی و مدیریت را در کنار کار ادامه داده، اما تأکید می‌کند که بسیاری از ظرافت‌های رفتار سازمانی را باید در میدان یاد گرفت، نه فقط در کتاب. در این سال‌ها، به گفته همکارانش، حتی یک مورد تنش جدی با کارکنان در کارنامه‌اش ثبت نشده؛ فضایی دوستانه که فشار کاری را هم برای نیروها و هم برای مدیر کاهش داده است.

عدالت سازمانی

در کنار همه دستاوردها، او یک دغدغه جدی دارد: توزیع عادلانه امکانات و فرصت‌های ارتقای شغلی میان مراکز عملیاتی و ستادی. به باور او، سختی کار در خط مقدم باید با نظام جبران خدمات متناسب همراه باشد تا انگیزه‌ها پایدار بماند. این مطالبه‌ای است که بسیاری از کارکنان عملیاتی صنعت نفت نیز با آن هم‌صدا هستند.

سی سال با یک نام

در شبکه‌ای با هزاران نیرو، کمتر مدیری را می‌توان یافت که سه دهه در تمامی رده‌های عملیاتی یک منطقه خدمت کرده باشد. بهروز فردوسی می‌گوید: اگر دوباره متولد شوم، باز هم همین مسیر را می‌روم؛ سخت بود، اما ارزشش را داشت. امروز تنگ فنی، با سیستم‌های پایدار، خطوط توسعه‌یافته، آب و برق و گاز مطمئن، فضای سبز گسترده و نیروهای با انگیزه، فاصله زیادی با سال‌های ابتدایی دهه ۷۰ دارد. این تحول، حاصل تلاش جمعی مدیری شایسته و نسلی از کارکنان است که در گرما و خطر ایستادند تا چراغ پالایشگاه‌ها خاموش نشود. در روزهای گرم و سرد سال، آفتابی و بارانی، تنگ فنی یادآور یک حقیقت است: امنیت انرژی، حاصل ایستادگی مردانی است که در سکوت کوهستان، بی‌وقفه می‌تپند چون شاه‌رگ.

ایستادگی زیر آسمان نفت

برای بسیاری از مردم، زندگی در کنار خانواده معنا می‌شود، اما برای کارکنان صنعت نفت، به‌ویژه آنان که در مراکز انتقال نفت کار می‌کنند، روزها و شب‌ها اغلب در دل خطوط لوله و میان صدای مداوم پمپ‌ها می‌گذرد. رضا سفیدی، از کارکنان مرکز انتقال نفت تنگ فنی، یکی از همان مردانی است که بسیاری از لحظه‌های مهم زندگی را نه در خانه، بلکه در کنار همکارانش و زیر آسمان تأسیسات نفتی سپری کرده است؛ مردی با ۲۱ سال سابقه خدمت که می‌گوید: ما چرخ‌های کوچک این صنعت بزرگیم.

رضا سفیدی، کرمانشاهی و ساکن اصفهان است. ۲۱ سال از عمر کاری خود را در صنعت نفت گذرانده و پنج سال است که در مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی فعالیت می‌کند. از این سال‌ها، حدود ۱۸ سال در حوزه‌های عملیاتی تجربه اندوخته و اکنون به‌صورت اقماری و شیفتی مشغول به کار است. متأهل است و یک فرزند دارد، اما مانند بسیاری از کارکنان مناطق عملیاتی، فاصله جغرافیایی میان محل کار و خانه، بخشی جدانشدنی از زندگی‌اش شده است.

او که پیش از مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی، در منطقه غرب کشور خدمت می‌کرد، می‌گوید انتقالش به این مرکز ابتدا به دلیل ضرورت‌های کاری بوده، اما شرایط مناسب در کنار همکاران خوب سبب شده است ماندگار شود. با این حال، زندگی در یک مرکز انتقال نفت، تنها با شاخص‌های اداری و مالی تعریف نمی‌شود؛ اینجا جایی است که شب و روز معنا ندارد.

سفیدی با لبخندی آرام توضیح می‌دهد: خط لوله در اینجا خواب ندارد. یعنی چیزی به اسم تعطیلی واقعی نداریم. انتقال نفت و فرآورده یک کار ۲۴ ساعته است و همیشه باید در مدار باشیم.

او می‌گوید همین پیوستگی کار، مسئولیت کارکنان مراکز انتقال را سنگین‌تر می‌کند. باعث افتخار است که بدانیم بخشی از این زنجیره‌ایم. وقتی مردم با خیال راحت زندگی روزمره خود را می‌گذرانند، ما هم سهم کوچکی در تأمین انرژی و آرامش آن‌ها داریم.

اما پشت این حس افتخار، واقعیتی نهفته است که کمتر دیده می‌شود: دوری از خانواده. کار اقماری، گرچه از نظر مالی مزایایی دارد، اما بهای

عاطفی آن کم نیست. سفیدی صادقانه می‌گوید: سخت‌ترین بخش کار همین دوری است. بعضی وقت‌ها تولد فرزندت را نمی‌بینی یا در مراسم خانوادگی حضور نداری. اگر اتفاقی بیفتد، نمی‌توانی سریع کنار خانواده باشی. اینها آدم را گاهی منزوی و افسرده می‌کند.

با این حال، او از نعمتی دیگر سخن می‌گوید: نعمتی به نام همکار.

بیشتر خاطرات خوبم مربوط به همین جاست. کنار بچه‌ها. ما بیشتر از خانه، سر کار کنار هم هستیم. هم‌سن و سالیم، با هم شوخی می‌کنیم، کاری‌کنیم و دغدغه‌هایمان مشترک است. شاید عجیب باشد، اما گاهی سر کار خوشحال‌تریم.

در روزهایی که کشور شرایطی ویژه را تجربه می‌کرد، از جمله مقاطعی که ارتباطات محدود بود و کارکنان بدون دسترسی به تلفن همراه در محل خدمت حضور داشتند، سفیدی و همکارانش پای کار ایستادند.

آن روزها بیشتر اینجا بودیم. بدون ارتباط با خانواده. اما کار باید انجام می‌شد. این صنعت نمی‌تواند متوقف شود.

وقتی از او می‌پرسیم چه چیزی انگیزه ادامه مسیر را در چنین شرایطی فراهم می‌کند، با مکنی کوتاه

می‌گوید:

حس مفید بودن. اینکه می‌دانیم صنعت اول کشور هستیم و ما هم جزئی از این پیکره‌ایم. شاید کوچک، اما مؤثر. همین حس مسئولیت باعث می‌شود بمانیم. مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی به گفته کارکنانش، جایگاهی مهم در شبکه خطوط لوله و جریان حیاتی انرژی کشور دارد. نام این مرکز در بسیاری از مسیرهای انتقال شنیده می‌شود و نقشی کلیدی در پایداری جریان سوخت ایفا می‌کند. سفیدی می‌گوید: همیشه در مداریم، حتی اگر جایی دیگر وقفه‌ای باشد. با این همه، او و بسیاری از همکارانش دغدغه‌هایی دارند؛ دغدغه‌هایی که اگر برطرف شود، تمرکز و آرامش بیشتری برای خدمت فراهم خواهد شد. مهم‌ترین آن، مساله تناسب حقوق با شرایط اقتصادی است.

واقعیت این است که حقوق‌ها باتورم همخوانی ندارد. اگر این مشکل حل شود، خیلی از نگرانی‌های ذهنی کمتر می‌شود. وقتی خیال آدم از خانواده راحت باشد، با تمرکز بیشتری کار می‌کند.

او برای کارکنان صنعت نفت پیامی روشن دارد: برای همه همکاران در نفت و گاز و همه بخش‌های

این صنعت آرزوی سلامت دارم. امیدوارم روزهای پیش رو همراه با آرامش، امنیت شغلی و بهبود شرایط کاری و مالی باشد. اگر دغدغه‌ها کمتر شود، می‌توانیم با اراده‌ای محکم‌تر کار کنیم و فقط به مسئولیت‌مان فکر کنیم.

در پایان گفت‌وگو، رضا سفیدی بیش از هر چیز از همدلی سخن می‌گوید؛ از اینکه کارکنان صنعت نفت، با وجود تفاوت در

سمت‌ها و مناطق، در یک ویژگی مشترکند: ایستادن پای کار، حتی در روزهای تعطیل. برای آنان، خدمت در این صنعت تنها یک شغل نیست، بلکه مسئولیتی برای روشن نگه داشتن چراغ حرکت کشور است. شاید بسیاری از مردم هرگز نام مرکز انتقال نفت شهدای تنگ فنی را نشنوند، اما در دل

زندگی روزمره و جریان پایدار انرژی، ردپای تلاش مردانی نهفته است که روزها و شب‌هایشان را در کنار خطوط لوله می‌گذرانند؛ مردانی چون رضا سفیدی که با امید به روزهای بهتر، چرخ‌های صنعت را بی‌وقفه می‌چرخانند.

خدمت در
صنعت نفت
تنها یک شغل
نیست، بلکه
مسئولیتی برای
روشن نگه
داشتن چراغ
حرکت کشور
است

ضرورت بازنگری در مقررات پرداخت مزایا به زنان شاغل

احقاق حق عائله‌مندی

مشعل | پرداخت حق عائله‌مندی به زنان شاغل رسمی اگر چه خواسته جدیدی نیست، اما با روی کار آمدن دولت چهاردهم، به یکی از بحث‌های مهم در حوزه حقوق و دستمزد کارکنان دولت و بخش عمومی تبدیل شده است؛ موضوعی که با تأکید محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت، مورد اهتمام این وزارتخانه قرار گرفته و به گفته زهره یوسفیان ملا، مشاور امور بانوان وزیر نفت، با تدوین لایحه‌ای از سوی معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری در چارچوب اصلاحی مزایای شغلی زنان، تلاش شده است تا امیدها برای پایان بی‌عدالتی در پرداخت حق اولاد و عائله‌مندی چندین هزار بانوی رسمی این صنعت زنده شود که همچنان از دریافت حق عائله‌مندی محروم هستند. خبرنگار «مشعل» در گفت‌وگو با زهره یوسفیان ملا به این موضوع پرداخته است که در ادامه می‌خوانید.

عائله‌مندی را به زنان شاغل نیز اختصاص دهد؛ موضوعی که در صورت اصلاح و اجرایی شدن، افزون بر ایجاد انگیزه و احساس امنیت در نیروی کار زن، رشد تولید ناخالص داخلی، افزایش رفاه خانوارها و در نهایت بهبود وضعیت اجتماعی کشور را به دنبال خواهد داشت.

در صنعت نفت هم مشارکت زنان در بخش‌های مختلف و سمت‌های مدیریتی، از شاخص‌های کلیدی به شمار می‌رود؛ تا آنجا که بنابر آمارها، بیش از ۱۷ هزار نفر (۹٫۸ درصد) از کارکنان این صنعت ران‌زنان تشکیل می‌دهند که در نزدیک‌ترین و دورترین نقاط عملیاتی، سمت‌هایی مهم به عهده دارند. از این تعداد، ۷ هزار و ۴۸۹ نفر، نیروی رسمی هستند که از مزایای پرداخت حق عائله‌مندی محروم مانده‌اند و حال با شنیدن زمزمه‌های تغییر قانون، چشم‌امید به وزارت نفت بسته‌اند تا با شنیدن صدای آنان، گام‌های مهمی در این زمینه بردارد.

زهره یوسفیان ملا، مشاور امور بانوان وزیر نفت به اقدام‌های صورت گرفته در این مورد اشاره و تأکید کرد: این خواسته نه تنها با توجه به نگاه ویژه وزیرنفت به امور مرتبط با حوزه زنان شاغل در صنعت نفت بلکه در بسیاری از دستگاه‌های اجرایی به گوش می‌رسد. به همین دلیل، با هدف صیانت از اصول عدالت استخدامی و اجرای صحیح قوانین حمایتی در حوزه کار

امروزه دوشادوشی زنان با مردان در میدان کار و اشتغال، نه یک استثنا یا پدیده نوظهور که واقعیتی تثبیت شده است؛ به گونه‌ای که ساختارهای جوامع اقتصادی و اجتماعی امروز بدون آن قابل تصور نیستند؛ زنانی که در کار و عمل نشان داده‌اند هیچ مانعی برای آنان محدودیت‌زانیست.

اما مواردی همچون پرداخت نشدن حق عائله‌مندی به زنان شاغل که قانون و مقررات آن را مختص مردان شاغل می‌داند، ناخودآگاه، حس تبعیض، دل‌سردی و بی‌انگیزگی را در زنان شاغل شعله‌ور کرده است؛ حق عائله‌مندی، کمک هزینه‌ای است که در آن طبق بند چهار ماده ۶۸ قانون خدمات کشوری، برای همسر ۸۰۰ امتیاز و برای هر فرزند ۲۰۰ امتیاز تا سقف سه فرزند در نظر گرفته شده است.

از یک سال گذشته، خبرهایی از تغییر این وضعیت به گوش می‌رسد و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، در تلاش است تا با اصلاح مقررات پرداخت، حق

و به دنبال گام‌های معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری در جهت احقاق حق عائله‌مندی به زنان شاغل، در نشست اخیر کارگروه پیگیری اصلاح و اجرای صحیح مقررات امور زنان و خانواده وزارت نفت، موضوع ضرورت بازنگری در مقررات پرداخت مزایای شغلی به زنان شاغل و حذف تبعیض مبتنی بر جنسیت بررسی شد و بر اساس تصمیم‌گیری هادراین کارگروه، متنی باهدف ایجاد عدالت اداری، رفع تبعیض‌های موجود و حمایت از زنان شاغل در حوزه مزایا و حقوق قانونی، تدوین و پس از تکمیل نهایی، جهت بررسی و طی مراحل قانونی به معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و سایر مراجع ذی‌ربط ارسال شده است. وی افزود: البته این مساله، در قانون تامین اجتماعی حل و فصل شده، اما در صندوق‌هایی مانند صندوق بازنشستگی، پس انداز و رفاه کارکنان، مشابه صندوق‌های کشوری، همچنان ساری و جاری است؛ از این رو رسالت این بود تا در چارچوب اصلاحی مزایای شغلی زنان، گام‌هایی برداشته شود.

مشاور امور بانوان وزیر نفت با تأکید بر اینکه در این چارچوب اصلاحی موارد فقهی، بین‌المللی و قانونی نیز مدنظر قرار گرفته است، توضیح داد: در ساختار قوانین و مقررات کشوری، قانون مدنی و قانون کار سایه افکننده است، اما مواردی در قانون مدنی وجود دارد که معتقدیم نباید به قانون کار تسری داده شود، زیرا قانون مدنی جمهوری اسلامی عمدتاً بر پایه فقه امامیه و در حوزه روابط خصوصی اشخاص تنظیم شده است؛ از جمله مواردی چون نکاح، نفقه، ارث و قیمومیت. در حالی که قانون کار در سال ۱۳۶۹ مصوب و بر پایه عدالت اجتماعی، حمایت از نیروی کار و تحقق اهداف مندرج در اصل ۴۲ و ۴۴ قانون اساسی تدوین شده است که در ماده ۶ قانون کار به صراحت هرگونه تبعیض را مردود می‌داند و بیان می‌کند: برقراری هر نوع تبعیض در پرداخت دستمزد به دلیل تفاوت در سن، جنسیت، نژاد، قومیت و اعتقادات و غیره ممنوع است. در ماده ۴۴ منشور حقوق شهروندی مصوب ۱۳۹۵ هم آمده است که زنان و مردان در بهره‌مندی از فرصت‌های شغلی، مزایا و حمایت‌های قانونی باید برابر باشند.

یوسفیان ملا افزود: نباید احکام ناظر بر نهاد خانواده در قانون مدنی به روابط کارگر و کارفرما تسری پیدا کند. به عنوان مثال مطابق ماده ۱۱۰۵ قانون مدنی، در روابط زوجین ریاست خانواده از خصایص شوهر است. این ماده در فصل مربوط به نکاح و انحلال آن آمده و با صراحت ناظر بر روابط خانوادگی و تکالیف زوجین در محیط خصوصی خانواده است. پس دلالت این حکم، در چارچوب زندگی مشترک و تنظیم مناسبات میان زن و شوهر محدود می‌شود و قابل تسری به سایر حوزه‌ها از جمله روابط کارگر و کارفرما نیست.

به گفته وی، قانون کار (مصوب ۱۳۶۹) بر پایه قانون اساسی سامان یافته که بر اساس اصل ۲۰ قانون اساسی همه افراد، اعم از زن و مرد، یکسان در حمایت قانون قرار دارند. همچنین بر اساس اصل ۲۸ قانون اساسی، هر کس حق دارد شغلی را

که به آن مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست، برگزیند و بر اساس اصل ۲۱ قانون اساسی، دولت موظف است حقوق زنان را در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین کند که ماده ۶ قانون کار هم به صراحت هرگونه تبعیض در پرداخت دستمزد را مردود می‌داند.

مشاور امور بانوان وزیر نفت یادآور شد: وقتی حوزه مورد بحث، حوزه کارگر و کارفرماست، آنچه تحت عنوان حق عائله‌مندی یا حق اولاد در مقررات کار و تامین اجتماعی پیش‌بینی شده است، ناظر بر تکلیف کارفرما و سازمان‌های بیمه‌گر نسبت به جبران هزینه‌های زندگی کارگر و خانواده تحت تکفل اوست. پس محروم کردن زنان و خانواده‌های آنان از این حقوق با استناد به ماده ۱۱۰۵ قانون مدنی، فاقد مبنای قانونی و نوعی «توسعه ناروا» و «قیاس مع‌الفارق» است.

یوسفیان ملا با اشاره به اینکه در آرای متعدد دیوان عدالت اداری و هیات‌های حل اختلاف، هم بر برابری پرداخت حقوق تأکید شده است، افزود: به عنوان نمونه، رای وحدت رویه شماره ۲۲۴ مورخ ۲۵ آبان ۱۳۹۴، هیات عمومی دیوان عدالت اداری اعلام کرده که پرداخت حقوق و مزایای مساوی برای کار مساوی، صرف‌نظر از جنسیت، از مصادیق عدالت استخدامی و رعایت حقوق شهروندی است. با مرور همه این موارد، درمی‌یابیم که تبعیض حقوقی میان زنان و مردان با ابزار حق عائله‌مندی، نه تنها غیرقانونی بلکه سبب کاهش انگیزه مشارکت زنان

در شکوفایی اقتصادی و اجتماعی است. وی گفت: جامعه زنان از مراجع قانون گذار، انتظار بازنگری در مقررات مربوط به مزایای شغلی، رفع محدودیت‌های مبتنی بر جنسیت و وضعیت خانوادگی را دارد. در صنعت نفت هم بنا به درخواست همکاران و حسب وظیفه، پیگیر اجرای صحیح قانون کار هستیم. ضمن تشکر و قدردانی از حسن نظر و حمایت‌های همیشگی مقام عالی وزارت در امور مرتبط با حوزه زنان و خانواده، امیدواریم بتوانیم در سایه رهنمودها و ارشادهای وزیر نفت، گام‌های موثری برای زنان صنعت نفت برداریم.

بیش از ۱۷ هزار نفر معادل ۹٫۸ درصد از کارکنان این صنعت را که در نزدیک‌ترین و دورترین نقاط عملیاتی، سمت‌های مهمی به عهده دارند، زنان تشکیل می‌دهند. از این تعداد، ۷ هزار و ۴۸۹ نفر نیروی رسمی هستند که از مزایای پرداخت حق عائله‌مندی محروم مانده‌اند

یادبود زنده یاد حسین کاظم پوراردبیلی معمار دیپلماسی نفتی ایران

آقای اوپک

آخرین هفته ماه مبارک رمضان، در ۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۹، یکی از نمادهای برجسته دیپلماسی نفتی کشور دار فانی را وداع گفت و صنعت نفت به سوگ حسین کاظم پوراردبیلی، «آقای اوپک» نشست. مرحوم کاظم پوراردبیلی، متولد ۲۲ مهر ۱۳۳۱، یکی از شخصیت‌های بزرگ نفتی ایران بود که با القاب «معمار دیپلماسی نفت ایران»، «دیپلمات نفتی» و «دیپلمات توانا و شکیبا» در محافل شناخته می‌شد. به واسطه توان مدیریتی و قدرت دیپلماسی که داشت، به او صفاتی مانند «دیپلمات جامع الشرایط» و «نماد مکتب عقلانیت در دیپلماسی انرژی» داده بودند که می‌توان در همین القاب، با چکیده ای از زندگی اش آشنا شد. ماهنامه «مشعل» در سالروز درگذشت او با مروری کوتاه بر زندگی کاری و خدماتش، ادای احترامی به این شخصیت برجسته صنعت نفت دارد.

حسین کاظم پوراردبیلی (متولد ۲۲ مهر ۱۳۳۱ - وفات ۲۷ اردیبهشت ۱۳۹۹) نماینده ایران در سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)، طی ۶۸ سال زندگی، مسئولیت‌های بزرگی را به عهده داشت؛ از تحصیل در آمریکا تا فعالیت در عرصه سیاسی - اقتصادی کشور. این فعالیت‌ها از او شخصیتی ویژه ساخته بود، به طوری که باگذشت چند سال از سالروز وفاتش، همگان با دریغ و اندوه، از فقدان این شخصیت کاردان در صنعت نفت یاد می‌کنند.

مروری بر زندگی

مرحوم حسین کاظم پوراردبیلی، فارغ التحصیل مدرسه عالی بازرگانی (دانشگاه علامه طباطبایی

از نگاه یاران

مرحوم کاظم پوراردبیلی در زمره شخصیت‌هایی به حساب می‌آید که در ۲ عرصه صنعت نفت و دیپلماسی سرآمد بود. از همین رو مهم‌ترین وجه کاری او، یعنی نماینده ایران در هیأت عامل اوپک، تلفیقی از این دو تخصص است که او آن را به بهترین شکل ممکن معنا کرده بود. کاظم پوراردبیلی در گفتار افرادی که از نزدیک با او کار کرده‌اند، با عناوینی مانند «تلاشگر عرصه سیاست و مدیریت»، «دیپلمات برجسته و مدافع منافع ملی ایران»، «خدمتگزاری راستین و بی‌ادعا برای ملت ایران»، «دیپلمات توانا و شکیبا» و «مدافع تیزهوش منافع ملی» یاد کرده‌اند.

محمد سانوسی بارکیندو، دبیرکل فقید وقت اوپک در پیام تسلیت خود گفت: «حسین، قهرمان توافقنامه همکاری بود که باعث به رسمیت شناخته شدن و احترام بی‌نظیر اوپک شد».

همچنین سون ژیان چنگ، دبیرکل وقت مجمع بین‌المللی انرژی از کاظم پوراردبیلی به عنوان «حامی استوار گفت‌وگوی جهانی انرژی میان تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان» یاد کرده بود.

روایت دوستان کاظم پوراردبیلی، حاکی از عمق تاثیرگذاری او در بزنگاه‌های تاریخی کشور است. بر اساس روایت یکی از دوستانش، در اواسط دهه ۶۰ که رژیم بعثی، مناطق مسکونی ایران را هدف قرار داده بود، توانست طی مذاکرات فشرده با دبیرکل سازمان ملل و معاون نخست وزیر زمان صدام، دستور توقف حملات به مناطق مسکونی را بگیرد و جان هزاران نفر را نجات دهد. همچنین در روایتی دیگر آمده است: «او با معرفی کارشناسان و مدیران توانمند و واجد شرایط ایرانی به دبیرخانه اوپک و مجمع کشورهای صادرکننده گاز برای تقویت این دبیرخانه‌ها و در عین حال آموزش همکاران در یک محیط کار بین‌المللی، دوراندیشانه عمل می‌کرد.»

افزون بر این مرحوم کاظم پوراردبیلی در هنگام جنگ تحمیلی رژیم بعث عراق علیه ایران، مذاکرات فشرده‌ای با مقامات وقت شوروی داشت تا از ارسال سلاح به رژیم صدام خودداری کنند. مجموعه این روایات، نشان از روحیه میهن پرستی او دارد که در قالب عرصه نفت و دیپلماسی نمود یافته است.

حماسه آفرینی‌های صنعت نفت
در میدان خدمت تمامی ندارد

پرافتخار در اوج اقتدار

مشعل | صنعت نفت بیش از یک قرن است در برابر طوفان‌ها، بحران‌ها، جنگ‌ها، آزمون‌ها و مصایب گوناگون، راست قامت ایستاده و تلاشگران این صنعت عظیم در سخت‌ترین شرایط از گرمای طاقت فرسای مناطق عملیاتی گرفته تا لحظات پراضطراب بحران با تکیه بر دانش، همدلی و استقامت و روحیه‌ای سرشار از ایثار، تخصص و امید، اجازه نداده‌اند چرخه پیشرفت و آبادانی کشور از حرکت بازایستد و چراغ تولید و توسعه خاموش شود؛ انسان‌هایی که همواره آسایش و رفاه مردم را بر آسایش خود مقدم می‌دانند و با تعهدی مثال‌زدنی، برگ‌های پرافتخار دیگری در تاریخ صنعت نفت می‌زنند؛ رشادت‌هایی از جنس حضور که کارکنان خستگی‌ناپذیر صنعت نفت در جنگ ۴۰ روزه دشمن آمریکایی - صهیونی علیه کشورمان رقم زدند. با وجود کارشکنی‌های دشمن بیگانه، اختلالی در روند تولید نفت با سوخت رسانی به وجود نیامد، هیچ نقطه‌ای از کشور با قطع گاز روبه‌رو نشد و برنامه‌ریزی برای بازسازی زیرساخت‌ها نیز پرشتاب رقم خورد؛ هرچند در این آزمون، شهدایی تقدیم راه مانای انقلاب و نظام جمهوری اسلامی شد. با همین تلاش و پشتکار بود که صنعت نفت نه تنها به عنوان نماد تلاش و خودباوری در ذهن‌ها حک شد، بلکه پرچمدار مقاومت و تعهد مردان و زنانی شناخته شد که خدمت صادقانه خود را سرمایه‌ای ماندگار برای عزت و سربلندی کشور قرار داده‌اند. با شرح این دلوری‌ها می‌توان گفت این صنعت تنه‌ایک بخش اقتصادی یا صنعتی نیست و تنها به استمرار تولید محدود نمی‌شود بلکه تکیه‌گاهی استوار برای پیشرفت، استقلال و اقتدار کشور به شمار می‌آید؛ تکیه‌گاهی که بر شانه‌های انسان‌هایی سختکوش و متعهد استوار مانده است. با توجه به تلاش‌های خستگی‌ناپذیر صنعت نفت در جنگ رمضان و پس از آن، نشریه کارکنان صنعت نفت «مشعل» در گزارشی به این بافتاب این فعالیت‌ها پرداخته است که می‌خوانید.

صنعت نفت شب و روز را به هم دوخت
تا طعم روشنایی چشیده شود

سربلندی در روزهای سخت

علیرضا عبدی | در بزنگاهی که دشمن آمریکایی-صهیونی با هدف گیری زیرساخت‌های حیاتی انرژی، رویای برهم زدن ثبات و آرامش جامعه را در سر می‌پروراند، تلاشگران عرصه صنعت نفت با روحیه‌ای بسیجی-جهادی و حضوری بی‌وقفه در خطوط مقدم تولید، پالایش و توزیع، شریان‌های انرژی کشور را تپنده نگاه داشتند. استمرار بی‌خلل تأمین و توزیع سوخت از گاز طبیعی تا فرآورده‌های استراتژیکی همچون بنزین در دل التهاب‌های جنگ رمضان، تجلی بخش اقتدار، مدیریت بحران و تعهد عمیق خانواده بزرگ نفت بود؛ حماسه‌ای خاموش که نه تنها امنیت روانی شهروندان را تضمین کرد؛ بلکه تحسین و قدردانی آحاد ملت را برانگیخت.

اکنون و همزمان با برگزاری پیش از ۷۰ شب از حضور پرشور مردمی در میدان فلسطین، به همت وزارت نفت، جمعی از مدیران با یادآوری نقش کلیدی مدافعان امنیت انرژی و بسیجیان در میدان، از ایستادگی و مجاهدت کارکنان این صنعت سخن به میان می‌آورند. در گفت‌گویی اختصاصی خبرنگار «مشعل» با جمعی از مدیران بسیج صنعت نفت، بازتاب این قدرشناسی و روایت‌های حماسی از نقش بی‌بدیل صنعت نفت در صیانت از آرامش و پایداری کشور را می‌خوانید.

میدان فلسطین، این روزها تجلی‌گاه شوری وصف‌ناپذیر و حماسه‌ای از جنس حضور است؛ میدانی که قلب‌تپنده اتحاد و همدلی شده و حال و هوای آن حکایت از یک بیداری واراده پولادین دارد. اینجا همه و همه، از اقشار و نسل‌های مختلف مردم تا جهادگران و سنگربانان خط مقدم صنعت نفت، دوشادوش یکدیگر پای کارند. در این گردهمایی پرشور که شبانه‌روز نمی‌شناسد، یک پیام بیش از هر چیز به چشم می‌آید: همه تا پای جان، پای ایران ایستاده‌اند. حضوری که در کنار مدیران صنعت نفت نشان می‌دهد در مسیر حفظ اقتدار، امنیت و آرامش کشور، هیچ‌کس عقب نمی‌نشیند و همه برای اعتلای نام و پرچم ایران یکدل و هم‌پیمان شده‌اند.

حضور حماسی بسیجیان صنعت نفت

سید عباس بهشتی، فرمانده مرکز مقاومت بسیج وزارت نفت، جنگ رمضان را یک «جنگ ناجوانمردانه» توصیف کرد. وی گفت: دشمن آمریکایی-صهیونی با تمام توان برای ایجاد تغییرات سریع در نظام مقدس جمهوری اسلامی وارد عمل شد؛ اما ملت ایران با حضور مقتدرانه خود در میدان، توطئه‌های آنان را خنثی کرد.

بهشتی، با اشاره به نقش‌آفرینی همه‌جانبه بسیج وزارت نفت در این شرایط افزود: از روز نخست، نیروهای بسیجی با تمام توان عملیاتی و اطلاعاتی پای کار بودند.

نتیجه این حضور پرتوان، حفظ امنیت کامل و جلوگیری از بروز کوچک‌ترین حادثه در اطراف زیرساخت‌ها و مقرهای وزارت نفت بود.

وی با تأکید بر اهمیت حفظ جریان انرژی یادآور شد: نیروهای بسیج بلافاصله پس از حوادث پیش‌آمده برای مخازن سوخت، در سطح شهر مستقر شدند.

تلاش بی‌وقفه این نیروها از بروز هرگونه خلل در توزیع بنزین جلوگیری کرد؛ تا جایی که حتی یک جایگاه در تهران نیز با کمبود سوخت مواجه نشد.

وی با اشاره به فداکاری نیروهای بسیجی در آن برهه حساس خاطر نشان کرد: نیروهای بسیج بدون حتی یک ساعت خواب و استراحت،

تانکرهای سوخت را در امنیت کامل همراهی کردند.

فرمانده بسیج وزارت نفت در بخش دیگری از سخنان خود، از استمرار صادرات به واسطه حضور حماسی نیروهای داوطلب بسیجی در پایانه‌های نفتی خبر داد و گفت: در جنگ رمضان اعلام آمادگی ۳۵ نفر از متخصص‌ترین نیروهای بازنشسته برای حضور در جزیره خارک و کمک به چرخه اقتصاد، اقدامی نمادین و غرورآفرین برای ما بود.

بهشتی، برگزاری بیش از ۴۰ شب برنامه تبیینی در میدان فلسطین برای عموم مردم را یک «جهاد فرهنگی» موفق در دل میدان توصیف و ضمن تقدیر از عملکرد مجاهدانه وزیر نفت و نقش روشنگرانه رسانه‌ها، ابراز امیدواری کرد که این نبرد با پیروزی نهایی جبهه اسلام خاتمه یابد.

همدلی و اتحاد

وی حضور آگاهانه مردم در پشت جبهه‌ها را عاملی برای تضمین امنیت داخلی و ایجاد رعب و وحشت در دل دشمنان داخلی و خارجی دانست و گفت: این حضور مردمی به تاکتیک‌های پیامبر اسلام (ص) و گروه‌های تکبیرگویی شبانه در زمان جنگ احزاب شباهت دارد و زمینه‌ساز فتح و پیروزی ملت شریف ایران خواهد شد.

فرمانده بسیج شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران با اشاره به پایداری صنعت نفت در شرایط بحرانی اظهار داشت: با وجود حملات صورت‌گرفته از سوی دشمن شکست خورده آمریکایی-صهیونی، هیچ‌گونه وقفه‌ای در روند خدمت‌رسانی ایجاد نشد. وی خاطر نشان کرد: با اتکا به تخصص و دانش مهندسان داخلی، انبارهای سوخت در کوتاه‌ترین زمان ممکن به مدار فعالیت بازگشت و جریان تأمین و توزیع سوخت در سراسر کشور به صورت مستمر و پایدار ادامه یافت.

وارثان دفاع مقدس

رضا خلیج، فرمانده حوزه مقاومت بسیج شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، در سخنان خود به تاریخچه پیروزی انقلاب اسلامی ایران و هشت سال دفاع مقدس اشاره کرد و این رویدادها را عامل ریشه‌دار شدن همدلی، اتحاد و خودباوری در میان مردم دانست. وی تأکید کرد: ملت ایران همواره در برهه‌های مختلف تاریخی با انسجام و ولایت‌مداری، از دل بحران‌ها سربلند بیرون آمده‌اند.

وی با اشاره به گذشت بیش از ۷۰ روز از وقایع اخیر، از اتفاقات تلخ رخ داده نظیر شهادت رهبر انقلاب، فرماندهان نظامی و مردم و کودکان بی‌گناه ابراز تأسف کرد. خلیج، ادعای دشمنان مبنی بر حمایت از مردم و هدف قرار دادن صرفاً اهداف نظامی را بی‌اساس خواند و تأکید کرد: هدف اصلی آن‌ها از ابتدا غارتگری و تقابل بوده و با این حال، حضور پرشور و باصلابت مردم در میدان‌های سراسر کشور، توطئه‌های آنان را خنثی کرده است. خلیج در پایان به نقش‌آفرینی مستقیم نیروهای بسیجی در این شرایط اشاره کرد و گفت: از همان روز نخست بحران، تمامی نیروهای بسیجی اعم از مدیران و کارشناسان پای کار آمدند. اعزام کاروان‌های مختلف به جایگاه‌های سوخت و همچنین ساماندهی و مدیریت تانکرهای سوخت‌رسان از اقدام‌های مهم این حوزه برای جلوگیری از ایجاد خلل در خدمت‌رسانی به مردم بود.

مدیریت بسیجی-جهادی

تا با پشتیبانی وزیر نفت، دغدغه‌های مربوط به تأمین گاز در فصل زمستان را برطرف کرده و این شرایط را با موفقیت پشت سر بگذارند. فرمانده حوزه مقاومت بسیج شرکت ملی گاز ایران، در بخش دیگری از سخنان خود به نقش کلیدی مدیریت بسیجی-جهادی در عبور از بحران‌ها اشاره کرد و با قدردانی از حضور میدانی و شبانه‌روزی وزیر نفت و سایر مدیران ارشد این صنعت، این روحیه جهادی را عامل اصلی پایداری شبکه انرژی کشور دانست.

محمد عسگری، فرمانده حوزه مقاومت بسیج شرکت ملی گاز ایران، با اشاره به همدلی و اتحاد بی‌نظیر مردم ایران که ریشه در مکتب اسلام دارد، گفت: حضور منسجم اقشار مختلف در صحنه، مایه حیرت جهانیان و استقرار بیش از ۴۰ روز نیروهای بسیج صنعت نفت در میدان فلسطین، نشان‌دهنده حضور این نیروها در دل مردم و همراهی با آنان است. وی در ادامه با تأکید بر اینکه وزارت نفت از زمان جنگ تحمیلی تا بحران‌های کنونی، همواره در خط مقدم جبهه اقتصادی کشور بوده است، به تلاش شبانه‌روزی در حوزه صنعت گاز پرداخت و گفت: با وجود برخی آسیب‌ها به پالایشگاه‌ها، مدیران و کارکنان شرکت ملی گاز بدون حتی یک روز مرخصی در حال کار جهادی هستند

هیچ هجومی توان خاموش کردن اراده امدادگران گاز را ندارد

با اقتدار در کارزار

مشعل | در زمانی که بحران‌های مختلف ممکن است یک کشور را دربرگیرد، پیش از هرچیز نام امدادگران به گوش می‌رسد. امدادگرانی که غالباً آتش‌نشانان، ماموران اورژانس یا هلال احمر هستند؛ آنهایی که با سرعت و قیل از حضور هر نیرویی، خود را به محل حادثه می‌رسانند تا باری دهنده کسانانی باشند که نیاز به کمک دارند؛ اما در این میان، کمتر نام امدادگران گاز و افرادی که در این حوزه فعالیت می‌کنند، شنیده شده است. بهتر است بگوییم مردم جامعه از نوع خدمات‌رسانی این گروه و اهمیت کار آنها کمتر اطلاع دارند؛ مردانی که اگر حادثه‌ای رخ دهد، با سرعت خود را به محل می‌رسانند تا از فاجعه‌ای بزرگ‌تر، مثل فوران گاز و انفجاری بزرگ جلوگیری کنند.

با شروع جنگ ۱۲ روزه و پس از آن، جنگ رمضان، مردان امدادگاز در صف اول امداد‌رسانی در این حوزه قرار داشتند و با حضور به‌موقع خود در محل حادثه، مانع بروز فاجعه دیگری می‌شدند.

مرتضی مرادی، از امدادگران خودرو سوار شرکت ملی‌گاز ایران در بخش امداد گاز منطقه ۶ گازرسانی استان تهران نزدیک به ۱۵ سال است که در این بخش خدمت می‌کند؛ امدادگری که طی این سال‌ها با بحران‌هایی توأم با تجربه‌های بسیار مواجه بوده و حالا یکی از امدادگران مجرب در این حوزه به‌شمار می‌رود. خبرنگار «مشعل» با او درباره فعالیت در این حوزه، تجربه‌ها و لحظاتی که در روزهای جنگ تحمیلی سوم، پشت سر گذاشته، گفت‌وگویی داشته که در ادامه می‌خوانید.

پیش از هرچیز درباره اولین تجربه‌های خود در ۲ جنگ تحمیلی اخیر توضیح دهید.

تجربه جنگ ۱۲ روزه، تجربه بسیار سختی بود؛ زیرا در آن دوران بیشترین بمباران‌ها در منطقه ۶ گازرسانی استان تهران یعنی محدوده تجریش، پاسداران، مینی سیتی و شهرک نفت صورت می‌گرفت. در این منطقه گازرسانی ۲ خودروی امدادگاز در نظر گرفته شده که یکی از آنها شرق و دیگری غرب این منطقه را پوشش می‌دهد. من در بخش غربی که محدوده‌های جردن، شیخ بهایی، شریعتی، دربندو تجریش را شامل می‌شود، مشغول به فعالیت هستم.

در جنگ ۱۲ روزه مناطق مختلفی بمباران شد و ما

اولین آدرسی که در اختیار تیم قرار گرفت، مربوط به شهرک شهید محلاتی بود؛ زمانی که خود را به آدرس رساندیم، محل مورد نظر به دلیل قطعی برق و غبار ناشی از انفجار بسیار تاریک بود. پیشنهاد تایید شد.

با توجه به وجود موانع ناشی از انفجار، تا جایی که می‌توانستیم پیش رفتیم. زمانی که به ساختمان رسیدیم، با دیدن پیکرهایی که روی زمین افتاده بودند، بسیار غافلگیر و متاثر شدیم؛ زیرا تا آن زمان در چنین شرایطی قرار نگرفته بودیم. از آنجا که قبل از تیم آتش‌نشانی به محل حادثه رسیده بودیم، باید خود را زودتر به محل شیرهای گاز می‌رساندیم تا شیر اصلی گاز ساختمان را قطع کنیم.

بعد از قطع گاز و خارج کردن ایستگاه مورد نظر از سرویس، درحال ارائه گزارش به مسئول شیفت بودم که دوباره حملات شروع شد. با سرعت سوار ماشین شدیم تا هرچه سریع‌تر به محل‌های حادثه دیده برسیم و در صورت نیاز وارد عمل شویم.

پروتکل‌های خاصی برای چگونگی حضور تیم‌های امداد در بخش‌های مختلف تعریف شده است؟

معمولاً در حوادثی که فوران گاز در آن وجود دارد، شرکت ملی‌گاز ایران، عامل اصلی ناظر بر حادثه است؛ اما در صورت تخریب و حوادثی که مربوط به شرکت گاز نباشد، سازمان‌های دیگر نظارت حادثه را به عهده دارند و در صورت نیاز به شرکت ملی‌گاز اعلام آماده‌باش می‌دهند؛ اما در شرایط جنگی همه چیز به این بستگی دارد که کدام سازمان، خود را سریع‌تر به محل حادثه برساند. به عنوان مثال در برخی مناطق خودروی امدادگاز، پیش از آتش‌نشانی به محل حادثه می‌رسد و در صورت فوران گاز وارد عمل می‌شود تا شیرهای گاز را ببندد یا در صورت نیاز، ایستگاه گاز مورد نظر را از سیستم خارج کند. تصور کنید ساعت ۳:۲۰ دقیقه صبح حملات پشت سر هم شروع شد و ما با سرعت به آدرس‌های مختلف مراجعه می‌کردیم تا مانع به وجود آمدن فاجعه بزرگ‌تری شویم. به خاطر دارم به منطقه‌ای در آژ گل که محدوده گسترده‌ای در آن آسیب دیده بود و امکان آتش‌گرفتن ترانس‌های برق نیز وجود داشت، اعزام شدیم. آن مأموریت به دلایل مختلفی از جمله دیدن پیکرهایی که بر اثر موج انفجار روی زمین یا حتی روی درختان افتاده بودند، برایم بسیار دردناک بود. در چنین شرایطی واقعا

دچار شوک شده بودم، درحالی که باید هرچه سریع‌تر شیرهای گاز را می‌بستیم تا مانع فاجعه دیگری شویم.

باتوجه به خطرهای احتمالی، چطور خونسردی خود را حفظ می‌کردید؟ آیا برای آموزش نیروهای خود به منظور مدیریت بحران بعد از جنگ ۱۲ روزه برنامه‌ای داشتید؟

اتفاقاتی که در جنگ ۱۲ روزه پشت سرگذاشتیم، به یک تجربه بسیار سخت و تأثیرگذار تبدیل شد؛ بعد از پایان این جنگ، با خود می‌گفتم اگر شرایط جنگی دوباره به وجود آید، باز هم حاضر هستم چنین تجربه‌ای را پشت سر بگذارم؟ جواب من و البته بسیاری از همکارانم که این وقایع را تجربه کردیم، این است که مافقط وظیفه خود را انجام دادیم. با توجه به آموزش‌هایی که برای مدیریت چنین شرایطی دیده‌ایم، برای خدمات‌رسانی به هموطنان خود آماده‌ام و این تفکر تمام کارکنانی است که در امدادگاز مشغول به کار هستند.

در طول جنگ با خطرات جدی که سلامت شما را به خطر اندازد، مواجه شدید؟

در دوره جنگ، زمانی که به محل حادثه می‌رسیدیم، خطرهای بسیاری وجود داشت که باید هرچه سریع‌تر آن را مهار می‌کردیم، حتی به خاطر دارم در یکی از مأموریت‌ها برای رسیدن به ایستگاه گاز که درحال سوختن بود، باید از زیر آوارها رد می‌شدم و این کار اجتناب‌ناپذیر بود، در غیر این صورت با فاجعه‌ای بزرگ مواجه می‌شدیم. با توجه به اینکه مشخص نبود قرار است با چه چیزی روبه‌رو شوم، از همکارم خواستم در صورتی که اتفاقی برایم رخ داد و نتوانستم بازگردم، برخی کارهای اساسی را انجام دهند تا خطری متوجه افرادی که در صحنه بودند، نشود. برای رسیدن به ایستگاه گاز، حتی مأموران آتش‌نشانی نیز می‌گفتند عبور از این محدوده، بسیار خطرناک است و من تأکید داشتیم که باید خود را به ایستگاه مورد نظر برسانم و جریان گاز را قطع کنم. بعد از اینکه به ایستگاه گاز رسیدم، انفجارها دوباره شروع شد. موج انفجار مرا به سمت دیوار پرتاب کرد؛ اما باز هم بلند شدم و تلاش کردم مسئولیت خود را انجام دهم. در جنگ ۴۰ روزه هم با توجه به تجربه قبلی، در منطقه ۱۳ گازرسانی حضور داشتم تا در صورت نیاز، تجربه خود را در اختیار همکاران قرار دهم. به خاطر دارم ساختمان شهرداری منطقه ۱۳ در جنگ رمضان مورد اصابت قرار گرفته بود. بلافاصله خود را به محل حادثه که فاصله چندانی با محل استقرارمانداشت، رساندیم و با سرعت علمک گاز را بستیم و به عقب برگشتم. درست در همان زمان، جنگنده دشمن دوباره همان نقطه را که علمک گاز بود، بمباران کرد و اگر کمی دیرتر محل را ترک کرده بودم، حتما صدمه می‌دیدم.

شما با همکاران تان در طول امداد‌رسانی دچار مصدومیت شدید؟

در یکی از روزهایی که شیفت نبودم، میدان الغدیر مورد اصابت موشک دشمن صهیونی قرار گرفت و تعدادی از همکارانم، هنگام مهار گاز دچار مصدومیت شدند؛ به گونه‌ای که یکی از همکاران ترکش به شانه‌اش خورد و دیگری هم موج انفجار او را چند متر پرتاب کرد. موضوع مهم این است، همکارانی که دچار مصدومیت می‌شدند، بلافاصله بعد از دو-سه روز استراحت، دوباره خود را به مرکز امداد می‌رساندند و با آن شرایط جسمانی، کنار

همکاران خود بودند و خدمت‌رسانی می‌کردند.

آیا برای حضور امدادگران گاز در چنین شرایطی، لباس ایمنی مناسبی طراحی شده است؟

برای امدادگران گاز، لباسی از جنس کتان طراحی شده است؛ زیرا که کتان اصطکاک ندارد و الکتریسیته تولید نمی‌کند. شرکت ملی‌گاز تجهیزات فردی مورد نیاز برای امدادگران گاز را در اختیار همکاران قرار داده؛ اما حتی لباس آتش‌نشانان هم در شرایط بحرانی، مناسب امدادگران نیست؛ چراکه امدادگران باید با سرعت خود را به محل مورد نظر برسانند و ممکن است یک لباس با تجهیزات زیاد، باعث کاهش سرعت او شود. در حالی که پس از رسیدن به محل حادثه، تنها ۳۰ ثانیه زمان دارد تا تصمیم نهایی خود را برای مهار گاز بگیرد. در واقع ثانیه‌ها در چنین شرایطی بسیار مهم است و یک امدادگر گاز باید پیش از یک آتش‌نشان، نشست یا فوران گاز را مهار کند. در غیر این صورت مهار آتش نمی‌تواند به نتیجه برسد. در واقع این مهم‌ترین تفاوت یک امدادگر گاز با آتش‌نشان است؛ چراکه یک آتش‌نشان بعد از حادثه به محل مراجعه می‌کند؛ اما یک امدادگر گاز برای پیشگیری از اتفاقات بیشتر مانند انفجار گاز زودتر به محل مورد نظر می‌رسد.

همکارانی که دچار مصدومیت می‌شدند، بلافاصله بعد از دو-سه روز استراحت، دوباره خود را به مرکز امداد می‌رساندند و با آن شرایط جسمانی، کنار همکاران خود بودند و خدمت‌رسانی می‌کردند

دردوره جنگ، خانواده شما چه واکنشی به حضور در این عملیات داشتند؟

دردوره‌های اول جنگ ۱۲ روزه، خانواده‌ام، بخصوص همسر، بسیار نگران بود و از آنجا که من تجربه حضور در این اتفاقات را نداشتم، جزئیات اقدام‌هایی را که برای مهار حادثه انجام می‌دادیم، برای او تعریف می‌کردم که همین موضوع باعث نگرانی بیشتر او شده بود. از این رو تصمیم گرفتم دیگر درباره اتفاقاتی که پشت سرمی‌گذارم، صحبت نکنم. در جنگ رمضان، زمانی که منطقه‌ای نزدیک به محل مأموریتم را می‌زدند و او بلافاصله تماس می‌گرفت و حالم را می‌پرسید، سعی می‌کردم عمق اتفاق را برایش توضیح ندهم، حتی وقتی با موج انفجار مصدوم شده بودم، به خانواده و همسر اطلاع ندادم تا نگران نشوند. معتقدم، اگر قرار است حادثه‌ای برای یک فرد بیفتد، آن اتفاق حتما رخ خواهد داد.

اگر صحبتی دارید، بیان بفرمایید.

کاری که من و دیگر امدادگران گاز انجام می‌دهیم، یک وظیفه در قبال مردم کشور است. بر این باورم که پیش از هر چیز، من یک ایرانی هستم و همانند آن سربازی که پشت لاتیج می‌نشیند و از کشور دفاع می‌کند، نمی‌توانم از وظایف خود شانه خالی کنم.

کارکنان بیمارستان فوق تخصصی صنعت نفت تهران در حماسه ۴۰ روزه صدای زندگی شدند

طلوع امید از دل جنگ

فاطمه دهقان نیری | در روزهای تلخ جنگ ۴۰ روزه، وقتی زمین پایتخت در التهاب انفجار می لرزید و آسمان در هیاهوی غرش جنگنده ها گم شده بود، چراغ امید همچون دیگر بخش های خدمات رسان در بیمارستان فوق تخصصی صنعت نفت تهران نیز روشن بود و پزشکان، پرستاران و کادر درمان این بیمارستان، با دستانی که آرامش می بخشید و قلب هایی که برای نجات جان انسان ها می تپید، خستگی ناپذیر در کنار بیماران و همراهان دل نگران شان ماندند و خدمت رسانی کردند؛ سپیدپوشانی که تنها درمانگر نبودند؛ بلکه امید زنده خانواده هایی شدند که چشم انتظار معجزه مانده بودند. تا آنجا که به گفته محمدجواد کیان، رئیس بهداشت و درمان بیمارستان فوق تخصصی صنعت نفت تهران، با از خودگذشتگی و ایثار کارکنان این بیمارستان تلاش شد تا خدمت رسانی، بدون هیچ وقفه ای انجام شود.

پخش فرآورده های نفتی ایران تأمین و ذخیره شد تا در شرایط بحران، هیچ گونه وقفه ای در تأمین پایداری برق اضطراری ایجاد نشود. به عنوان بخشی از برنامه پایداری، نیاز تغذیه ای بیماران، کارکنان و همراهان، ذخیره موادی مانند آب آشامیدنی و غذای کنسروی برای حداقل ۷۲ ساعت پیش بینی و امکان اسکان نیروهای داوطلب درمانی در شرایط اضطرار مهیا شده است.

از مدیریت منابع انسانی تا تمدید قراردادهای درمانی

تعیین شیفت های آنکالی فوق تخصصی، برنامه ریزی حضور پزشکان و پرستاران در شیفت ها، تعیین کارکنان قابل فراخوان، به روزرسانی بانک اطلاعاتی تمام نیروهای درمانی و هماهنگی بانیوهای بازنشسته داوطلب از جمله برنامه های جامع نیروی انسانی است که کیان از آن یاد و هدف از اجرای آن را بهینه شدن امکان فراخوان سریع و سازمان یافته نیروها عنوان می کند و ادامه می دهد: به منظور رفاه کارکنان آنکال نیز فرایند پرداخت هزینه رفت و آمد در هنگام فراخوان، طراحی و اجرا شده است. همچنین به منظور تقویت شبکه انتقال و بستری بیماران، تفاهم نامه های موجود با بیمارستان های همجوار و نزدیک تمدید شده و مذاکرات جدیدی با سایر بیمارستان ها صورت گرفته تا در صورت نیاز، امکان همکاری فوری برقرار باشد. در کنار این فعالیت ها، جدول حضور روزانه پزشکان در بیمارستان و مراکز سلامت خانواده در سایت بارگذاری شده تا برای مراجعان امکان برنامه ریزی دقیق وجود داشته باشند.

در ابتدای بحران، سامانه مدیریت استرس و اضطراب به صورت برخط فعال شد تا کارکنان، مراجعان و خانواده های ایشان بتوانند از خدمات روان شناختی فوری بهره مند شوند

تأمین تجهیزات، دارو و پشتیبانی درمانی

رئیس بهداشت، درمان و بیمارستان فوق تخصصی صنعت نفت تهران درباره تأمین دارو و تجهیزات پزشکی هم این گونه توضیح می دهد: با هدف تداوم خدمات، ذخیره سازی حجم مناسب تجهیزات و دارو انجام شد و توزیع هدفمند آنها میان مراکز مختلف صورت گرفت. همچنین آنتی دوت ها، داروهای ضروری بحران و تجهیزات حفاظت فردی (CBRN) شامل لباس ضد شیمیایی، ماسک و فیلتر کیت تشخیص گازهای خطرناک و عوامل شیمیایی، ترمومتر محیطی، دستگاه رفع آلودگی بیرونی، برانکارد کپسول اکسیژن و ... تهیه و در سطوح مورد نیاز توزیع شد. به گفته وی، در این دوران تمام آمبولانس های بیمارستان در مراکز درمانی تحت پوشش، مستقر شدند تا شبکه ای یکپارچه برای انتقال سریع مصدومان احتمالی ایجاد شود. از سوی دیگر، شرایط بستری مصدومان سوختگی و تدوین فرایند اعزام آنها به مراکز تخصصی نیز از قبل فراهم شد تا در صورت وقوع حادثه، انتقال بیماران با سرعت مناسب صورت گیرد. کیان در ادامه به تقویت زیرساخت های انرژی در شرایط خطر هم اشاره و تصریح می کند: با توجه به احتمال اختلال در شبکه انرژی، اقدام مهمی در حوزه پایداری انجام شد که نصب مخزن سوخت ۲۰ هزار لیتری دفنی در یک محل امن با رعایت استانداردهای ایمنی، همچنین حجم مورد نیاز گازوئیل برای پشتیبانی ژنراتور بیمارستان و درمانگاه ها از طریق رایزنی با شرکت ملی پالایش و جذب بیماران افزایش یابد.

وی ادامه می دهد: همزمان با آن، سامانه های مدیریتی بحران فعال و فرایند تهیه و ارسال روزانه گزارش های وضعیت مدیران ارشد آغاز شد. این گزارش ها مبنای تصمیم سازی روزانه در بیمارستان فوق تخصصی صنعت نفت تهران و مراکز سلامت خانواده و سلامت کار قرار گرفت. کیان با اشاره به اینکه به منظور افزایش هماهنگی، تیم واکنش سریع (RRT) در سطح بیمارستان و مراکز تابعه تشکیل شد، یادآوری می شود: همچنین کشیک ۲۴ ساعته مرکز هدایت عملیات بحران (EOC) با حضور مدیران ارشد بیمارستان و بهداشت و درمان برقرار شد تا روند ویزیت بیماران، تعیین تکلیف درمانی، مدیریت اورژانس و نظارت بر واحدهای پاراکلینیک به صورت مستمر کنترل شود. اتاق مرکز هدایت عملیات بحران (EOC) در یک محل امن و با تجهیزات کامل، به صورت ۲۴ ساعته آماده به کار شد و تمامی واحدها موظف به ارسال منظم گزارش عملکرد به اتاق عملیات بحران شدند. وی درباره پیش بینی فضاهای درمانی پشتیبان در صورت نیاز می گوید: با هدف مدیریت احتمال انبوه مصدومان جنگی، ارزیابی فضاهای موجود در درمانگاه ها بازبینی و مسیرهای خروج اضطراری و فضاهای امن برای پناهگیری بیماران، کارکنان و همراهان تعیین شد. همچنین تجهیز یکی از مراکز درمانی به عنوان مرکز پشتیبانی برای مواقع ازدحام در بیمارستان مدنظر قرار گرفت تا توان جذب بیماران افزایش یابد.

روان شناختی فوری بهره مند شوند. این سامانه که بر پایه تجربه های به دست آمده از دوره های پیشین بحران ایجاد شده که نقشی مهم در کنترل فشارهای روحی و کاهش اضطراب ایفا کرده است. کیان تصریح می کند: از آنجا که خاصیت جنگ، دوری از خانواده و ایجاد رعب، وحشت، ترس و اضطراب ناشی از آن است، طرح مشاوره های برخط پیش بینی شد؛ به طوری که افراد را از طریق تماس با ۵۴۱۷۵۰۰۰ به مشاوران مربوطه متصل می کرد تا درباره مسائل روحی و روانی خود صحبت کنند. این روند در دوران پسابحران هم ادامه خواهد داشت.

راه اندازی سامانه های پشتیبانی روانی و مدیریتی

رئیس بهداشت و درمان بیمارستان فوق تخصصی صنعت نفت تهران ادامه می دهد: در ابتدای بحران، سامانه مدیریت استرس و اضطراب به صورت برخط فعال شد تا کارکنان، مراجعان و خانواده های ایشان بتوانند از خدمات

این روزها، آسمان آبی، باران بهاری و زمین سبزتر از زمرد، می کوشند روزهای پرتلهایی را که دشمن آمریکایی - صهیونی بر کشورمان تحمیل کرد، تلطیف تر کنند و همراه باد بهاری به فراموشی بسپارند. جنب و جوش جانی دوباره گرفته و زندگی به حالت عادی بازگشته؛ اما یاد و خاطره روزهای پراسترس، همچنان نقل محافل است. محمدجواد کیان، رئیس بهداشت و درمان بیمارستان فوق تخصصی صنعت نفت تهران که خود در آن دوران، کنار همکارانش پای کار بوده، در گفت و گو با خبرنگار «مشعل» از فعالیت ها و اقدام های این بیمارستان، بویژه در جنگ تحمیلی ۴۰ روزه سخن گفته است.

تعیین چارچوب های خدمات رسانی

محمدجواد کیان با یادآوری اینکه با آغاز شرایط بحرانی ناشی از جنگ و ضرورت ارتقای سطح آمادگی درمانی در مراکز وابسته، بهداشت و درمان صنعت نفت تهران نیز مجموعه ای گسترده، هماهنگ و چندلایه از اقدام های عملیاتی، مدیریتی، تجهیزاتی، پشتیبانی و فرهنگی را طراحی و اجرا کرد، می گوید: بنا بر مأموریت ذاتی بهداشت و درمان صنعت نفت، بلادرنک، کمیته مدیریت خطر حوادث و بلایا با حضور اعضا و مدیران مراکز بهداشت و درمان و پشتیبانی تشکیل و با توجه به حساسیت شرایط و ضرورت افزایش آمادگی ها، تصمیم هایی مشتمل بر ۳۰ عنوان اقدام اجرایی گرفته شد. به گفته وی، این اقدام ها با هدف صیانت از

روایتی از دل بیمارستان نفت تهران
جایی که درد و امید با هم زمزمه می شوند

مرهم مهر بر زخم های کهنه

لیلا مهداد | هوای صبح بهاری، رنگ نقره‌ای ملایمی پاشیده بر نمای بیمارستان نفت تهران. زده‌های آبی را که پشت‌سرتان جا می‌گذارید، حیاطی بزرگ، آغوش باز می‌کند به رویتان. نیمکت‌های به رنگ چوب هم خوش نشسته‌اند در گوشه و کنار این حیاط برای دمی نفس تازه کردن زیر سایه بان‌هایشان. درها به یمن ورودتان کنار می‌روند و اولین چیزی که مشام را نوازش می‌دهد، بوی آشنای دارو و ضدعفونی‌کننده است؛ بویی که در عین آشنایی، خبر از دنیایی پیچیده‌تر از رنگ آسمان بهاری می‌دهد. اینجا در راهروهای بیمارستان نفت تهران که گاه سکوت محض و گاه زمزمه درد و امید را در خود جای داده‌اند، حس آشنایی فضا را تسخیر کرده؛ احساساتی متناقض از اضطراب لحظه اول ورود تا آرامشی که کم‌کم از حضور دلسوزانه کادر درمان در جان می‌نشیند. راهروهای اینجا قصه‌های ناگفته‌ای هستند از مبارزه با بیماری. از رنج و امیدی که در دل دارند؛ راهروهایی که جا برای نیمکت‌ها باز کرده‌اند برای آساییدن مردان و زنانی که روزگاری در قامت مهندس، کارمند، کارگر و ... نقش آفرین صنعت نفت بودند و حالا که برگه‌های تقویم برایشان ورق خورده و به روزهای کهنسالی رسیده‌اند. این گزارش روایتی است از زبان بیماران؛ همانان که طعم تجربه حضور در این مرکز را چشیده‌اند و دل نوشته‌ها و دغدغه‌هایشان، گنجینه اصلی این روایت است؛ اگرچه این تازه آغاز راه است. بی‌شک در روایت‌های بعدی به سراغ قصه کارکنان این بیمارستان خواهیم رفت؛ آنهایی که در خط مقدم مراقبت از بیماران ایستاده‌اند و شاید نگاهشان، لایه‌های دیگری از این تجربه پیچیده را برایمان آشکار سازد.

پناهگاه آرام

به گفته خودشان، وقتی پا به بیمارستان نفت تهران می‌گذارند، انگار از هیاهوی بی‌امان شهر جدا می‌شوند و وارد پناهگاهی آرام و مطمئن می‌شوند. جایی که دیدن چهره‌های مهربان و شنیدن صداهای آرامش بخش کارکنان، کمی از درد و نگرانشان می‌کاهد. برای آنها، درمان نه تنها یک فرایند پزشکی که روایتی از تنها نبودن است، روایتی که در همراهی و دقتی که ذره‌ذره می‌چشند، جاری می‌شود. یکی از آنها «علی‌آقا» ست. خودش می‌گوید: به همین بسنده کنیم. مردی که پیکر سالخورده‌اش با وجود گذر دهه‌ها، همچنان استوار و شوق‌ورق است.

چهارخانه های پیراهنش، اما رنگ خاطرات گذشته را دارد و حالا روی نیمکت یکی از راهروها نشسته، مردی که روزگاری یکی از مهندسان با سابقه بخش برنامه ریزی تلفیقی به حساب می آمد.

سال ۱۳۸۴ برایش پایان سی سال خدمت بی وقفه در صنعت نفت بود؛ سی سالی که حالا در این لحظات انتظار برای معاینه چشم، رنگ باخته، اما این انتظار، رنگ نارضایتی ندارد؛ دکترم ماه است. صبور، مهربان و دلسوز. به انتظار کشیدنش می آزد. او حالا ۸۳ ساله است و هر بار که بهانه ای برای مراجعه به بیمارستان نفت تهران پیدا می شود، با خاطراتی گرانبها از این مکان، قدم به درون می گذارد. روزگاری سرطان در تنش ریشه دوانده بود، اما اراده پولادینش در برابر این دشمن خاموش و دستان شفا بخش دکتری که او را درمان کرده، او را سر بلند بیرون آورد. به باورش، این پزشک معالج، فرشته روی زمین است؛ مثل این دکتر پیدا نمی شود. این جمله را با اطمینان و از عمق جان می گوید، گویی که بار دیگر طعم پیروزی را می چشد.

رضایت را دارد، حتی با وجود افزایش چشمگیر مراجعان؛ بیرون تعرفه ها بالا رفته برای همین تعداد

مراجعه کنندگان بیمارستان افزایش داشته است. بیرون از بیمارستان برای یک چشم پزشکی باید ۸۰۰ هزار تومان پول بدیم، پزشکان اینجا واقعا حوصله دارند. دکتر با وجود مراجعه کنندگان زیاد واقعا خسته می شود، اما وقتی می روم پیشش، با روی گشاده برخورد می کند. خانواده ام هم از خدمات بیمارستان استفاده می کنند. در کهنسالی نیازمند خدمات هستیم و نفت این لطف را در حق ما کرده است.

زوجی در آغوش بیمارستان

سر تا پاسفید پوشیده، گویی نمادی است از پاکی و

بیمارستان نفت پناهگاهشان شد؛ همه چیز عالی بود. با وجود استرسی که از شرایط داشتیم، اینجا روی خوش کارکنان آرامان کرد. خانم کریمی با بغضی که از احساسات فروخورده داشت، می گوید: با اینکه کم سن و سال هستند، اما مادرانه و پدرانه دل می سوزانند و حواسشان به همه چیز هست. خدا طول عمر و سلامت نصیبشان کند. این زوج دوست داشتنی، سال هاست با کوله باری از نگرانی و آرزوی سلامت پا به این بیمارستان می گذارند. گاه انتظارهای طولانی، شاید از خود درد جسم سخت تر بوده؛ انتظارهایی که گاه با تردید همراه می شده، اما همیشه در سایه امیدی زنده می مانده است. امیدی که با دیدن چهره های دلسوز کادر درمان و شنیدن نوای آرامش بخششان در دل جوانه می زده است: پزشکان، پرستاران و همه کارکنان با دانش و شفقتشان کنار ما بودند. به باور آنها، همین روح انسانی و دلنشین است که به فضای بیمارستان گرما می بخشد.

مشکلات ناچیز است

محمد ابراهیم، مردی با پوست سفید و چشمان رنگی با دقت مدارک پزشکی اش را در کیف دستی ای جمع کرده تا در زمان مناسب آنها را روی میز پزشک یا پزشکان معالج بگذارد و روند بیماری اش را پیگیری کند، همان طور که قبل از این بیرون از بیمارستان انجام می داده است. او در ابتدای حضور در صنعت بزرگ نفت، در شرکت ملی گاز ایران کار می کرده و حالا بازنشسته شرکت ملی پالایش و پخش فراورده های نفتی ایران است. سال ۱۳۳۰ وارد صنعت نفت شد و اکنون ۸۱ ساله است. او با لبخندی آرام و برخوردی مهربان می گوید: از اینجا هم خدمات می گیرم. خانه ام به اینجا دور است؛ برای همین گاهی اوقات از مراکز طرف قرارداد خدمات می گیرم.

محمد ابراهیم به توصیه پزشک برای اندازه گیری عضله بیمارستان آمده. او شرایط کنونی بیمارستان را خوب توصیف می کند، هر چند اضافه شدن افراد بیشتر به این مجموعه، کمی بر زمان انتظار تاثیر

گذاشته است، اما واقعا می گوید: تعداد نفرات زیاد نشده، اما انتظار بیشتر نمی کشیم. برخورد کارکنان اینجا، او را بسیار جذب کرده است؛ روی گشاده و صبوریشان واقعا دلنشین است. روحیه شان به گونه ای است که احساس نمی کنی وارد محیط درمانی شده ای. هر کسی که اینجا می آید، درد جسمی دارد، اما برخورد مهربانانه، همه این خشم ها و اضطراب ها را در دل می سوزاند. پزشکان جوان و پرانرژی هستند و این برای محمد ابراهیم خبر خوبی است؛ خوشحالم که نیروهای جوان وارد شده اند. از آزمایشگاه و ام آر آی هم خیلی راضی ام، وضعیتشان عالی است. در دوره جنگ در برخی مراکز خدمات درمانی به هم خورده بود، اما اینجا آرامش برقرار بود؛ در آن دوره هم درمان گرفتیم، سروصدا بود، اما اینجا، آرامش خوبی دارد؛ البته مشکلاتی هست، اما نسبت به بیرون، خیلی کم و ناچیز است.

انتظارهای طولانی داروخانه

«فاطمه» یکی دیگر از مراجعه کنندگان است. زنی ریزنقش که چشم های درشتش در فریم قرمزی قاب شده است. با عشق و اعتمادی که به پزشکان این مجموعه دارد، هر بار راهی بیمارستان می شود، اما داروخانه اینجا برایش داستانی دیگر دارد. جایی که زمان، آرام و آهسته پیش می رود و انتظار، گاه برایش خسته کننده می شود؛ شاید کمبود کارکنان یا نیاز به گسترش فضا، دلیل این کندی باشد. البته سال گذشته این پروسه طولانی تر بود اما مسائل نسخه ها الکترونیک شده اند و پروسه انتظار کوتاه تر شده است.

به واسطه همسرش با بیمارستان نفت آشنا شده؛ مردی که روزگاری در پالایشگاه تهران، در دل مخازن نفس می کشید. حالا او هم بیشتر دوران درمانش را اینجا می گذراند؛ به خصوص نزد پزشکان ارتوپد. تجربه جراحی دیسک کمرو تعویض مفصل، هر چند سخت، اما با خدمات عالی این مجموعه برایش قابل تحمل شده است؛ خدمات اینجا بی نظیر است، فقط این داروخانه است که وقت زیادی

می گیرد. داروهای خارجی را هیچ کدام از بیمه ها قبول نمی کنند. داروهایی که گاه پیدا کردنشان خود داستانی دیگر دارد؛ حتی پزشکان قلب و دیگر متخصصان هم اینجا حاضرند و همین باعث می شود با اطمینان، مسیر درمانی ام را در این مکان طی کنم.

هیچ کاری بدون دقت انجام نمی شود

محمد علی بارانی، ۷۳ ساله که هنوز طعم خستگی لوله هایی را که در کارخانه ساخته، به یاد دارد، مردی که سال ها در لوله سازی اهواز، بخشی از وجودش را وقف صنعت نفت کرده. از اهالی اهواز است هر چند از سال ۸۶ پس از بازنشستگی، تهران را خانه دوم خود یافته و اینجا در این بیمارستان، طعم آرامش و خدمات درمانی دلگرم کننده ای را تجربه می کند؛ کلیه هایم گهگاه در درس می سازند و نیاز به مراقبت و دارو دارند؛ اگرچه به گفته خودش برخورد کارکنان اینجا، چون نسیمی خنک بر روی خسته است؛ تعرفه ها در مقایسه با بیرون، بسیار منصفانه تر است، زیرا با حقوق بازنشستگی،

آن هم وقتی همسرم نیز بیمار است، هزینه های کمر شکن درمان در بیرون طاقت فرساست. اینجا، هر کاری با دقت و وسواس انجام می شود.

پیش از این، جای دیگری اشتباهی در پرونده ام رخ داده بود، اما در این بیمارستان، با عکس برداری، کارشناسی دقیق و معاینه پزشک، مشکل اصلی تشخیص داده شد و راه حل درستی ارائه شد.

انگار هیچ کاری بدون دقت کافی انجام نمی شود؛ پزشکان، اغلب جوانانی پرانرژی و ماهر هستند که هم از نظر اخلاق و هم کار، عالی اند.

تعرفه ها در مقایسه با بیرون، بسیار منصفانه تر است، زیرا با حقوق بازنشستگی، آن هم وقتی همسرم نیز بیمار است، هزینه های کمر شکن درمان در بیرون طاقت فرساست

صنعت نفت در جنگ
۱۲ روزه پایداری تأمین انرژی
را رقم زد

شکوه حماسه

مشعل | ایران در روزهای سخت بارها نشان داده است که قدرت واقعی تنها در تجهیزات و زیرساخت‌ها خلاصه نمی‌شود؛ این قدرت در مردمی ریشه دارد که استوار می‌مانند، در نیروهای مسلحی که میدان را خالی نمی‌کنند و تا پای جان برای مردم ایران می‌ایستند و در صنعتی که حتی زیر فشار بحران، چراغ خدمت را روشن نگه می‌دارد. صنعت نفت در روزهای حمله یکی از روشن‌ترین جلوه‌های همین ایران مقتدر بود؛ صنعتی که همزمان باید تولید را حفظ می‌کرد، سوخت‌رسانی را پایدار نگه می‌داشت، تأسیسات آسیب‌دیده را احیا می‌کرد و از مسیر تداوم انرژی، آرامش مردم را پاس می‌داشت. ۲۳ خرداد ۱۴۰۴، روز آغاز حمله ددمنشانه دشمن آمریکایی-صهیونی به خاک کشورمان و حمله به تأسیسات نفتی، یادآور روایت همین توان، ایستادگی و مدیریت در جنگ ۱۲ روزه میان حق و باطل است؛ روایت از صنعتی که اجازه نداد تهدید به توقف تبدیل شود.

با آغاز تجاوز دشمن در ۲۳ خرداد ۱۴۰۴، طبیعی بود که نگرانی درباره وضعیت زیرساخت‌های حیاتی کشور، به‌ویژه در حوزه انرژی، به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها تبدیل شود. تجربه‌های پیشین نیز نشان داده بود که دشمن آمریکایی-صهیونی در تلاش برای برهم زدن آرامش مردم ایران، همواره تأمین سوخت و انرژی را یکی از اهداف اصلی خود قرار می‌دهد.

هماهنگی و همدلی

همزمان با حملات و هدف قرار گرفتن تأسیسات نفت و گاز، نگاه‌ها بیش از هر زمانی دیگر به عملکرد صنعت نفت دوخته شد؛ صنعتی که باید همزمان هم با شرایط بحرانی مقابله می‌کرد، هم نیاز روزافزون کشور به سوخت و انرژی را پاسخ می‌داد و هم اجازه نمی‌داد کوچک‌ترین خللی در روند خدمت‌رسانی ایجاد شود. در آن روزها نگرانی کم نبود. افزایش ناگهانی مصرف بنزین و گازوییل، فشاری مضاعف بر شبکه تولید و توزیع وارد کرده بود و در عین حال، این احتمال وجود داشت که با ادامه تجاوز رژیم صهیونیستی، برخی مراکز مهم ذخیره‌سازی و فرآورش نیز هدف حمله قرار گیرند. انبارهای نفت، تأسیسات گازی و پالایشگاه‌ها در معرض تهدید بودند و مجموعه این شرایط می‌توانست روند تأمین پایدار انرژی کشور را با اختلال روبه‌رو کند. با این حال، آنچه در عمل رقم خورد، روایتی متفاوت بود؛ روایتی از آمادگی، انسجام، سرعت عمل و مدیریت میدانی. صنعت نفت در همان ساعات نخست با فعال‌سازی ظرفیت‌های عملیاتی و هماهنگی میان بخش‌های مختلف، اجازه نداد نگرانی‌ها به بحران در تأمین سوخت و انرژی تبدیل شود. وزارت نفت و شرکت‌های تابعه از همان ساعات نخست حملات دشمن، مدیریت بحران را به صورت عملیاتی در دستور کار قرار دادند. در بخش پالایش و پخش، با افزایش کم‌سابقه مصرف بنزین، ظرفیت پالایشگاه‌ها به‌کار گرفته شد و ذخایر راهبردی با دقت مدیریت شد تا عرضه سوخت در کشور بدون وقفه ادامه یابد.

در بخش گاز نیز با وجود تجاوز و آسیب دیدگی فاز ۱۴ شرکت مجتمع پارس جنوبی و پالایشگاه فجرجم، جریان گاز مشترکان در سراسر کشور پایدار ماند و اجازه داده نشد اختلال در یک نقطه به شبکه سراسری سرایت کند. این هماهنگی گسترده، نتیجه حضور شبانه‌روزی نیروهایی بود که در سخت‌ترین شرایط، در میدان ماندند تا کشور در حوزه انرژی با بحران ثانویه روبه‌رو نشود.

اطمینان ملی به پایداری

در میان مجموعه‌هایی که در آن مقطع دچار آسیب شدند، پالایشگاه گاز فجر جم به یکی از نمونه‌های برجسته مدیریت بحران و بازسازی سریع تبدیل شد. این پالایشگاه در پی حمله، دو ردیف از هشت ردیف عملیاتی خود را از دست داد و بخشی از ظرفیت آن به طور موقت از مدار خارج شد. با توجه به جایگاه مهم این پالایشگاه در فرآورش گاز کشور، ادامه‌دار شدن این وضعیت به ویژه در روزهای سرد سال می‌توانست بر پایداری شبکه انرژیگذار باشد، اما از همان ساعات نخست تجاوز دشمن، عملیات ارزیابی خسارت، ایمن‌سازی، تعمیر و بازسازی آغاز شد. تیم‌های بهره‌برداری، تعمیرات، ایمنی و پشتیبانی با تمرکز کامل وارد عمل شدند و روند بازگردانی واحدهای آسیب‌دیده را با سرعت پیش بردند. ثمره این تلاش هماهنگ آن بود که پالایشگاه فجر جم در فاصله‌ای کمتر از ۶ ماه، بار دیگر واحدهای آسیب‌دیده خود را به مدار بازگرداند و در روز ۱۵

دی ماه، با حضور محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت، بهره‌برداری رسمی از این واحدها انجام شد. این اتفاق فقط یک راه‌اندازی دوباره نبود؛ نمادی بود از این‌که صنعت نفت کشور در اوج فشار و تهدید هم می‌تواند با اتکا به توان فنی داخلی، دانش مهندسی و همت کارکنان خود، مسیر تولید را احیا کند و پایداری را به شبکه بازگرداند. در کنار فجر جم، روند بازسازی و تداوم عملیات در دیگر بخش‌های آسیب‌دیده نیز نشان داد که صنعت نفت در برابر فشارهای ترکیبی، از آمادگی لازم برای پاسخگویی برخوردار است. در فاز ۱۴ پارس جنوبی نیز کار بازسازی واحدهای آسیب‌دیده ادامه یافته و متوقف نشده است. اهمیت این موضوع زمانی آشکارتر می‌شود که بدانیم فاز ۱۴ پارس جنوبی یکی از بخش‌های مهم در زنجیره تأمین گاز کشور است و تداوم فعالیت و بازسازی آن میان جنگ تحمیلی سوم یعنی جنگ رمضان نیز ادامه داشته است.

سرمایه‌ای فراتر از تأسیسات

آنچه از جنگ ۱۲ روزه در حافظه ایران باقی می‌ماند، تنها عبور از یک مقطع بحرانی نیست؛ بلکه روایتی از تاب‌آوری، آمادگی و مدیریت همزمان چند مأموریت مهم است. صنعت نفت در شرایط دشوار توانست تولید را حفظ کند، تأمین سوخت را پایدار نگه دارد و روند بازسازی تأسیسات آسیب‌دیده را در ادامه بدون وقفه دنبال کند. این تجربه نشان داد که پشتوانه اصلی

صنعت نفت، فقط تأسیسات، پالایشگاه‌ها و خطوط انتقال نیست؛ بلکه نیروی انسانی متخصص، مدیریت میدانی و هماهنگی سازمانی است. کارکنانی که در

آنچه از جنگ ۱۲ روزه در حافظه ایران باقی می‌ماند، تنها عبور از یک مقطع بحرانی نیست؛ بلکه روایتی از تاب‌آوری، آمادگی و مدیریت همزمان چند مأموریت مهم است

سخت‌ترین شرایط در میدان ماندند و بار دیگر ثابت کردند که سرمایه انسانی، نقطه اتکای اصلی این صنعت در روزهای بحران است. از بازگشت واحدهای آسیب‌دیده فجر جم به مدار و تداوم بازسازی در فاز ۱۴ پارس جنوبی تا مدیریت مطلوب ذخیره‌سازی سوخت در انبارهای نفت، همه اینها نشانه یک واقعیت روشن است؛ اینکه صنعت نفت ایران از توان لازم برای عبور از بحران‌ها و چالش‌های بزرگ برخوردار است. دستاورد مهم این دوره، تقویت همین اطمینان ملی بود که در جنگ تحمیلی سوم، صنعت نفت پس از اقتدار آفرینی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، توانست با حفظ پایداری تولید و تأمین انرژی، کارنامه‌ای قابل اتکا و افتخار آفرین برای مردم ایران به ثبت برساند.

مردم از تعهد جبهه انرژی در جنگ رمضان قدردانی کردند

خدمت در سنگر غیرت

مشعل | در روزهایی که دشمن با هدف قرار دادن زیرساخت‌های انرژی کشور تلاش داشت آرامش مردم را برهم بزند، کارکنان صنعت نفت با حضور جهادی و شبانه‌روزی در میدان تولید، پالایش و توزیع سوخت اجازه ندادند چرخه انرژی کشور حتی برای لحظه‌ای متوقف شود. استمرار تولید و توزیع پایدار سوخت اعم از گاز و سوخت‌های مایع راهبردی همچون بنزین در بحبوحه جنگ رمضان، جلوه‌ای از اقتدار، مدیریت و تعهد خانواده بزرگ صنعت نفت بود؛ تلاشی که نه تنها موجب آرامش خاطر مردم شد؛ بلکه تحسین و قدردانی اقشار مختلف جامعه را نیز به همراه داشت. همزمان با برگزاری هفتاد و دومین شب حضور مردمی در میدان فلسطین، بسیاری از حاضران با اشاره به نقش راهبردی صنعت نفت در روزهای بحرانی، از ایستادگی و عملکرد کارکنان این صنعت گفتند. در این گزارش، بازتاب دیدگاه‌ها و روایت‌های مردمی درباره نقش صنعت نفت در حفظ آرامش و پایداری کشور را می‌خوانید.

رمضان یاد می‌شود، برای جامعه تنها یک رخداد سیاسی یا نظامی نیست؛ بلکه مسأله‌ای هویتی و ارزشی است. در میان غرقه‌ها قدم می‌زدم؛ در یکی از آنها چای گرم میان مردم توزیع می‌شد، در غرقه‌ای دیگر کودکی با شوق از حاضران پذیرایی می‌کرد و در جایی دیگر پرچم‌های ایران میان مردم توزیع می‌شد. به سراغ چند نفر از خادمان این غرقه‌ها رفتم و پرسیدم چه چیزی به آنها انگیزه می‌دهد که هر شب با چنین انرژی در میدان حضور دارند. پاسخ شان کوتاه و صادقانه بود: عشق به وطن.

دو مستحکم نفتی

در ادامه روایت شب‌های جان‌فدایی و ایستادگی پای ایران، به سراغ مردم رفتم تا نظر آنها را درباره عملکرد صنعت نفت در جریان جنگ رمضان جویا شوم. مردی بلند قامت که پرچم ایران را در دست داشت و آن را به نشانه اقتدار تکان می‌داد، در پاسخ به این پرسش گفت: با اینکه دشمن شکست خورده به تأسیسات و پالایشگاه‌های گازمان حمله کرد، حتی یک لحظه هم قطعی گاز پیش نیامد. واقعا از عملکرد و مدیریت صنعت نفت در این شرایط جنگی راضی بودیم

نزدیک به دو ماه اندی است که حضور ملت ایران در میدان شهرهای سراسر کشور به منظور بیعت با رهبری و حمایت از نظام دفاعی کشور در حفظ کیان ایران مقتدر، ادامه دارد و این حضور حماسی در تهران نیز مانند دیگر شهرها، با حال و هوایی خاص همچنان پابرجاست. در هفتاد و دومین شب حضور مردمی در حمایت از نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، راهی میدان فلسطین شدم. ساعت حدود ۸ شب بود؛ نماز مغرب و عشا به پایان رسیده و فضای میدان، سرشار از شور و حضور مردمی بود. دور تا دور میدان غرقه‌هایی دیده می‌شد که برخی از آنها با همکاری شرکت‌های زیر مجموعه صنعت نفت به مردم خدمت‌رسانی می‌کردند. با وجود گذشت بیش از ۲ ماه، این تجمعات و حال و هوای میدان، چنان پرنشاط بود که گویی نخستین شب گردهمایی مردم است.

جان‌فدای ایران

طیف سنی حاضران در میدان فلسطین، از کودکان تا سالمندان، نشان می‌داد که روایت مقاومت، میان نسل‌ها در حال انتقال است؛ حضوری که از انسجام هویتی جامعه حکایت داشت. نشاط، انگیزه و حس همبستگی در چهره این طیف گسترده بخوبی دیده می‌شد و نشان می‌داد آنچه که در این روزها از آن با عنوان جنگ

گفت: در روزهایی که انبارهای نفت اطراف تهران مورد حمله دشمن قرار گرفت، فردای همان روز به پمپ بنزین رفتم. با اینکه جمعیت زیادی برای سوخت‌گیری آمده بودند؛ اما مدیریت هوشمندانه صنعت نفت در تأمین سوخت باعث شد مردم بدون مشکل بنزین برزند. این برای ما نشانه‌ای از آمادگی و توان مدیریت در شرایط بحرانی بود. دانشجوی دیگری که مریم فتوحی زاده نام داشت، به حملات دشمن به پالایشگاه‌های پارس جنوبی اشاره و تصریح کرد: از لحظه‌ای که خبر حمله به تأسیسات گازی منتشر شد، همه نگران شدیم؛ اما در عمل هیچ قطعی‌گازی اتفاق نیفتاد. پیام‌ها و اطلاع‌رسانی مدیران صنعت نفت در آن لحظات

صنعت با تعهد و غیرت اجازه ندادند چرخه تولید و تأمین انرژی متوقف شود. همین ایستادگی بی‌ادعا باعث شد مردم در خانه‌هایشان گرما و آرامش داشته باشند، حتی در جایی خواندم که صادرات نفت کشور چند برابر شده و این موضوع برای من غرورآفرین بود. در لابه‌لای جمعیت سه دختر که دانشجو و از معلمان آینده کشور بودند، حضور داشتند. آنها در حالی که پرچم سه رنگ ایران را در هوا به حرکت در می‌آوردند، همصدا با جمعیت حاضر در میدان فلسطین، شعارهای حماسی سر می‌دادند. از آنها نیز درباره عملکرد صنعت نفت در روزهای جنگ پرسیدم. یکی از آنها که فاطمه حسینی نام داشت،

حساس به مردم دلگرمی می‌داد و دیدیم که گازرسانی بدون مشکل ادامه یافت.

دانشجوی سوم به نام مبینا کمالی بالبخند و انرژی از تجربه این روزها گفت: من به عنوان معلم نسل آینده، حتما این روزها و این جنگ را برای دانش‌آموزانم روایت خواهم کرد. در دوره‌ای که دشمن آمریکایی صهیونی بسیاری از زیرساخت‌ها،

در دوره‌ای که دشمن آمریکایی- صهیونی بسیاری از زیرساخت‌ها، از جمله پالایشگاه‌های گاز پارس جنوبی را هدف قرار داد، حتی لحظه‌ای قطع یافت فشار گاز رخ نداد و گاز بی وقفه در خانه‌ها جریان داشت. با زمانی که انبارهای نفت مورد حمله قرار گرفت، چند روز بعد وقتی به پمپ بنزین رفتم، سوخت‌رسانی با آرامش کامل انجام می‌شد. لبخند مسئول جایگاه و آرامش مردم نشان می‌داد که مدیریت درستی در جریان است. من به عنوان معلم آینده، این نوع مدیریت در صنعت نفت و دولت را برای دانش‌آموزانم روایت خواهم کرد و مطمئن هستم که نسل‌های بعد، با شنیدن روایت

این روزها به صنعت نفت و کشورشان افتخار خواهند کرد.

همبستگی مردم با جبهه انرژی

این تجمعات، پیامی روشن و کوبنده برای دشمنان دارد؛ اینکه رویارویی امروز میان ایران و دشمنانش بیش از هر چیز، نبرد اراده‌هاست. حضوری که در میدان فلسطین دیده می‌شد، تنها یک گردهمایی ساده نبود؛ بلکه نمادی از ایستادگی و همبستگی مردمی بود که با وجود همه فشارها و تهدیدها، پای آرمان‌ها و سرزمین خود ایستاده‌اند. شور و حضور پرنشاط نسل‌های مختلف، از کودکان تا سالمندان، نشان می‌داد که روح مقاومت در جامعه زنده است و ملت ایران در برنگاه‌های تاریخی، با وحدت و عزم جمعی از کشور خود دفاع می‌کنند. در میان جمعیت، بسیاری از مردم با اشاره به روزهای پراشتاب جنگ رمضان، از تلاش‌های بی‌وقفه کارکنان صنعت نفت سخن می‌گفتند؛ کسانی که در سکوی‌های نفتی، پالایشگاه‌ها، مراکز انتقال و شبکه‌های توزیع انرژی، بی‌وقفه مشغول کار بودند تا جریان انرژی در کشور لحظه‌ای متوقف نشود. برای مردمی که در خانه‌های خود گرمای گاز را حس می‌کردند و در جایگاه‌ها، بدون نگرانی سوخت می‌گرفتند، این تلاش‌ها به نمادی از مسئولیت‌پذیری و تعهد ملی تبدیل شده‌است. پیام مردم در میدان فلسطین، در واقع قدردانی از همان تلاش‌های خاموش، اما حیاتی بود. پیامی که نشان می‌داد جامعه قدر دان تلاش کسانی است که در روزهای دشوار، در سنگرهای کمتر دیده شده، اما حیاتی کشور ایستادند. کارکنان صنعت نفت در این روزها ثابت کردند که جبهه انرژی، یکی از استوارترین خطوط مقاومت ملی است؛ جبهه‌ای که با تلاش شبانه‌روزی فرزندان این سرزمین، چراغ خانه‌های مردم را روشن نگه داشته و پشتوانه‌ای برای پایداری کشور در شرایط سخت بوده‌است.

ورزشی‌ها از صنعت نفت برای مدیریت انرژی در جنگ رمضان قدردانی کردند

سوخت رسانی در اوج

صرفه جویی در کنار تدبیر

در کنار تمام تلاش‌ها برای دفاع از کشور، بازارهای جهانی به دلیل تهاجمی که به ایران صورت گرفته، کاملاً به هم ریخته و قیمت انرژی در همه کشورها افزایش چشمگیری داشته که این خود، باعث نارضایتی مردم در سراسر جهان شده است؛ اما در ایران با وجود شرایط جنگی که به آن تحمیل شده، همچنان بنزین با قیمت پایدار به مصرف‌کنندگان عرضه می‌شود که این خود

محمدحسین کنعانی‌زادگان، دفاع وسط تیم فوتبال پرسپولیس و تیم ملی درباره جنگ رمضان گفت: پیش از این نیز بارها در رسانه‌ها گفته‌ام که یکی از تلخ‌ترین اتفاقات و اخباری که در روزهای جنگ شنیدم، خبر تجاوز آمریکایی-صهیونی به کودکان مظلوم مدرسه میناب بود که بیش از هر چیز من و همه مردم کشور را در شوک فرو برد. این اتفاق در تمام دنیا هم بازخورد داشت و همه مردم جهان را نسبت به اقدام‌های دشمن آمریکایی-صهیونی متاثر و خشمگین کرد.

نشان‌دهنده ثبات موجود در بازار و مدیریت کلان کشور است. خوشبختانه چه در طول جنگ رمضان و چه این روزها که در وضعیت آتش بس قرار داریم، بنزین در پمپ‌های بنزین وجود دارد و مردم می‌توانند سوخت مورد نیاز خود را تامین کنند؛ البته از مردم کشورم می‌خواهم که در چنین شرایطی در مصرف بنزین و دیگر انرژی‌ها صرفه جویی کنند. صرفه جویی مردم در کنار تدبیر دولت، سبب می‌شود در هیچ بخشی، بخصوص انرژی دچار کمبود نشویم.»

من به عنوان یک ورزشکار که باید خود را برای حضور در جام جهانی آماده می‌کردم، در دورانی که کشور مورد تهاجم دشمن قرار گرفته بود، با اعتماد به نیروهای ارتش و سپاه تمرین‌های خود را ادامه دادم تا بتوانم همراه با تیم ملی حضور درخشانی در جام جهانی داشته باشم و همین جابه همه مردم ایران قول می‌دهم که تیم ملی فوتبال ایران با قدرت هر چه تمام در جام جهانی حضور پیدا کرده و به صحبت‌ها و تهدیدهای رئیس‌جمهور دیوانه آمریکا هم کاری نداریم و تمام تلاش خود را می‌کنیم تا از حیثیت تیم ملی فوتبال و مردم کشورمان دفاع کرده و در مسابقات جام جهانی فوتبال با قدرت حاضر شویم.

نیروشا رویان | در طول جنگ ۱۲ روزه و جنگ رمضان و در کنار نگرانی‌ها و بحران‌های موجود، بسیاری از مردم نگران تامین سوخت مورد نیاز برای خروج از شهرهای خود یا تامین گاز شهری مورد نیاز بودند. ترس از بدون بنزین ماندن یا انفجار ناگهانی لوله‌های گاز، ذهن مردم را درگیر خود کرده بود؛ اما در تمام این روزها، کارکنان صنعت نفت در بخش‌های مختلف، بخصوص پالایشگاه‌ها میدان را خالی نکرده و با تهدیدهایی که صورت می‌گرفت، تمام تلاش خود را می‌کردند تا مردم ایران با کمبود بنزین و گاز مواجه نشوند؛ امری که سپاسگزاری مجموعه دولت و مردم را به همراه داشت. در این میان، چهره‌های ورزشی کشور نیز در گفت‌وگو با ماهنامه «مشعل» با قدردانی از تلاش کارکنان صنعت نفت به بیان احساس خود از آن روزها پرداختند.

تامین روان انرژی برای مردم

علی اشکانی، از کشتی‌گیران مدال آور کشتی فرنگی و مربی تیم ملی ناشنوایان این رشته ورزشی، با اشاره به اتفاقاتی که در جنگ رمضان رخ داد، گفت: به عنوان یک شهروند ایرانی در بحبوحه جنگ رمضان با ترس‌ها و اتفاقات بسیاری مواجه بودم. یکی از مهم‌ترین ترس‌هایی که آن روزها جامعه را درگیر کرده بود، موضوع کمبود سوخت یا قطعی گاز بود؛ اما نکته مهم این است که در کنار تلاش‌هایی که سازمان‌های خدمات‌رسان طی جنگ انجام دادند، تلاش کارکنان صنعت نفت در بخش‌های مختلف، بخصوص تامین گاز شهری و توزیع بنزین در سطح کشور مثال‌زدنی و البته محسوس بود.

وی گفت: اگر بخواهم از حس اعتمادی که مردم بعد از گذشت چند روز به چرخه توزیع سوخت و تامین گاز مورد نیاز پیدا کردند، بگویم، باید به خاطره ای از آن روزها بسنده کنم:

«به خاطر دارم در ایام جنگ رمضان، منزل محمددلیریان، یکی از پیشکسوتان کشتی که نشان طلای بازی‌های آسیایی تهران را در سال ۱۳۵۳ به دست آورده بود، آسیب دید و من و برخی از دوستان برای همدلی و دلجویی به دیدن او رفتیم. در این دیدار، او که شرایط روحی مناسبی نداشت، اولین چیزی که به آن اشاره کرد، این بود که از آسیب‌خانه کشتی ورزشگاه آزادی، بسیار ناراحت است؛ زیرا خاطرات بسیار خوبی از این ورزشگاه در ذهن

داشت.» وی در بخش مهمی از صحبت‌های خود بیان کرد، «یکی از مهم‌ترین ترس‌هایی که افراد در دوره جنگ دارند، این است که اگر در خانه نباشند و به خانه آنها موشک زده شود و گاز خانه یا منطقه آسیب ببیند، این موضوع تا چه اندازه می‌تواند برای آن منطقه خطرناک باشد؛ اما نکته این بود که ماموران امداد رسان گاز بسرعت خود را به محل می‌رساندند تا مانع به وجود آمدن یک فاجعه شوند و این موضوع برای شهروندی مثل من که خانه‌اش تخریب شده، بسیار دلگرم‌کننده بود که با حضور امدادگران گاز خطر دیگری جان مردم را تهدید نمی‌کند.»

شنیدن این جملات از این پیشکسوت کشتی برای من بسیار قابل تأمل بود؛ زیرا به اهمیت خدمات امداد گاز بیش از هر زمانی دیگر آگاه شدم. اشکانی در بخش دیگری از صحبت‌های خود تأکید کرد: «من نیز شخصا با نگرانی کمبود سوخت هنگام رفت و آمدها در طول جنگ مواجه بودم. درست است که تامین سوخت روزانه در آن دوره با محدودیت همراه بود و در شرایط سختی قرار داشتیم؛ اما با مدیریت صحیح سوخت، بدون بنزین نماندیم و توانستیم سوخت مورد نیاز خود را تامین کنیم. به همین دلیل به عنوان یک شهروند ایرانی از صمیم قلب از کسانی که مردانه پای کار ایستادند تا مردم، نگران بسیاری از موارد، بخصوص تامین سوخت نشوند، سپاسگزارم.»

اعتماد مردم به مدیریت بحران

هاشمیه متقیان، از چهره‌های شناخته‌شده ورزش کشور در سطح جهان و قهرمان پرتاب نیزه در مسابقات پارالمپیک و پارآسیایی گفت: «پیش از اینکه بخواهم درباره جنگ رمضان صحبت کنم، باید به هشت سال دفاع مقدس و تجربه‌هایی که در آن سال‌ها کسب کردیم، اشاره کنم. مردم ایران، مردمی مقاوم هستند که این مقاومت را در جنگ تحمیلی مقابل عراق بخوبی نشان دادند. درست زمانی که انقلاب تازه به پیروزی رسیده بود و با توجه به کاستی‌هایی که در کشور وجود داشت، جنگ تحمیلی شروع شد و مردم در این ۸ سال کاملاً درگیر جنگ بودند و با وجود کمبود بسیاری از امکانات مانند برق باهم در برابر دشمن ایستادگی کرده و برای سربلندی انقلاب تمام تلاش خود را به کار بستند. به خاطر دارم در آن سال‌ها، مادرم غذا را روی بخاری‌های کوچک درست می‌کرد؛ چرا که گاهی نه برق بود و نه گاز. در واقع اجداد ما ایرانیان،

انسان‌های مقاوم و وطن‌پرستی بودند و در ادامه چنین نسلی، بچه‌های امروز نیز همانقدر مقاوم و قدرتمندند. در جنگ ۱۲ روزه و بعد از آن جنگ رمضان نیز مردم بخوبی نشان دادند مشکلاتی مانند تورم و قطع گاه‌وبی‌گاه برق یا گاز، هیچ تأثیری در مقاومت و زندگی روزانه آنها ندارد، حتی زمانی که دشمن تهدید کرد مراکز انرژی مانند نفت، گاز و برق را هدف قرار می‌دهد. تقریباً همه مردم خنده‌شان گرفته بود؛ چرا که به مدیریت بحران صنعت نفت و تامین نفت و بنزین اعتماد داشتند.

من به عنوان یک شهروند ورزشکار، یک روز هم از حس اعتمادم به کشور کم نشد و تمام روزها با عشق و علاقه، تمرین‌های روزانه خود را انجام می‌دادم تا بتوانم ۶ ماه دیگر پرچم کشورم را در بازی‌های پارآسیایی ناگویا برافراشته کنم. برای من مهم نبود با چه تهدیدهایی مواجه هستیم؛

غیرتمندی کارکنان در تولید نفت

برخی چهره‌های ورزشی شاغل در ورزش صنعت نفت از جمله علی‌رضایی، قهرمان شناخته شده کشتی آزاد نیز در پیامی مراتب تشکر خود را از تلاش این مجموعه ابراز کرده است. در پیام این قهرمان کشتی آمده است: «کارکنان غیرتمند صنعت نفت، بخصوص کارکنان مناطق عملیاتی که در خط مقدم جبهه مقاومت صنعت کشور قرار داشته و دارند، با دلاورمردی و عزمی راسخ در شرایط جنگ تحمیلی رمضان، پای کار تولید نفت، این سرمایه ملی ایستادند و نشان دادند که با همدلی، وفاق و تلاش می‌توان در میدان عمل، پرچمدار اقتدار ایران عزیزمان باشند. به سهم خود به عنوان عضو کوچکی از جامعه بزرگ ورزش، از تمام رشادت‌ها و فدکاری‌های این عزیزان قدردانی کرده و از خدای متعال، برای تک تک عزیزان شاغل در صنعت نفت آرزوی سلامت دارم.»

تا آخرین لحظه در صحنه

در پیام احمد پری‌آذر، مربی تیم فوتسال گیتی پسند اصفهان، قهرمان لیگ برتر باشگاه‌های کشور، ضمن اشاره به روحیه ایثار و از خودگذشتگی و تخصص بالای کارکنان صنعت نفت و حضور میدانی آنها در طول جنگ تحمیلی و حملات جنایتکارانه رژیم صهیونیستی و آمریکا آمده است: «به عنوان یکی از قهرمانان ملی شاغل در ورزش نفت، از تمام کارکنان خانواده بزرگ این صنعت ارجمند که نشان دادند با پای مردم و سربازان خط مقدم جبهه جنگ تا آخرین لحظه در صحنه باقی خواهند ماند و سنگر مقاومت و ایستادگی را ترک نخواهند کرد، تشکر کرده و بیروزی ایران عزیز را بر تمام بدخواهان این مرز و بوم از خداوند آرزو می‌کنم.»

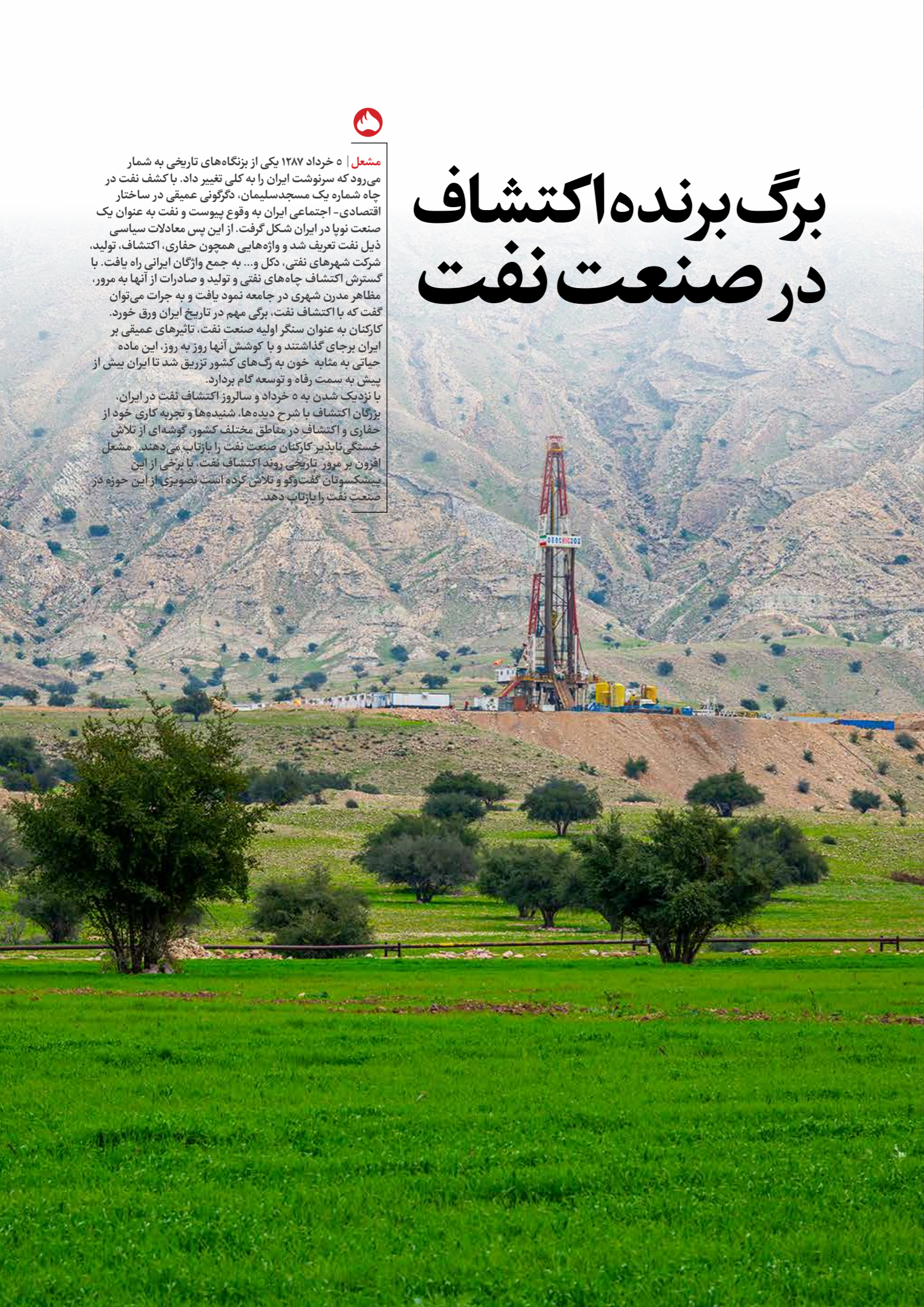
حضور دلاورانه زیر موشک باران

مسعود حاجی آخوندزاده هم از قهرمانان اسبق تیم ملی جودو و سرمربی کنونی تیم‌های ملی نونهالان و نوجوانان جمهوری اسلامی ایران نیز در پیامی مراتب تشکر خود را از تلاش این مجموعه ابراز کرده است. در پیام آخوندزاده آمده است: «برخود می‌بالم که در وزارت نفت مشغول به فعالیت هستم؛ مجموعه‌ای که کارکنان آن در خط مقدم جنگ رمضان، بدون هیچ ترس و اهمه‌ای در زیر موشک باران وحشیانه دشمن، چرخه تولید و اقتصاد را رها نکردند و دلاورانه ایستادند و تا سرحد جان برای آسایش و آرامش ملت شریف ایران تلاش کردند. دست بوس رشادت‌ها و از جان گذشتگی تمام کارکنان خدمت صنعت نفت هستم و خواهیم بود.»

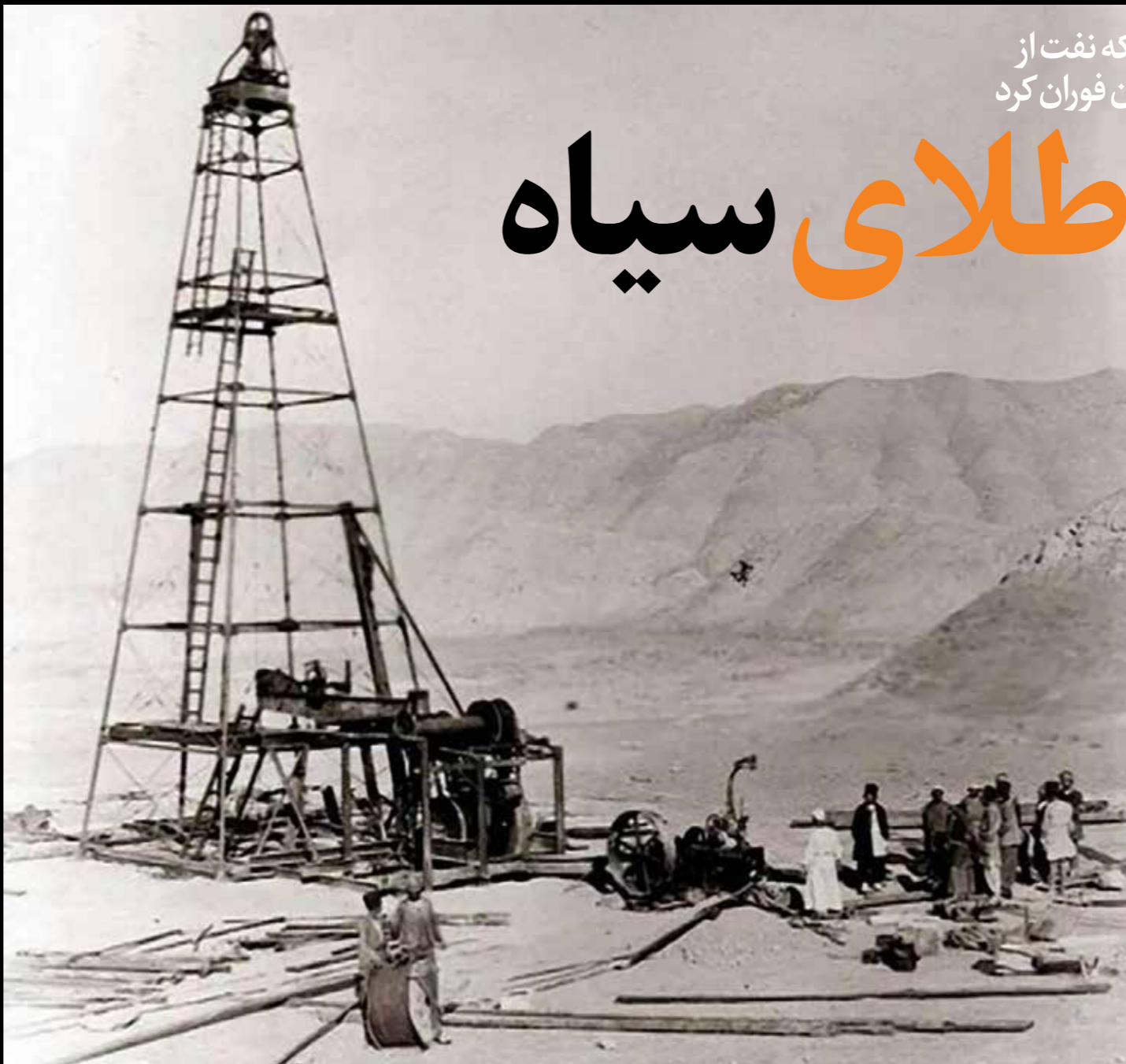
برگ برنده اکتشاف در صنعت نفت

مشعل | ۵ خرداد ۱۳۸۷ یکی از بزرگ‌ترین تاریخ‌های تاریخی به شمار می‌رود که سرنوشت ایران را به کلی تغییر داد. با کشف نفت در چاه شماره یک مسجد سلیمان، دگرگونی عمیقی در ساختار اقتصادی - اجتماعی ایران به وقوع پیوست و نفت به عنوان یک صنعت نوپا در ایران شکل گرفت. از این پس معادلات سیاسی ذیل نفت تعریف شد و واژه‌هایی همچون حفاری، اکتشاف، تولید، شرکت شهرهای نفتی، دکل و... به جمع واژگان ایرانی راه یافت. با گسترش اکتشاف چاه‌های نفتی و تولید و صادرات از آنها به مرور، مظاهر مدرن شهری در جامعه نمود یافت و به جرات می‌توان گفت که با اکتشاف نفت، برگی مهم در تاریخ ایران ورق خورد. کارکنان به عنوان سنگر اولیه صنعت نفت، تأثیرهای عمیقی بر ایران برجای گذاشتند و با کوشش آنها روز به روز، این ماده حیاتی به مثابه خون به رگ‌های کشور تزریق شد تا ایران بیش از پیش به سمت رفاه و توسعه گام بردارد. با نزدیک شدن به ۵ خرداد و سالروز اکتشاف نفت در ایران، بزرگان اکتشاف با شرح دیدگاه‌ها، شنیده‌ها و تجربه کاری خود از حفاری و اکتشاف در مناطق مختلف کشور، گوشه‌ای از تلاش خستگی‌ناپذیر کارکنان صنعت نفت را بازتاب می‌دهند. مشعل افزون بر مرور تاریخی روند اکتشاف نفت، با برخی از این پیشگامان گفت‌وگو و تلاش کرده است تصویری از این حوزه در صنعت نفت را بازتاب دهد.

۵ خرداد؛ روزی سرنوشت ساز که نفت از چاه شماره یک مسجدسلیمان فوران کرد

کشف طلای سیاه

مشعل | ۵ خرداد ۱۲۸۷ روزی سرنوشت‌ساز در تاریخ معاصر ایران به شمار می‌رود، روزی که مته حفاری به چاه شماره یک مسجدسلیمان برخورد و نفت از آن فوران کرد. این روز در تاریخ معاصر ایران و صنعت نفت روزی ویژه به حساب می‌آید و همگان تولد نفت در ایران را از همین روز می‌دانند. پس از این رویداد مهم، ایران وارد دورانی از تاریخ خود شد که نفت جزء جدایی‌ناپذیر آن به شمار می‌رفت و تمام معادلات سیاسی و بین‌المللی به نحوی با آن گره خورد، اما به راستی قصه کشف نفت محدود به همین دوران جدید است یا ایرانیان قبل از فوران شماره یک چاه مسجدسلیمان از آن آگاهی داشتند؟

قصه اکتشاف نفت در ایران به دوران قاجار برمی‌گردد. در روزگاری که قراردادهای زیادی به کشورهای غربی واگذار شد داستان نفت به شکلی درآمد که تمام قراردادهای پیشین را تحت شعاع قرار داد و به عنوان یک برگ برنده بزرگ در این دوران نقش ایفا کرد. اگرچه زمینه آگاهی ایرانیان نسبت به نفت منحصر به این دوران نبود اما استخراج نفت توانست توسعه اقتصادی و رفاه را برای کشور به ارمغان آورد و معادلات کشور از این پس ذیل فصل نفت بازتعریف شد.

نفت در ادوار تاریخ

در گذشته‌های خیلی دور موقعی که صحبتی از کشف نفت و سرمایه‌گذاری کلان کشورها در امر تولید و صادرات در میان نبود، ایرانیان با آگاهی تاریخی که به واسطه تمدنی کهن از آن برخوردارند، با این ماده حیاتی آشنا شدند و از آن در مصارف مختلف استفاده می‌کردند. این آگاهی در متون مهمی مانند اوستا و شاهنامه فردوسی هم بازتاب یافته بود که نشانی از جامعه آن دوران به شمار می‌رفت.

ایرانیان قدیم که آتش را جزء عناصر مقدس دانسته و به آن احترام می‌گذاشتند، وقتی گاز و نفت از زمین خارج می‌شد و مشعل شکل می‌گرفت، آن را «آتش جاودان» می‌دانستند. از همین روی نسبت به برخی آتشکده‌ها که در

شود. همچنین از نفت برای روشنایی و مصارف پزشکی استفاده می‌شد و هنگام جنگ از تیرهای آغشته به نفت برای هدف قرار دادن دشمن استفاده می‌کردند. مجموعه این گزارش‌ها نشان می‌دهد که قبل از اکتشاف و استخراج نفت در ایران دوره قاجار، استفاده از نفت و قیر جایگاهی مهم در فرهنگ کهن ایران داشته است و دست‌کم ایرانیان به قدری با این ماده آشنا بودند که در بخش‌های مختلف زندگی آنها نمود داشته است. پس از ورود اسلام به ایران نیز گزارش‌های مختلفی از سفرنامه نویسان و مستشرقین در خصوص فرهنگ استفاده از نفت در بین ایرانیان منتشر شده که نشانی از تداوم آگاهی مردم بوده است. به این ترتیب کشف نفت را نباید در بستر دوران جدید جست‌وجو کرد، بلکه آن قدمتی به اعصار تاریخ دارد.

صدای مته در دل چاه

زمینه‌های شکل‌گیری اکتشاف و حفاری نفت در ایران تا شنیده شدن صدای مته حفاری در چاه شماره یک مسجدسلیمان به دوران قاجار برمی‌گردد. در این دوره مجموعه‌ای از روند تحولات داخلی و خارجی ایران را در موقعیتی قرار داد که منجر به قرارداد داری شد. پیش از آن مجموعه‌ای از یافته‌های باستان‌شناسی و زمین‌شناسی نشانه‌هایی از وجود نفت در ایران را تایید می‌کرد اما گزارش هیات فرانسوی به ریاست «ژاک دومورگان» در چپاسرخ کرمانشاه و چاپ آن در مجله معادن فرانسه باعث توجه بیش از پیش غربی‌ها به وجود نفت در ایران شد. همین گزارش و مجموعه‌ای از مکاتبات بین رجال قاجار و انگلیسی‌ها در نهایت منجر به انعقاد قرارداد داری در کاخ صاحبقرانیه نیاوران به امضای مظفرالدین شاه قاجار شد.

از زمان انعقاد قرارداد در ۱۹۰۱ میلادی تا لحظه کشف نفت در ۵ خرداد ۱۲۸۷ (۲۶ مه ۱۹۰۸) مجموعه‌ای از تلاش‌های جمعی و بیم و امیدها در کشف نفت به وجود آمده بود. پس از چندین بار تلاش ناکام در استخراج نفت که به ثمر ننشست، کم‌کم مدیران نسبت به کشف نفت ناامید شده بودند؛ به همین دلیل در سال ۱۹۰۸ شرکت نفت برمه، بازرسی را به منطقه اعزام کرد تا گزارشی از روند فعالیت در ایران را ارائه دهد. او گزارش داد که ادامه عملیات اکتشافی بیش از این بی‌فایده است. در پایان آوریل همان سال، رینولدز زمین‌شناس، تلگرافی از لندن دریافت کرد که به او دستور داده شده بود کار را متوقف و کارمندانش را مرخص کند و به کشور بازگردد، اما او پس از مشورت با همکارانش تصمیم گرفت، به بهانه خوانا نبودن متن تلگراف، کار را تعطیل نکنند و از قطعه‌قطعه کردن دکل‌ها خودداری کنند تا نامه کتبی به آنها ابلاغ شود. اما یکبارہ ورق برگشت و درست در لحظاتی که بیشترین فشار روی تیم رینولدز وجود داشت، چاه شماره یک مسجدسلیمان فوران کرد.

ویلسون یکی از افسران انگلیسی و از جمله کسانی که لحظه فوران نفت را از نزدیک به چشم خود دیده بود، روایتی جالب توجه از این لحظه تاریخی

در کتابش شرح داده است؛ روز بیست و ششم مه که چاه نامبرده به عمق ۱۲۰۰ پا به نفت رسید صبح خیلی زود من توی چادر خوابیده بودم که ناگه صدای سهمناکی به گوش من رسید و سروصدای زیادی برپا شد. نفت، آری نفت به جوش آمده و تا پنجاه پا ارتفاع بالای حلقه چاهی که روی آن مشغول کار بودند فوران پیدا کرد و چیزی نمانده بود که حفاران و مهندسان کانادایی وانگلیسی و کارگران زحمتکش ایرانی از گاز این ماده غلیظ سیاه خفه

فوران نفت در چاه شماره یک مسجدسلیمان نقطه عطف تاریخی نه تنها در ایران بلکه در خاورمیانه بود.

ایران پس از اکتشاف

کشف نفت در مسجدسلیمان نه تنها در سطح کلان سیاسی موثر بود، بلکه باعث توسعه اقتصادی و زیربنایی در سطح کشور شد. این رخداد ویژه باعث اهمیت بیش از پیش ایران در حوزه انرژی جهانی شد. امری که قدرت ایران را در معادلات بین‌المللی تثبیت کرد و مسیر توسعه و رفاه را برای کشور را به همراه آورد، به همین دلیل بسیاری از دستاوردهای اقتصادی، اجتماعی و تیلور ایران نوین از چشم‌انداز نفت نگریسته می‌شود.

همچنین کشف نفت علاوه بر تأثیرات سیاسی و اقتصادی، در حوزه سبک زندگی نیز باعث تغییرات شگرف شد. در پی فرایند اکتشاف نفت به مرور مظاهر مدرن شهری مثل جاده، بیمارستان، وسایل نقلیه، خانه‌های سازمانی، معماری، سبک پوشش متفاوت و... به وجود آمد که همین امر کم‌کم در فرهنگ روحیه‌ای شهرنشینی و تبدیل مناطق نفتی به عنوان شهرهای مدرن تأثیرگذار بود.

افزون بر این با ورود شرکت‌های خارجی و تعامل ایرانیان با کارگران و کارمندان از کشورهای مختلف به نوعی همزیستی مسالمت‌آمیز با ادیان و اقوام گوناگون در ایران شکل گرفت که باز نمود آن در معماری شهرهای نفتی وجود دارد. ایرانیان در طول تاریخ به دلیل تساهل و مدارا پذیرایی تمدن‌های بزرگی بودند که روحیه همزیستی که در دوران مدرن به وجود آمد در ادامه همین فرهنگ کهن ایرانیان تعریف می‌شود.

در مجموع کشف نفت و استخراج آن در ایران نه تنها انقلابی در سطح تحولات سیاسی و اقتصادی تاریخ معاصر به وجود آورد بلکه به شکل‌گیری فرهنگی جدید از آداب و رسوم و تعاملات عامه مردم انجامید که هنوز پس از بیش از یک قرن که از آن می‌گذرد در قالب روایات، حکایات و ضرب‌المثل‌های جاری در بین مردم جای گرفته است.

پیشکسوت بازنشسته صنعت نفت از اکتشاف نخستین چاه گازی جنوب ایران در کوه‌های جهرم می‌گوید

گوهر اراده

یونس صادقی | در یک روز زیبای اردیبهشتی تهران، به دیدار فردی رفتم که خاطرات دوران زندگی‌اش سراسر تجلی اراده و امید بود. علی مشتاقیان، بازنشسته صنعت نفت با بیش از ۶۰ سال زندگی در حوزه اکتشاف نفت و گاز که سابقه مشاور وزیر نفت، مدیر اکتشاف و تولید شرکت ملی نفت ایران، مدیر موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی و ... را در کارنامه خود دارد، در گفت‌وگو با خبرنگار «مشعل» با تواضع و علاقه فراوان، راوی اولین‌ها در حفاری و اکتشاف بود. فعالیت در چاه شماره ۷ البرز قم، کشف نخستین چاه گازی در کوه‌های جهرم، همکاری در حفاری نخستین چاه‌گازی میدان گازی پارس جنوبی، فعالیت در مناطق نفت‌خیز همزمان با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و تأسیس شرکت پتروشیمی مسجدسلیمان، بخشی از تجربه کاری مردی است که الگویی برای نسل جوان صنعت نفت به حساب می‌آید. در آغاز فعالیت کاری در صنعت نفت، وقتی شرکت نفت بریتیش پترولیوم از او درخواست می‌کند در لندن بماند، بودن در وطن و کار در آن را بر همکاری با این شرکت خارجی ترجیح می‌دهد. وقتی از او درباره احساسش از ۹۲ سال زندگی می‌پرسم، با لبخند رضایت، خود را یکی از خوشبخت‌ترین آدم‌های روزگار می‌داند.

لطفاً یک بیوگرافی کوتاه از خودتان بفرمایید.

علی مشتاقیان، متولد سال ۱۳۱۳ در اهواز هستم. دوران دبستان و دبیرستان را در شهرهای جنوبی گذراندم. آن زمان خیلی‌ها ادامه تحصیل نمی‌دادند، اما علاقه داشتم درس بخوانم و وارد رشته ریاضی شوم. پس از پایان دبیرستان، در آزمون چند دانشگاه از جمله دانشکده نفت آبادان و دانشکده فنی دانشگاه تهران شرکت کردم که در نهایت وارد دانشکده فنی دانشگاه تهران و سال ۱۳۳۷ فارغ‌التحصیل شدم.

چگونه وارد صنعت نفت شدید؟

همان سالی که فارغ‌التحصیل شدم، در آزمون استخدامی شرکت ملی نفت ایران پذیرفته شدم و سال ۱۳۳۸ به شرکت نفت آمدم. ۶ ماه اول را در دوره‌های آموزشی گذراندم، سپس وارد بخش زمین‌شناسی و حفاری شدم.

اولین تجربه مهم کاری شما چه بود؟

اولین مأموریت جدی من حضور در حفاری چاه شماره ۷ البرز قم بود. پیش از آن ۶ چاه دیگر در منطقه، حفاری شده بود، اما به نتیجه نرسیده بودند. خوشبختانه در طول فعالیتی که آنجا انجام دادیم، چاه شماره ۷ البرز قم به نفت رسید و این اتفاق بسیار مهمی بود.

پس از مدتی در پروژه‌های زمین‌شناسی روزهی‌نی در نقاط مختلف ایران کار کردم. سپس شرکت نفت، من را برای ادامه تحصیل به دانشگاه لندن اعزام کرد. حدود یک‌و‌نیم سال آنجا بودم. در همان دوران شرکت بی‌پی علاقه داشت من را استخدام کند، اما تصمیم گرفتم به ایران برگردم.

در دوران حضور در انگلستان چه فعالیتی انجام می‌دادید؟

در دانشگاه لندن روی سازندهای آهکی مطالعه می‌کردیم. یک‌بار همراه گروهی به جنوب انگلستان رفتیم تا منطقه‌ای را بررسی کنیم. پس از انجام این مأموریت گزارشی نوشتم که مورد توجه دانشگاه و شرکت بی‌پی قرار گرفت.

پس از بازگشت به ایران چه مسئولیتی داشتید؟

پس از بازگشت وارد پروژه‌های اکتشافی جنوب ایران شدم. آن زمان گروه‌های خارجی از فرانسه، بلژیک و کشورهای دیگر در پروژه‌ها حضور داشتند و در مناطق کوهستانی اطراف جهرم و جنوب کشور، عملیات اکتشافی انجام می‌دادیم.

شنیده‌ایم در همان دوران حادثه‌ای هم رخ داد؟

بله. یک‌بار هنگام فرود، بالگرد سقوط کرد و پروانه‌هایش شکست. کارشناسان خارجی دیگر حاضر نشدند سوار بالگرد شوند، اما من کار را ادامه دادم و مدتی را تنها با یک کارگری سیم‌چی در منطقه فعالیت می‌کردیم.

نقش شما در کشف نخستین میدان گازی جنوب ایران چه بود؟

در منطقه جهرم قرار بود محل حفاری بر اساس

لرزه‌نگاری انتخاب شود. من با نظر گروه فرانسوی مخالف و معتقد بودم ساختار زمین‌شناسی منطقه اجازه نمی‌دهد لرزه‌نگاری اطلاعات دقیقی بدهد. پیشنهاد کردم محل حفاری در دامنه شمالی کوه انتخاب شود. پس از نشست‌های متعدد، نظر من پذیرفته شد و خوشبختانه همان چاه به گاز رسید. این نخستین میدان گازی جنوب ایران بود.

پس از آن وارد چه مرحله‌ای از فعالیت حرفه‌ای شدید؟

در دهه ۱۳۵۰ شرکت‌های خارجی متعددی در ایران فعال بودند. من به عنوان نماینده شرکت ملی نفت در برخی از این پروژه‌ها حضور و در بعضی پروژه‌ها هم مسئولیت مدیریتی داشتم. بعدها وارد مناطق نفت‌خیز جنوب و رئیس زمین‌شناسی آنجا شدم.

شرایط صنعت نفت در آستانه انقلاب چگونه بود؟

در آن زمان حدود ۴۰ دکل حفاری فعال بود و بیشتر کارشناسان زمین‌شناسی و حفاری خارجی بودند. با وقوع انقلاب، تقریباً همه خارجی‌ها ایران را ترک کردند و ما باید مجموعه را با نیروهای ایرانی اداره می‌کردیم. شرایط بسیار سختی بود، اما خوشبختانه توانستیم کار را ادامه دهیم.

دوران جنگ تحمیلی بر شما چگونه گذشت؟

خانواده ام را به تهران فرستادم، اما خودم تمام دوران جنگ در مناطق نفتی جنوب ماندم. بعدها به دعوت غلامرضا آقازاده، وزیر نفت وقت، به تهران آمدم و مدیر اکتشاف و تولید شرکت ملی نفت ایران شدم.

درباره کشف میدان گازی پارس جنوبی توضیح می‌دهید؟

آن زمان کشورهای عربی حوزه خلیج فارس از میدان مشترک گازی برداشت می‌کردند، اما ما هنوز اطمینان نداشتیم که میدان در آب‌های ایران ادامه دارد یا نه. گروهی از فرانسوی‌ها لرزه‌نگاری محدودی انجام دادند و مشخص شد ساختار میدان ادامه دارد. بعد از آن تصمیم به حفاری گرفتیم. نخستین چاه پارس جنوبی که حفاری شد، به حجم عظیمی از گاز رسیدیم و مشخص شد مخزن بسیار گسترده است.

درباره میدان‌های مشترک همواره تأکید خاصی داشته‌اید. دلیل آن چیست؟

من همیشه معتقد بوده‌ام میدان مشترک را نمی‌شود با رقابت تخریبی اداره کرد. در دنیا معمولاً کشورها برای بهره‌برداری از میدان‌های مشترک همکاری می‌کنند. بارها هم به این موضوع تأکید داشتم که در این زمینه باید نگاه فنی و علمی داشت.

نگاه شما به موضوع آموزش در صنعت نفت چیست؟

اعتقاد دارم که دانش فنی نفت دائم در حال تغییر است و باید نیروهای متخصص با دانش روزآمد دنیا

در منطقه جهرم قرار بود محل حفاری بر اساس لرزه‌نگاری انتخاب شود. من با نظر گروه فرانسوی مخالف و معتقد بودم ساختار زمین‌شناسی منطقه اجازه نمی‌دهد لرزه‌نگاری اطلاعات دقیقی بدهد. پیشنهاد کردم محل حفاری در دامنه شمالی کوه انتخاب شود. پس از نشست‌های متعدد، نظر من پذیرفته شد و خوشبختانه همان چاه به گاز رسید.

درباره شکل‌گیری پتروشیمی مسجد سلیمان هم توضیح می‌دهید؟ وقتی بحث ایجاد پتروشیمی مسجد سلیمان مطرح شد، ما مطالعات اولیه را انجام دادیم. من به اتفاق برخی دوستان به منطقه رفتیم و محل احداث مجموعه را انتخاب کردیم. پروژه آغاز و مجموعه ساخته شد و به بهره‌برداری رسید.

آشنا شوند؛ به همین دلیل بعد از انقلاب با موافقت وزارت نفت چند گروه از کارشناسان اکتشاف را برای دوره‌های تخصصی به فرانسه فرستادیم.

چه زمانی بازنشسته شدید؟ آیا در این دوره فعالیتی را ادامه دادید؟

سال ۱۳۷۳ زمانی که ۶۰ ساله شدم، درخواست بازنشستگی دادم؛ البته بعد از بازنشستگی هم فعالیت‌هایم ادامه پیدا کرد. با آغاز دوران بازنشستگی فعالیت‌هایم متوقف نشد و به همراه چند نفر از همکاران یک شرکت مهندسی تأسیس کردیم و بعدها در پروژه توسعه میدان مسجد سلیمان مشارکت داشتیم. در این پروژه، ابتدا با شرکت‌های کانادایی همکاری می‌کردیم و بعد چینی‌ها نیز وارد پروژه شدند.

درباره شکل‌گیری پتروشیمی مسجد سلیمان هم توضیح می‌دهید؟

وقتی بحث ایجاد پتروشیمی مسجد سلیمان مطرح شد، ما مطالعات اولیه را انجام دادیم. من به اتفاق برخی دوستان به منطقه رفتیم و محل احداث مجموعه را انتخاب کردیم. پروژه آغاز و مجموعه ساخته شد و به بهره‌برداری رسید.

خانواده چه نقشی در این مسیر طولانی داشتند؟

۱۸ سالگی ازدواج کردم. همسر در تمام این سال‌ها با صبر و تحمل فراوان، خانواده را اداره کرد. من دائم در سفر و مأموریت بودم؛ از جنوب ایران تا کشورهای مختلف دنیا و اگر حمایت خانواده نبود، ادامه این مسیر ناممکن بود.

امروز وقتی به گذشته نگاه می‌کنید، چه احساسی دارید؟

خدا را شکر می‌کنم. الان ۹۲ سال دارم و احساس می‌کنم یکی از خوشبخت‌ترین آدم‌های روی این کره خاکی هستم. فرزندان و نوه‌هایم کنارم هستند و هنوز هم تا جایی که بتوانم، در مسائل فنی و مشورتی صنعت نفت کمک می‌کنم.

آینده صنعت نفت ایران را چگونه می‌بینید؟

ایران ظرفیت‌های بزرگی در نفت و گاز دارد و با دانش روزآمد و فناوری جدید می‌توان از این منابع به درستی استفاده کرد. باید از تجربه‌های جهانی استفاده کنیم و نگاه علمی به توسعه صنعت نفت داشته باشیم.

روایت زمین‌شناسی که عمر خود را پای صنعت نفت گذاشته است

مرد خاک و نفت

مشعل | افراسیاب خسروی سعید، در زمره زمین‌شناسان قدیمی صنعت نفت است که عمری در راه اعتلای صنعت نفت تلاش کرده است. او به واسطه علاقه به زمین‌شناسی از بردسیر کرمان تا اتریش و آلمان و مناطق جنوبی ایران را در نوردیده تا حاصل عمر خود را برای صنعت نفت بگذارد. این پیشکسوت ۹۳ ساله در گفت‌وگوی صمیمی و گرم با مشعل، تجربه سال‌ها تلاش خود را برای ما روایت کرد؛ تجربه‌هایی ناب که هر کدام مانند گوهری گرانبها برای نسل جوان روایت می‌شود تا این پیام را دریابند که با سختی و کوشش هر کاری شدنی است.

لطفاً از خودتان و دوران تحصیل اولیه برایمان بگویید.

متولد سال ۱۳۱۲ استان کرمان در شهرستان بردسیر هستم. آن زمان چون امکانات پزشکی، بیمارستان، پرستار و زایشگاه مانند امروز نبود، یک خانم باغبان من را به دنیا آورد. تحصیل را ابتدا در مکتب خانه شروع کردم. بعد کم‌کم دبستان در منطقه ما ایجاد شد و درس خواندم. برای دبیرستان مشکل داشتیم، چون فقط یک دبیرستان در کرمان وجود داشت. بعد از پایان دبیرستان تصمیم گرفتم دانشگاه بروم، اما آن زمان دانشگاه‌ها تازه شکل گرفته بودند و عملاً فقط دانشگاه تهران وجود داشت. به تهران آمدم و در کنکور شرکت کردم، ولی بار اول قبول نشدم. سال بعد در رشته زمین‌شناسی قبول شدم.

شرایط دانشگاه همزمان با دوران تحصیل شما چگونه بود؟

در اوایل دهه ۱۳۳۰ تحصیل در دانشگاه را آغاز کردم. فضای دانشگاه‌ها به واسطه شرایط سیاسی ملتهد بود و کشور شرایط خاصی داشت. حدود یک سال از ورودم به دانشگاه گذشته بود که وقایع ۲۸ مرداد اتفاق افتاد و فضای سیاسی و اجتماعی

ورود شما به شرکت نفت چگونه بود؟

وقتی به شرکت ملی نفت مراجعه کردم، به من گفتند در شرکت‌های عامل نفت یعنی کنسرسیونم استخدام می‌شوید، سپس به ساختمان یغما مراجعه کردم. آن زمان تشکیلات اکتشاف بسیار محدود بود؛ فقط چند اتاق و تعداد کمی کارمند داشت. ابتدا شش ماه در تهران بودم و بعد همراه دو کارشناس خارجی به خوزستان رفتم تا کارهای اکتشافی انجام دهیم.

آن زمان کار اکتشاف در جنوب چطور بود؟

ما شش ماه سال را در خوزستان و مناطق کوهستانی کار می‌کردیم و شش ماه دیگر را در تهران روی نقشه‌ها و اطلاعات مطالعه می‌کردیم. در صحرا کمپ می‌زدیم، گاهی با اسب یا قاطر رفت‌وآمد می‌کردیم، چون جاده‌ای وجود نداشت؛ شرایط بسیار سخت بود.

بعدها در حدود سال ۱۳۴۶ به واحد چینه‌شناسی منتقل و چندسالی مشغول کار شدم، سپس مدتی نظارت چاه‌ها در جنوب را به عهده داشتیم و به مدت دو سال نیز رئیس زمین‌شناسی بودم. در این مدت که مشغول بودم، ۱۲ چاه را حفاری کردیم

از نظر فنی، نقش زمین‌شناس در حفاری نفت چیست؟

قبل از حفاری، زمین‌شناس منطقه را مطالعه می‌کند و محل مناسب را مشخص می‌کند. هنگام حفاری هم دائم نمونه‌های خارج شده از چاه بررسی می‌شود تا مشخص شود حفاری در چه لایه‌ای قرار دارد. نفت معمولاً همراه گاز است و فشار گاز اهمیت زیادی دارد. اگر فشار کنترل نشود، خطر فوران چاه وجود دارد. به همین دلیل گل حفاری با وزن مشخص استفاده می‌شود تا فشار را کنترل کند.

خاطره‌ای از سختی‌های کار صحرایی دارید؟

آن زمان جاده‌ای وجود نداشت و مادر کمپ‌های صحرایی زندگی می‌کردیم. یک شب در کمپ خوابیده بودیم که نیمه‌شب چند نفر مسلح وارد چادر شدند. گفتند گرسنه‌ایم و غذا می‌خواهیم. آشپز ما خیلی با احترام با آنها رفتار کرد و هر چه خواستند به آنها داد. خوشبختانه درگیری پیش نیامد و رفتند. بعداً فهمیدیم همان گروه مدتی قبل یک مهندس اصلاحات ارضی را کشته بودند. اگر ما مقاومت می‌کردیم شاید جانمان را از دست می‌دادیم.

در دهه ۴۰ همزمان با حضور کنسرسیون‌های خارجی در ایران، فضای کار چگونه بود؟

در سال‌های اول، بیشتر کارشناسان خارجی بودند؛ انگلیسی، آمریکایی و دیگر کشورها. این افراد تجربه داشتند و کم‌کم نیروهای ایرانی را آموزش می‌دادند. بعداً دولت تصمیم گرفت که هر کارشناس خارجی موظف باشد چند نیروی ایرانی تربیت و بعد از چند سال ایران را ترک کند. این روند باعث شد ایرانی‌ها

کم‌کم جای خارجی‌ها را بگیرند.

با وقوع انقلاب چه اتفاقی افتاد؟

با انقلاب، بسیاری از خارجی‌ها ایران را ترک کردند، اما ایرانی‌ها به سرعت کار را به دست گرفتند و مسیر صنعت نفت ادامه یافت. من نیز در همان سال‌های انقلاب، رئیس زمین‌شناسی مناطق نفت‌خیز جنوب شدم. بعد هم مدتی در بخش‌های مختلف مدیریتی و مشاوره فعالیت داشتم.

چه زمانی بازنشسته شدید؟

سال ۱۳۶۷ بازنشسته شدم. البته آن زمان حقوق بازنشستگی بسیار کم بود و با آن نمی‌شد زندگی را اداره کرد. مجبور شدم بخشی از وسایل زندگی‌ام را بفروشم تا بتوانم شرایط خانواده را مدیریت کنم. پس از بازنشستگی به همراه چند نفر از دوستان، یک شرکت مهندسی مشاور تأسیس کردیم و در حوزه زمین‌شناسی پروژه‌های مختلفی برای سازمان‌های مختلف انجام دادیم.

زندگی خانوادگی در کنار این مأموریت‌ها چگونه بود؟

خیلی سخت بود. گاهی دو سه شب کنار چاه می‌ماندم و خانواده تنها بودند، اما همسرم واقعا سختی‌ها را تحمل کرد. بچه‌ها بیشتر در تهران بزرگ شدند و تحصیل کردند. در واقع بیشتر بار زندگی بر دوش همسرم بود که در تمام این سال‌ها با فداکاری آن را انجام داد.

نگاه شما به زندگی و کار چیست؟

من همیشه سعی کرده‌ام هر کاری را کامل و با عشق انجام بدهم. اگر کسی از کارش لذت ببرد، خسته نمی‌شود. من از زندگی‌ام راضی هستم، چون کاری را که دوست داشتم، انجام دادم و با علاقه کار کردم. تمام زندگی با اکتشاف گذشت؛ از صحرا و کوهستان گرفته تا دانشگاه و شرکت نفت. سختی زیاد بود، اما اگر دوباره به گذشته برگردم، باز هم همین مسیر را انتخاب می‌کنم.

در پایان به عنوان یک زمین‌شناس چه نظری درباره آغاز اکتشاف نفت در مسجد سلیمان دارید؟

اولین زمین‌شناسان خارجی بر اساس نشانه‌های سطحی مانند چشمه‌های نفتی و بوی نفت، منطقه مسجد سلیمان را انتخاب کردند. خیلی‌ها ناامید شده بودند، اما در نهایت نفت کشف شد. آن کشف نتیجه کنجکاوی، پشتکار و شناخت زمین‌شناسی بود.

همیشه سعی کرده‌ام هر کاری را کامل و با عشق انجام بدهم. اگر کسی از کارش لذت ببرد، خسته نمی‌شود. من از زندگی‌ام راضی هستم، چون کاری را که دوست داشتم، انجام دادم و با علاقه کار کردم

جرقه‌ای که آتش صنعت نفت را برای همیشه روشن کرد

امپراتوری بزرگ

مشعل | اجداد ما هزاران سال پیش در بین‌النهرین و ایران باستان، از ماده‌ای سیاه رنگ که از زمین می‌جوشید، استفاده می‌کردند. ریشه واژه نفت در زبان فارسی به طور یقین مشخص نیست؛ طبق روایتی، نفت از کلمه اوستایی «نپتا» گرفته شده است که کلدانیان و اعراب آن را از زبان مادی گرفته و به آن «نفتا» می‌گفتند. در ایران کاوش‌های باستان‌شناسی نشان داده که ساکنان کشور ما از ۵ تا ۶ هزار سال پیش قبر را به عنوان ملات در ساختمان یا برای نصب و بهم چسباندن جواهرات و ظروف سفالین و اندود کردن کشتی‌ها به کار می‌بردند.

حدود ۶۰۰ سال قبل از میلاد، چینی‌ها فهمیدند که می‌شود نفت را در لوله‌هایی از جنس بامبو به جاهای دیگر فرستاد! یعنی آنها اولین خط لوله انتقال نفت تاریخ را ساخته بودند. با این حال، تا چند قرن پیش، نفت فقط یک ماده محلی و نه‌چندان مهم بود. اما همه چیز در یک روز گرم تابستانی، سال ۱۸۵۹ در پنسیلوانیای آمریکا، برای همیشه تغییر کرد.

سرهنگی که «سرهنگ» نبود

در ۲۷ اوت ۱۸۵۹، مردی بازنشسته از راه‌آهن به اسم «ادوین دریک» در شهر تایتوسویل ایالت پنسیلوانیا آمریکا مشغول حفاری بود. او را «سرهنگ» صدامی زدند، اما نه سربازی رفته بود و نه نشان نظامی داشت! او مأمور شده بود در جست و جوی نفت چاهی بزند. همه فکر می‌کردند دیوانه شده؛ بالاخره در عمق تنها ۲۱ متری ناگهان ماده‌ای سبز-سیاه از چاه بالا زد. نخستین چاه نفت مدرن جهان زده شده بود. اما جالب است بدانید خود آقای دریک پولی از این کار به دست نیارود و عمرش را در فقر

و گمنامی به پایان رساند. با این حال، جرقه‌ای که اوزد، آتش صنعت نفت را برای همیشه روشن کرد.

نفت سفید در انحصار عجیب

اوایل کار، نفت را فقط برای تولید «نفت سفید» به کار می‌بردند؛ همان سوخت چراغ‌های قدیمی. تا این که یک تاجر باهوش به اسم جان راکفلر به فکر افتاد که تجارت نفت را یکپارچه کند. او در سال ۱۸۷۰ شرکت «استاندارد اویل» را تأسیس کرد. هدفش این بود: از بالایش نفت گرفته تا حمل و فروش آن، همه کارها را خودش انجام دهد. راکفلر آنقدر در کارش موفق بود که تا سال ۱۸۸۰ حدود ۹۰ تا ۹۵ درصد نفت آمریکا را در اختیار گرفت و به یکی از پولدارترین مردان تاریخ تبدیل شد. دولت آمریکا این تمرکز قدرت را قبول نداشت و در نهایت سال دیوان عالی آمریکا ۱۹۱۱ حکم داد که این امپراتوری

غول‌پیکر باید به ۳۴ شرکت کوچک‌تر تقسیم شود. از دل همین تجزیه، شرکت‌های بزرگی مانند اکسون و شورون به وجود آمدند که امروز هم از بزرگترین شرکت‌های نفتی جهان هستند.

طلوع نفت در خاورمیانه

حالا دیگر نوبت به نقطه عطفی رسیده بود که برای ما ایرانی‌ها پر از خاطرات تلخ و شیرین است. در حالی که شرکت‌های اروپایی تشنه یافتن نفت در شرق بودند، «ویلیام ناکس داریسی» سرمایه‌دار انگلیسی توانست سال ۱۹۰۱ امتیاز استخراج نفت در ایران را برای ۶۰ سال از فتحعلی شاه قاجار بگیرد. او پس از ۷ سال حفاری طاقت‌فرسا در شرایط سخت، سال ۱۹۰۸ در عمق ۳۶۰ متری زمین در مسجدسلیمان، گنجینه نفت ایران را کشف کرد. چاه شماره یک فوران کرد و نه تنها نخستین میدان

نفتی عظیم خاورمیانه کشف شد، بلکه ایران برای همیشه به نقشه انرژی جهان پیوند خورد. همین کشف، منجر به تشکیل شرکت نفت ایران و انگلیس (که بعدها بریتیش پترولیوم یا بی‌پی نام گرفت) شد و ایران را به یکی از بازیگران اصلی صحنه نفت جهان تبدیل کرد.

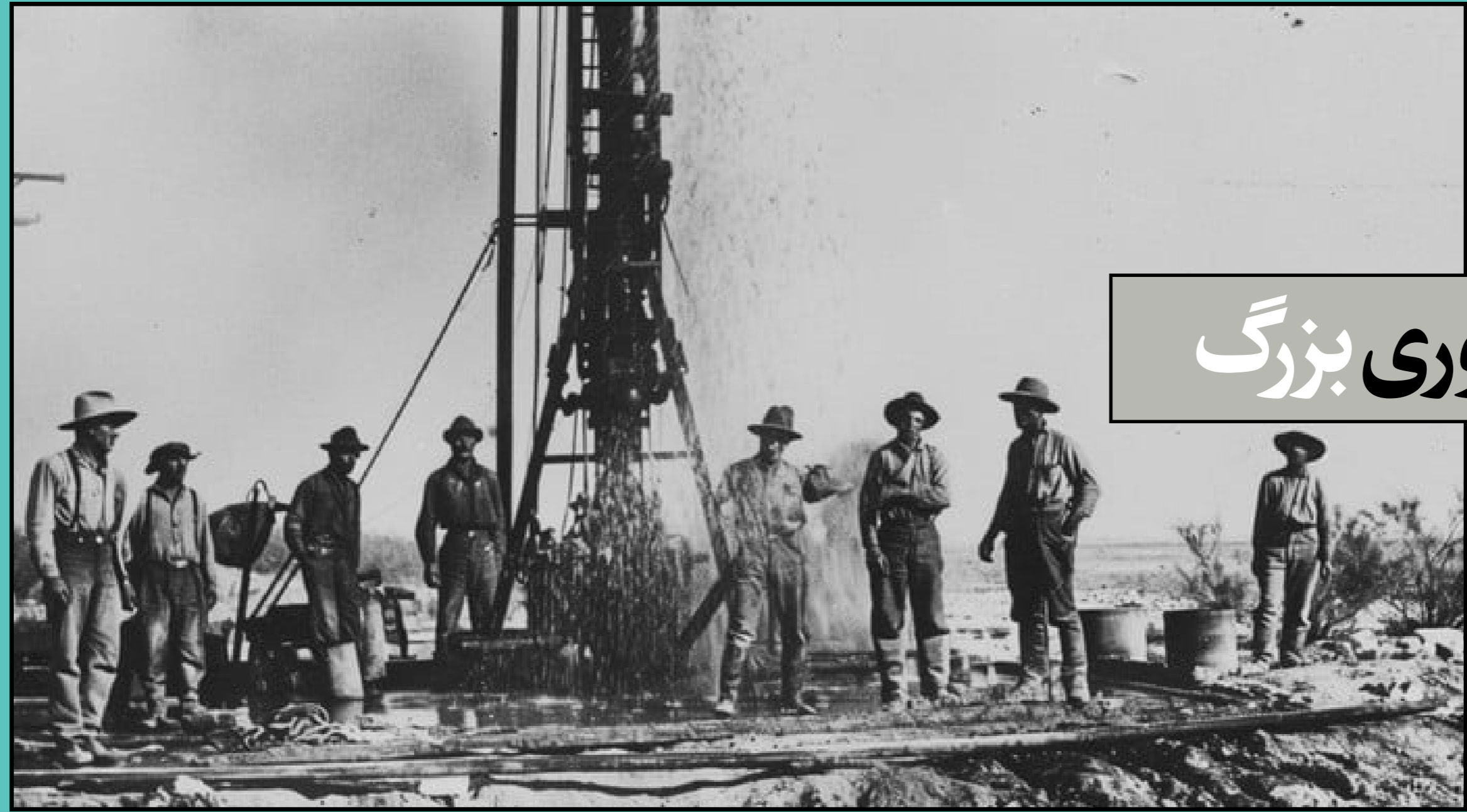
نفس تازه خودروها؛ اوج نفت

شاید فکر کنید از همان اول، نفت برای بنزین ماشین‌ها بود؛ اما این طور نیست. تا اوایل قرن بیستم، نفت سفید که بیشتر برای روشنایی استفاده می‌شد، مهمترین فراورده نفتی بود. اما با آمدن برق، بازار نفت سفید کساد شد و همه فکر کردند کار نفت تمام است! درست همین موقع، «هنری فورد» با خودروی مشهور مدل T، تقاضا برای بنزین را منفجر کرد. از آن لحظه به بعد نفت

وسایست جهانی چنان درهم تنیده شدند که جدا کردنشان غیرممکن بود؛ جنگ‌های جهانی، بحران‌های انرژی و تحریم‌های نفتی همه در همین بستر معنا پیدا کردند.

اوپک؛ وقتی کشورهای نفتی متحد شدند

تا اواسط قرن بیستم، هفت شرکت بزرگ نفتی غربی (معروف به «هفت خواهران») تقریباً تمام تصمیمات قیمت و تولید نفت جهان را یک‌تنه می‌گرفتند. کشورهای مثل ایران، عراق، عربستان، کویت و ونزوئلا که نفت زیر پایشان بود، سود ناچیزی از این تجارت عظیم می‌بردند. برای همین در سال ۱۹۶۰ در بغداد دور هم جمع شدند و سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) را تأسیس کردند. هدف اصلی اوپک ساده بود: هماهنگی بین اعضا تا خودشان تعیین کنند

نفتشان چند فروخته شود. در دهه ۱۹۷۰، اوپک قدرت واقعی خود را نشان داد؛ با تحریم نفتی علیه کشورهای حامی رژیم غاصب، قیمت نفت یکباره چهار برابر شد و همه فهمیدند که دیگر غول‌های نفتی به تنهایی رئیس نیستند. ایران از بنیانگذاران اصلی اوپک بود و تا امروز نقش پررنگی در این سازمان دارد.

نفت فقط سوخت نیست؛ در هر گوشه زندگی‌تان هست!

امروز نفت دیگر فقط بنزین خودروها را تامین نمی‌کند. از مسواک، لباس و اسباب بازی پلاستیکی گرفته تا داروهای حیاتی، همه و همه از دل نفت بیرون آمده‌اند. شاید خودتان هم متوجه نشوید که هر لحظه در حال لمس کردن یکی از محصولات این صنعت عظیم هستید.

کتاب «پیشگامان اکتشاف»
در گفت‌وگو با مولف معرفی می‌شود

کاوش در عمق سازمان اکتشاف نفت ایران

مشعل | درحالی‌که تعداد اندکی از شرکت‌های نفتی جهان به تدوین تجربیات دانشی و خاطرات سازمانی متخصصان می‌پردازند، باخیر شدیم که کتاب «پیشگامان اکتشاف» به زیر چاپ رفته و قرار است به زودی آیین رونمایی آن برگزار شود. هم‌زمان با سالروز کشف نفت در ایران، به سراغ مسعود فروزنده، مؤلف کتاب «پیشگامان اکتشاف» رفتیم و درباره روند تدوین تاریخ شفاهی اکتشاف نفت ایران با او گفت‌وگو کردیم که می‌خوانید.

به عنوان اولین پرسش، چه ضرورتی شما را بر آن داشت تا سازمان اکتشاف نفت در ایران پس از انقلاب را در قالب مصاحبه واکاوی کنید؟

چند دلیل آشکار داشت. نخست آنکه کشف نفت در ایران در سال ۱۹۰۸ میلادی، نقطه عطفی در خاورمیانه و اقتصاد جهانی نفت بود و تاریخ سیاسی ایران را دگرگون کرد. تولید نفت به شکل صنعتی و مدرن پس از آمریکا و روسیه، در ایران شکل گرفت. زمین‌شناسی نفت ایران پیچیده و متفاوت از مخازن نفتی گازی جهان است. دلیل دوم این بود که به خانواده نفت تعلق دارم؛ پدر و برادرم نفتی بودند. خودم در آبادان متولد شده‌ام و همیشه این پرسش برایم مطرح بوده که چرا این شهر نسبت به دیگر شهرها مدرن‌تر است. سومین دلیل، وقتی به تاریخ نفت پرداختم، شکل گرفت؛ نخستین متخصصانی که در شناخت نفت به من کمک کردند، از بخش اکتشاف بودند. این پروژه تقدیمی است به کارشناسان گمنام سازمان اکتشاف نفت ایران که بی‌ادعا، در سخت‌ترین شرایط به کشف مخازن نفت و گاز مبادرت ورزیدند.

پروژه پیشگامان اکتشاف که مصاحبه محور است، همان پروژه «مردان اکتشاف» است که سال ۱۳۹۵ آغاز شد، درست است؟

بله، همان طوره که به درستی اشاره کردید، نام سابق پروژه، مردان اکتشاف بود و به دلیل ورود بانوان در پروژه، عنوان پروژه و کتاب را تغییر دادیم. اکنون تعداد بانوان متخصص در شرکت‌های نفتی ایران و به ویژه اکتشاف شرکت ملی نفت ایران به قدری زیاد شده است که نمی‌توان این صنعت را مردانه تلقی کرد. این پروژه سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ با حمایت آقای حمید بورد، آغاز شد و به دلایل اداری چاپ آن به

تعویق افتاد. چند سال گذشت تا آنکه سال ۱۴۰۳ در گردمایی مدیران و پیشکسوتان اکتشاف، برخی حاضران از چاپ نشدن آن ابراز دلخوری کردند و این بار نیز حمید بورد، در مقام مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، دستور پیگیری داد. مدیر اکتشاف (آقای جعفری)، در جلسه‌ای با من خواهان چاپ آن شد و توافق کردیم بازنگری در آن صورت گیرد و از آنجا که نگاه من نسبت به گذشته تغییر کرده بود، تصمیم گرفتم چارچوب نظری و شیوه تدوین را تغییر دهم.

منظوران از تغییر در چارچوب نظری و شیوه تدوین چیست؟

کار اولیه بیشتر بر روایت‌گری محض و شخصیت محور استوار بود؛ یعنی تمرکز به طور عمده بر افراد و خاطرات آنان بود. اما در بازنگری اثر، رویکرد تاریخ سازمانی را برگزیدیم. در این رویکرد، دیگر صرف روایت رخدادها یا زندگی افراد کافی نبود، بلکه بررسی پارادایم‌های حاکم، تحولات نهادی و نیز تحلیل شکست‌ها و موفقیت‌های سازمانی اهمیت پیدا کرد. چارچوب نظری کار نیز مبتنی بر نهادگرایی تاریخی بود و همین مسئله، شیوه تدوین را تغییر داد. چنین رویکردی را در قالب یک یا دو جلسه گفت‌وگو نمی‌توان سامان داد. گاهی لازم بود چهار یا پنج جلسه مصاحبه انجام شود و حتی در برخی موارد، متن‌های تدوین شده به تأیید پیشکسوتان و مدیران باسابقه برسد. هر چند عنوان کار «تاریخ شفاهی مدیریت اکتشاف» بود، اما در عمل برخی مباحث بسیار چالشی و حساس بودند که شکر بر پایه مصاحبه ضبط شده آنها را وارد متن کرد. موضوع‌هایی مانند اولویت‌های اکتشاف یا این پرسش که زمین‌شناسی در ایران به پایان رسیده است یا نه، همچنین، تغییرات ساختاری در مدیریت اکتشاف، از جمله مباحثی بودند که نیاز به بررسی، تطبیق و تأمل بیشتری داشتند.

آیا شرکت نفت انگلیس-ایران در دوره ۱۹۰۱ تا ۱۹۵۱ اقدام به جمع‌آوری خاطرات مدیرانش کرده بود؟
با اسناد چیزی نمی‌گویند یا آنکه شرکت بی‌بی اقدام به انتشار نکرده است. مهم‌ترین اثر منتشر شده شرکت بی‌بی «تاریخ شرکت بریتیش پترولیوم» است که البته دو نویسنده آن یعنی «فریر» و «بمیرگ» در این اثر از مصاحبه هم بهره جستند، اما تکیه آنها بیشتر بر اسناد و گزارش‌ها بود.

آیا شرکت‌های عامل کنسرسیوم در فاصله سال‌های ۱۹۵۴ تا ۱۹۷۳، سپس شرکت اسکو هیچ‌گاه به تدوین تاریخ شفاهی یا در سطح محدود، برای مثال چاپ خاطرات، اقدام کرده بودند؟

خیر، ما گزارش‌های زمین‌شناسی در اختیار داریم، اما اینکه شرکت خودش اقدام به مصاحبه و جمع‌آوری خاطرات یا تدوین مدیریت دانش کرده باشد، چیزی مشاهده نکردیم.

منظورم این است که شرکت بی‌بی و شرکت‌های کنسرسیوم و حتی شرکت ملی نفت ایران پس از انقلاب به طور سیستمی به تدوین خاطرات و دانش تجربی پیشکسوتان اکتشافی اقدام کرده بودند؟

پس از کشف نفت در مسجد سلیمان در خرداد ۱۳۸۷ (می ۱۹۸۰م)، مسئولان شرکت بی‌بی جز کتاب دو

جلدی تاریخ بی‌بی اثر بمیرگ و فریر و انتشار تصاویر و جمع‌آوری برخی خاطرات پیشکسوتان قدیمی در ایران، محصول قابل‌تأملی منتشر نکردند. خاطرات مدیران شرکت‌های کنسرسیوم هم گاه‌وبی‌گاه در برخی نشریه‌ها به شکل بسیار محدود منتشر شده است. درباره اقدام‌های اکتشافی پس از انقلاب هم جز چند خاطره در مشعل و بیک نفت، چیزی نیامده بود. در زمینه مدیریت دانش نیز در دهه‌های گذشته، مدیر جدید چند ماهی در کنار مدیر قبلی به صورت تجربی کار می‌کرد تا مشکلات و شیوه حل آنها و روندهای اجرایی و تصمیم‌گیری را منتقل کند.

پس این‌طور سوآلم را مطرح می‌کنم؛ به‌طور کلی، کتابی با محوریت تاریخ شفاهی اکتشاف نفت وجود دارد؟
واقعیت آن است که در جست و جوی اینترنتی، تاریخ شفاهی و در کل، مجموعه‌ای حجیم با این عنوان و با محوریت اکتشاف پیدا نکردیم. شاید باشد، اما در دسترس نبوده است.

در کتاب پیشگامان اکتشاف، مصاحبه‌شوندگان چه کسانی بودند و این کتاب چه بازه زمانی را شامل می‌شود؟

در جلد اول، پنجاه و یک گفت‌وگو آمده است. همگی متعلق به دوره ۱۳۵۸ تا ۱۴۰۴ است و عموم مصاحبه‌شوندگان هم کارشناسان قدیمی و مدیران اکتشاف شامل زمین‌شناس، ژئوفیزیکست، نقش‌بردار و مدیر پروژه هستند؛ البته، برخی در دسترس نبودند یا مصاحبه‌هایشان کامل نشده که امیدواریم در جلد دوم آورده شوند.

آیا می‌توان این کتاب را یک پروژه تاریخ شفاهی نامید؟
این اثر در عین استفاده از مصاحبه، به تاریخ سازمانی، تحولات نهادی و انتقال دانش و پیچیدگی لایه‌های دانش نیز توجه دارد. در واقع، پرسش اصلی ما فقط این نبود که «چه اتفاقی افتاد»، بلکه می‌خواستیم بدانیم «چرا برخی تصمیم‌ها گرفته شد» و «چگونه سازمان اکتشاف در دوره‌های مختلف تغییر کرد».

در خلال مصاحبه‌ها با چه موضوع‌های حساسی رو به روشدید؟

بخشی از مباحث به اختلاف دیدگاه‌های فنی و مدیریتی مربوط می‌شد؛ برای مثال اولویت‌های اکتشافی، تغییرات ساختاری، پیچیدگی اکتشاف در اعماق، معضلات اکتشاف شیل نفتی و گازی، پیچیدگی فناوریانه هیدرات‌های گازی، یا این پرسش قدیمی که آیا زمین‌شناسی نفت ایران به مرحله بلوغ رسیده است یا همچنان ظرفیت‌های ناشناخته وجود دارد. طبیعی بود که چنین موضوع‌هایی نیازمند گفت‌وگوهای چندمرحله‌ای و تطبیق روایت‌ها با اسناد فنی باشد.

برخی معتقدند تاریخ نفت ایران بیشتر بر تولید و سیاست متمرکز بوده و اکتشاف کمتر دیده شده است.

آیا شما هم چنین نظری دارید؟
بله، تا حد زیادی همین‌طور است. بخش عمده ادبیات نفتی ایران درباره قراردادها، ملی شدن نفت، صادرات و تحولات سیاسی است، درحالی‌که اکتشاف، نقطه آغاز همه این تحولات محسوب

می‌شود. بدون اکتشاف، به طور اساسی صنعتی شکل نمی‌گرفت. هدف ما این بود که تجربه کارشناسان و مدیرانی را ثبت کنیم که در سکوت، بنیان توسعه میادین نفت و گاز را فراهم کردند.

چه چیزی در روایت متخصصان اکتشاف برای شما جذاب‌تر بود؟

روحیه حل مسئله در شرایط دشوار! بسیاری از مصاحبه‌شوندگان در دوره جنگ، تحریم یا کمبود تجهیزات فعالیت می‌کردند، اما فرایند اکتشاف متوقف نشد. برای من این فقط یک روایت فنی نبود، بلکه نوعی تاریخ اجتماعی دانش و مدیریت در صنعت نفت ایران بود.

آیا در تدوین کتاب از اسناد و آرشیوها هم استفاده کردید؟

بله، تلاش کردیم روایت‌ها تنها متکی بر حافظه شفاهی نباشد. تا حد امکان، گفت‌وگوها با گزارش‌های فنی، اسناد سازمانی و روایت دیگر متخصصان تطبیق داده شد تا دقت تاریخی و فنی کار افزایش یابد.

به نظر شما، مهم‌ترین ویژگی «سازمان اکتشاف نفت ایران» چیست؟

این سازمان دوره شرکت‌های خارجی، ملی شدن نفت، انقلاب، جنگ و تحریم را پشت سر گذاشته و همچنان فعال مانده است. همین تداوم، مطالعه آن را از منظر تاریخ سازمانی و نهادی مهم می‌کند.

چرا حضور زنان در پروژه برای شما اهمیت داشت؟

ساختار انسانی صنعت نفت ایران تغییر کرده است؛ امروز، زنان بسیاری در حوزه‌های زمین‌شناسی، ژئوفیزیک، ژئوشیمی و مهندسی مخزن در مدیریت اکتشاف فعالیت می‌کنند؛ از این رو احساس کردیم عنوان قبلی پروژه، بازتاب‌دهنده واقعیت امروز صنعت نفت نیست.

این کتاب بیشتر برای مخاطب عمومی یا پژوهشگران نوشته شده است؟

تلاش کردیم هر دو گروه بتوانند از آن استفاده کنند. کتاب برای مخاطب عمومی، تصویری انسانی از صنعت اکتشاف ارائه می‌دهد و برای پژوهشگران، حاوی داده‌هایی درباره تاریخ سازمانی، مدیریت دانش و تحولات نهادی صنعت نفت ایران است.

به عنوان آخرین پرسش، آیا آثار دیگری هم در دست تألیف دارید؟

بله، کتاب تاریخ تحولات سازمان اکتشاف نفت ایران و کتاب تاریخ مصور اکتشاف نفت ایران در مراحل پایانی تدوین قرار دارند.

سوتیتر

به مناسبت ۵ خرداد، جایگاه و برنامه‌های اکتشاف درگفت و گو با مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران تشریح شد

مسیر سخت کشف

حمیدرضازینلی ۵ خرداد ماه روز اکتشاف نفت ایران، یادآور نقطه‌ای است که زنجیره تولید انرژی در کشور از آن آغاز می‌شود؛ نقطه‌ای در دل زمین و در عمق لایه‌هایی از عدم قطعیت که با اتکا به دانش زمین‌شناسی ژئوفیزیک و تجربه‌های میدانی به کشف ذخایر هیدروکربوری منتهی می‌شود. در این چارچوب و در گفت‌وگو با محی‌الدین جعفری، مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران تلاش شده است تصویری روشن از جایگاه اکتشاف در ساختار انرژی کشور ارائه و ابعاد و برنامه‌های مختلف این حوزه از منظر فنی و راهبردی بررسی شود. او اکتشاف را پرریسک‌ترین بخش صنعت نفت می‌داند که در آن تصمیم‌ها بر پایه داده‌های محدود و تحلیل‌های پیچیده گرفته می‌شود و نتیجه می‌تواند به کشف یک میدان بزرگ یا تعیین تکلیف یک ساختار فاقد هیدروکربور بینجامد. این فرآیند از مطالعات زمین‌شناسی آغاز می‌شود و با برداشت‌های ژئوفیزیکی حفاری اکتشافی و آزمون‌های مخزنی ادامه پیدا می‌کند تا پس از سال‌ها تلاش به یک کشف اقتصادی برسد. در این میان مجموعه‌ای از رویکردهای فناورانه و برنامه‌های توسعه‌ای و عملیاتی به عنوان محورهای اصلی مورد توجه قرار گرفته است که چشم‌اندازی جامع از مسیر اکتشاف در صنعت نفت ایران ترسیم می‌کند.

محی‌الدین جعفری، مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران، از مدیران باسابقه و متخصص صنعت نفت است که مسیر حرفه‌ای خود را از دل فعالیت‌های میدانی و عملیاتی در حوزه اکتشاف آغاز کرده و تا سطوح مدیریتی در این بخش ادامه داده است.

نقطه آغاز زنجیره ارزش نفت

جعفری، فعالیت اکتشافی را به معنای جست‌وجوی منابع هیدروکربوری در اعماق زمین عنوان می‌کند و می‌گوید: جایی که هیچ مشاهده مستقیمی وجود ندارد و تمام تصمیم‌ها بر اساس داده‌های غیرمستقیم، تحلیل‌های زمین‌ساختی و مدل‌سازی‌های پیچیده گرفته می‌شود. در حقیقت اکتشاف، پرریسک‌ترین بخش صنعت نفت است، زیرا نتیجه آن می‌تواند به کشف یک میدان عظیم یا نبود ذخایر منجر شود. وی در تشریح تفاوت فناوری‌های امروز با گذشته، به رشد چشمگیر ابزارهای پردازش داده، مدل‌سازی مخازن و دقت لرزه‌نگاری اشاره و عنوان می‌کند: ایران از نظر دانش فنی و نیروی انسانی متخصص در سطح قابل قبول و هم‌تراز با کشورهای منطقه قرار دارد، اما در حوزه تجهیزات دریایی و برخی زیرساخت‌های خاص همچنان با توجه به تحریم‌ها محدودیت‌هایی وجود دارد.

افق‌های اکتشاف در مسیر توسعه

مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران، با اشاره به فعالیت‌های سال گذشته این مدیریت یادآور می‌شود: از جمله مهم‌ترین دستاوردها، کشف میدان پازن با حجم گازی حدود ۱۰ (اتی سی اف) و حدود ۴۰۰ میلیون بشکه نفت است که از سوی وزیر نفت نیز اعلام شد. در کنار این مورد، چاه‌های متعددی در نواحی مختلف کشور به‌ویژه در گستره زاگرس و استان‌های فارس، خوزستان و کهگیلویه و بویراحمد در حال حفاری یا تکمیل مطالعات هستند که نتایج برخی از آنها در آینده اعلام خواهد شد. جعفری در تشریح برنامه‌های سال جاری و افق پیش‌رو تأکید می‌کند: مسئولیت اکتشاف در گستره وسیعی از خشکی ایران، خلیج فارس و دریای عمان به عهده این مدیریت و این حوزه در قالب ۱۱ جغرافیا و پهنه عملیاتی تعریف شده است. بر همین اساس، پروژه‌های ژئوفیزیکی متعددی در مناطق شمال شرق، شرق کشور، همچنین پهنه‌های دریایی در حال اجرا یا مناقصه هستند. پروژه‌هایی همچون اترک و خورشید، از جمله طرح‌های مهم ژئوفیزیکی در خشکی محسوب می‌شوند و در بخش دریایی نیز پروژه پارس آپادانا با هدف پوشش حدود ۱۰ درصد از خلیج فارس در دستور کار قرار دارد. در کنار این برنامه‌ها، یکی از محورهای مهم راهبردی مدیریت اکتشاف، تأمین دکل‌های حفاری به‌ویژه دکل‌های دریایی است. در حال حاضر چهار دکل فعال در اختیار این مدیریت قرار دارد، اما برای تحقق برنامه‌های بلندمدت تا افق ۱۴۰۷، نیاز به افزایش تعداد دکل‌ها تا حدود ۲۰۵ برابر وجود دارد. به گفته جعفری، این موضوع از طریق مناقصه و همچنین استفاده از ظرفیت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و قراردادهای مشارکت در حال بیگیری است. هدف‌گذاری انجام شده شامل تعریف حدود ۳۰ پیش‌بینی اکتشافی است که در صورت تأمین زیرساخت حفاری، به مرحله اجرا خواهند رسید. از نظر جغرافیای کاری، هم تمرکز اصلی فعالیت‌های جاری در استان خوزستان برای نفت و استان‌های فارس و بوشهر برای گاز قرار دارد. در کنار آن، مناطق شمال شرق کشور، بخش‌هایی از ایران مرکزی، همچنین نواحی دریایی خلیج فارس و دریای عمان نیز در اولویت برنامه‌های اکتشافی قرار گرفته‌اند.

وضعیت اکتشاف در مناطق راهبردی و بحران‌ها

مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران خاطر نشان می‌کند: بخش دریایی اکتشاف در ایران با یکی از مهم‌ترین چالش‌های خود یعنی کمبود دکل‌های دریایی رو به روست. با این حال، مطالعات و طراحی‌ها برای توسعه میادین دریایی متوقف نشده و پروژه‌های مهمی در این حوزه تعریف شده است. در میان آنها، برخی پیش‌بینی‌ها در خلیج فارس در نواحی مرزی نیز قرار دارند که از نظر راهبردی اهمیت ویژه دارند. جعفری تأکید می‌کند: بر اساس سیاست‌های کلان انرژی، مناطق مرزی در اولویت اکتشاف قرار دارند و بخش قابل توجهی از پروژه‌های ژئوفیزیکی و حفاری نیز در همین نواحی طراحی شده‌اند؛ از شمال شرق کشور در مرز افغانستان تا مناطق

مرزی شمال غرب، همچنین بخش‌هایی از مرزهای آبی در خلیج فارس. این تمرکز، هم از نظر امنیت انرژی و هم از نظر توسعه متوازن منابع هیدروکربوری اهمیت دارد. در حوزه مخازن نامتعارف نیز ایران وارد مرحله مطالعاتی و نیمه‌تجاری شده است. این نوع مخازن که شامل منابع سخت استخراج یا نفت‌های سطحی و درون‌سنگی هستند، در دنیا به عنوان یکی از مسیرهای آینده انرژی شناخته می‌شوند. در ایران نیز برخی نمونه‌ها در استان‌های لرستان و خوزستان شناسایی شده و مطالعات مشترکی با دانشگاه تهران و پژوهشگاه صنعت نفت در حال انجام است. هدف، دستیابی به فناوری استخراج اقتصادی این منابع و ورود به مرحله تجاری‌سازی است. جعفری همچنین به موضوع شیل‌های نفتی و گازی اشاره می‌کند و می‌گوید: ایران در حال حاضر در مرحله توسعه دانش و فناوری در این حوزه قرار دارد و به صورت تک‌محور و با تکیه بر ظرفیت مدیریت اکتشاف و مراکز علمی کشور در حال پیشبرد آن است. به گفته او، فناوری کامل استحصال صنعتی در کشور هنوز بومی نشده، اما مسیر تحقیقاتی فعال است. وی در زمینه مدیریت بحران به‌ویژه در جنگ رمضان می‌گوید: فعالیت‌های حفاری اکتشافی بدون توقف ادامه داشت، اما عملیات ژئوفیزیکی به دلیل ماهیت حساس و استفاده از مواد ناریه با دستور نهادهای استانی متوقف شده بود. در برخی مناطق نیز آسیب‌هایی به انبارهای مواد انفجاری وارد شده، اما با پشتیبانی نیروهای مسلح، امنیت عملیاتی تا حد زیادی حفظ شده و تداوم فعالیت‌ها امکان‌پذیر بوده است. از منظر جایگاه بین‌المللی نیز جعفری معتقد است: ایران با داشتن دومین ذخایر گاز جهان و حجم بالای منابع نفتی، یکی از بازیگران مهم انرژی محسوب می‌شود. با وجود محدودیت‌های ناشی از تحریم، به گفته مدیر اکتشاف، سطح فناوری و توان مهندسی در بخش اکتشاف هم‌تراز بسیاری از کشورهای منطقه است و در برخی حوزه‌ها حتی رقابت‌پذیر محسوب می‌شود.

لحظه ماندگار

مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران، لحظه اعلام کشف یک میدان جدید را یکی از خاص‌ترین تجربه‌های حرفه‌ای خود توصیف می‌کند و می‌گوید: لحظه‌ای که به تعبیر او مشابه تولد یک فرزند برای یک خانواده است. از مرحله

شناسایی یک پیش‌بینی تا رسیدن به نتیجه نهایی، سال‌ها مطالعه، حفاری و تحلیل طی می‌شود و زمانی که نتیجه مثبت اعلام می‌شود، این اتفاق برای تیم اکتشاف یک نقطه عطف بزرگ به شمار می‌رود که مستقیماً به وزیر نفت گزارش می‌شود. در کنار این لحظات شیرین، خاطرات سخت‌نیز بخش جدایی‌ناپذیر این حرفه است؛ از چاه‌های ناموفق و پروژه‌هایی که به نتیجه نرسیده‌اند تا شرایط دشوار میدانی و حضور طولانی‌مدت در مناطق عملیاتی. به گفته وی، گاهی ماموریت‌های ۱۴ تا ۱۵ روزه در محل چاه یا سایت‌های ژئوفیزیکی باعث دوری طولانی از خانواده می‌شود و حتی رویدادهای مهم زندگی شخصی نیز در این بازه‌ها از دست می‌رود. با این حال، نقش خانواده را مهم‌ترین عامل تداوم فعالیت در این مسیر می‌داند. او از همراهی همسر، فرزندان و همچنین خانواده سایر کارکنان صنعت نفت قدردانی می‌کند و این همراهی را یکی از پایه‌های اصلی پایداری نیروی انسانی در صنعت اکتشاف می‌داند. جعفری به جوانان علاقه‌مند به صنعت نفت به‌ویژه حوزه

اکتشاف توصیه می‌کند: صنعت نفت یکی از منحصر به‌فردترین و چندبعدی‌ترین حوزه‌های کاری است؛ صنعتی که هم‌زمان با زمین، فناوری، مهندسی و اقتصاد درگیر بوده و تجربه‌ای پیچیده و عمیق ارائه می‌دهد. او تأکید می‌کند جوانانی که وارد این مسیر می‌شوند باید آمادگی رویارویی با ریسک‌های بالا، شرایط عملیاتی دشوار و در عین حال فرصت‌های گسترده علمی و حرفه‌ای را داشته باشند. آرزوی مدیر اکتشاف شرکت ملی نفت ایران برای آینده مدیریت اکتشاف، کشف میدان‌های بزرگ و اثرگذار در مقیاس ملی و حتی منطقه‌ای است؛ میدان‌هایی که بتوانند نقشی تعیین‌کننده در آینده انرژی کشور ایفا کنند. او امیدوار است نسل جدید اکتشاف بتواند با اتکا به دانش، فناوری و تجربه، منابع جدیدی را برای کشور به ارمغان بیاورد و مسیر توسعه صنعت نفت را با قدرت بیشتری ادامه دهد.

خانواده

▲ چاه شماره ۱۲ مسجد سلیمان و چادرهای پراکنده کارکنان انگلیسی - مسجد سلیمان ، سال ۱۲۹۸ شمسی

▲ حمل لوله باگاری جهت خط لوله نفت مسجد سلیمان به آبادان ۱۹۱۶ میلادی

▶ عملیات نصب نخستین دکل حفاری در مسجد سلیمان ، سال ۱۲۸۷ هجری شمسی

▲ زنان روستایی خوزستان ، هنگام جمع آوری نفت از زمین - سال های دهه ۱۳۳۰ شمسی

▶ حمل محصولات نفتی باکاروان شتر از روی پل رودخانه بهمنشیر آبادان - دهه ۱۲۹۰ شمسی

▲ مراحل اولیه کشف نفت در ایران

▶ حمل محصولات نفتی باکاروان از ایران به عراق سال های دهه ۱۲۹۰ هجری شمسی

استعدادی که
بامدیریت شکوفا شد

دختر طلایی گاز

مشعل مهلا سادات هاشمی، متولد ۱۹ مرداد ماه ۱۳۹۵ در مشهد است، علاقه‌اش به ورزش از چهار سالگی سبب شد تا استعدادش از سوی مادرش شکوفا شود. او در کنار درس و مدرسه با ادامه فعالیت در رشته کاراته، مسیر زندگی خود را تغییر داد. او به تازگی و با حضور در رقابت‌های بین‌المللی کاراته جام «لالدارا»ی هندوستان موفق به کسب ۲ مدال از این مسابقات شد. به سبب این موفقیت و مسیر پیروزی مهلا سادات هاشمی که فرزند همکار نفتی در واحد روابط عمومی پالایشگاه گاز شهیدهاشمی نژاد است، خبرنگار ماهنامه «مشعل» با وی و پدر و مادرش گفت‌وگو کرده است که می‌خوانید.

شناسایی استعداد کودکان با مشاوره

اعظم نوری، مادر مهلا سادات دارای مدرک کارشناسی ارشد در حوزه روان شناسی است که هم اکنون به عنوان مشاور حوزه خانواده و استعدادیابی کودک و نوجوان فعالیت می‌کند. وی درباره نحوه استعدادیابی فرزندش گفت: مهلا در دوران کودکی خیلی دیر شروع به راه رفتن کرد؛ ابتدا به شدت نگران این موضوع بودم تا اینکه با بررسی وضعیت بدنی، متوجه انعطاف بالای استخوانی و بدنش شدم و از بابت سلامتی اش خیالم راحت شد.

چون درخانه هم به کار نقاشی علاقه داشت، متوجه نوع نشستن و دراز کشیدن او شدم و این انعطاف بدنی، من را به فکر فروربرد که اگر این عیب نیست پس باید یک استعداد باشد. به همین منظور با توجه بررسی‌ها و تست‌هایی که در این استعدادیابی انجام دادم، تصمیم گرفتم دخترم را در رشته کاراته ثبت نام کنم.

وی درباره اهمیت حمایت مالی خانواده برای شناسایی استعداد فرزندان و رشد آن بیان کرد: متأسفانه بسیاری از والدین بر این باورند که با هزینه‌های بالا و حضور در کلاس‌های متعدد، کودک می‌تواند به موفقیت دست یابد، اما در چنین روشی، افزون بر پنهان ماندن استعداد، وی با افزایش فشار، دچار سرخوردگی، پرخاشگری و افسردگی می‌شود؛ به

همین دلیل هزینه یا حمایت مالی در اولویت بعدی قرار دارد و مهم‌تر از آن، اخلاق و رابطه پدر با فرزند باعث رشد و موفقیت کودک می‌شود.

مادر مهلا در بخش دیگری از صحبت‌های خود تأکید کرد: مهلا از سن کم کاراته را شروع کرد؛ به دلیل شغل همسرم، در شهرستانی سکونت داشتیم که فضای ورزشی مناسبی برای رشد فرزندمان نداشت به همین دلیل بعد از مدتی به مشهد مهاجرت کردیم. مهلا با حضور در کلاس‌های ورزشی و شرکت در مسابقات کشوری، برای حضور در مسابقات جهانی کاراته انتخاب شد. وی از پنج سالگی با حضور در مسابقات کاراته استانی و کشوری و پس از رقابت با سایر ورزشکاران توانست صاحب چهار مدال نقره استانی و چهار مدال طلای کشوری شود که این مسیر پرفراز و نشیب و سفرهای متعدد، باعث انگیزه بیشتر او شد.

اعظم نوری خطاب به والدین گفت: والدین باید توجه خود را به مهارت‌های ارتباطی فرزند معطوف و تقویت کنند تا نیمی از مسیر استعدادیابی را بپیمایند، همچنین باید از کلاس‌های فشرده و پشت سرهم متفاوت و فشار روحی و تمرکز روی درس به صورت غیرواقع بینانه دوری کنند و با مشورت گرفتن از متخصصان و مشاوران این حوزه، در پیشبرد اهداف و استعداد فرزندان خود کمک بگیرند و مهم‌تر آنکه بدانند مسیر رشد هم سخت و هم زمان بر است.

اعتماد والدین؛ عامل پیشرفت فرزندان

سید مرتضی هاشمی، پدر مهلا سادات، شاغل در روابط عمومی پالایشگاه گاز شهید هاشمی نژاد درباره حمایت یک پدر از فرزند دارای استعداد برتر در ورزش گفت: معتقدم در شرایطی که فرزندان در چنین

شرایطی قرار دارند، حمایت روحی و روانی، بهترین گزینه است. تمام تلاش من این بود که بتوانم پشتوانه خوبی برای دختر م باشم، به طور حتم برای پسر، سیدمعین هم با کمک همسرم برنامه‌هایی خواهیم داشت و فکر می‌کنم بهترین مسیر برای پیشرفت بچه‌ها، همین هماهنگی و اعتماد والدین به یکدیگر است تا الگوی خوبی برای فرزندانشان باشند.

وی در بخش دیگری از صحبت‌های خود با اشاره به شرایط جغرافیایی پالایشگاه گاز شهید هاشمی نژاد و سختی کار در منطقه، همچنین دوری از خانواده و نحوه حمایت از مهلا توضیح داد: دخترم به راحتی با من از سختی‌ها در مسیر ورزش صحبت می‌کند و راهنمایی می‌گیرد. با توجه به اینکه در طول هفته پنج روز در کنار خانواده نیستم، تربیت فرزندان به عهده همسرم است. من با تلفن یا تماس تصویری با او ارتباط می‌گیرم و چالش‌هایی را که در ذهن او به وجود می‌آید، حل و فصل می‌کنم.

هاشمی از خاطره شنیدن خبر قهرمانی دخترش گفت و توضیح داد: زمانی که همسرم با من تماس گرفت و خبر کسب دو مدال طلای دخترم را داد، مشغول تهیه خبری در محل کار بودم که یکباره شوکی به من وارد شد؛ یک لحظه مکث و سکوت، خانم چی شد؟ دوباره بگو؟ مهلا دو مدال طلا در رشته کاتا و کومیته کسب کرد و تا آخر روز نجوای این جمله در گوش من ماند و از این موفقیت دخترم در یک آوردگاه بین‌المللی بسیار خوشحال شدم و خستگی این مدت از تنم بیرون رفت.

وی تأکید کرد: پدر ستون اصلی هر خانواده است، پس باید مراقب رفتار، گفتار و کردارمان با همسرمان باشیم، زیرا همین ارتباط، بهترین الگو برای یادگیری بچه‌هاست، به نظر من هیچ اشکالی ندارد اگر در

راه درستی را انتخاب کرده‌ام

مهلا سادات هاشمی هم در گفت‌وگو با «مشعل» در پاسخ به این پرسش که چگونه موفق به شناخت استعداد خود در کاراته شده است، گفت: یکی از مهم‌ترین دلایلی که سبب شناسایی این استعداد در من شد، پدر و بی‌تردید مادرم بود که در زمینه استعدادیابی مهارت دارد. مادرم بعد از چندین آزمون مختلف من را در باشگاه ثبت نام کرد تا کاراته یاد بگیرم و من نیز به سرعت به این ورزش علاقه‌مند شدم و اولین مدال طلای کشوری خود را در ۶ سالگی کسب کردم.

مهلا ۱۰ ساله از سخت‌ترین روزهایی که تا به امروز تجربه کرده است، می‌گوید: اولین روزهای سخت من در باشگاه کاراته بدون امکانات بود، باشگاهی که حتی تاتمی، بخاری و کولر نداشت و هر بار که از باشگاه به منزل می‌آمدم یا سرماخورده بودم یا گرما زده بودم یا دست و پاهایم آسیب می‌دید. دومین سختی در آن سه ماه و نیم اعزام بود که هم باید حواسم به درس‌ها و امتحاناتم می‌بود و هم تمرینات فشرده که مرا گاهی به شدت خسته می‌کرد، اما چون علاقه‌ام به هدفم زیاد بود، هر بار کم می‌آوردم، از پدر و مادرم کمک می‌گرفتم و با انرژی خوب آنها، دوباره به آن احساس مثبت می‌رسیدم.

وی ادامه داد: مادرم همیشه می‌گوید هر وقت احساس کردی در مسیر کم آورده یا خسته شده‌ای، بدون مسیر را درست رفتی. فقط یادت نرود اجازه ندهی این حس، در تو ماندگار شود، او همیشه قبل مسابقات هم به من یاد آور می‌شود اجازه ندم غرور کاذب که در ورزش دامن بسیاری از افراد را می‌گیرد، مرا هم درگیر خود کند، زیرا اخلاق در ورزش، اولویت و راحت‌تر به موفقیت رسیدن است. مادرم یکی از مهم‌ترین دلایل من برای رسیدن به موفقیت است، زیرا در نبود پدرم، مادرم مرا در تمرین‌ها تنها نمی‌گذاشت و حمایت می‌کرد. مهلا هاشمی با انگیزه‌ای که از والدینش می‌گرفت، می‌توانست سختی‌هایی را که برای رسیدن به پیروزی متحمل می‌شود، پشت سر بگذارد. او توضیح داد: موفقیت در ورزش را مدیون پدر و مادرم هستم و در کنار آن، عشق به برادر کوچکم نیز به من انگیزه می‌دهد و وقت گذراندن با او سبب می‌شود بخشی از خستگی بعد از تمریناتم از بین برود. وی با اشاره به زمانی که صاحب مدال طلای جهانی شد، گفت: در آن مسابقات با حریفان قدرتمندی مواجه شدم و همین مساله باعث افزایش استرس در من شد، در نهایت بعد از گذشت چهار ساعت موفق به کسب ۲ مدال طلا شدم و زمانی که پرچم کشور ایران به اهتزاز در آمد، رئیس کاراته جهان کاتازاوا در ژاپن به استقبال آمد و مرا در آغوش گرفت و به دنبال آن، داوران بین‌المللی دیگر کشورها برای تبریک نزد من آمدند. اتفاق جالب‌تر اینکه در پایان مسابقات، وقتی می‌خواستیم با مادرم صحبت کنم، مادرم به من گفت تمام داوران و شرکت‌کنندگان از کشورهای متعدد به پیچ شخصی من آمدند و فیلم‌ها و عکس‌های متعددی به صورت خودجوش برای مادرم ارسال کرده‌اند.

زوج همکار در شرکت نفت فلات قاره ایران از همراهی یکدیگر برای ساختن خانه سبز می‌گویند

هم نفس با روزهای طلایی

مشعل | زوج‌های شاغل در صنعت نفت که روزهایی را در شیفت‌ها، سکوها یا مناطق عملیاتی می‌گذرانند، نیک می‌دانند که معنای واقعی خانواده، در با هم بودن است، حتی اگر کوتاه، حتی اگر دیر. این زوج‌ها با وجود داشتن مسئولیت‌های سنگین کاری، هر بار که به خانه برمی‌گردند، با لبخند و آغوشی گرم، به فرزندانشان نشان می‌دهند که خانواده ستون اصلی زندگی و نخستین کلاس درس و آخرین پناهگاه هر انسان است؛ ستونی که حتی مشکلات بی شمار هم نمی‌تواند آن را خم کند. معصومه بزرگ و محمدرضا یمینی، زوج همکار در شرکت نفت فلات قاره ایران، نمونه‌ای بارز از بنیان‌گذاران خانواده‌ای هستند که در گفت‌وگو با خبرنگار «مشعل» از همراهی یکدیگر برای ساختن خانه‌ای سبز می‌گویند که غنچه‌های زندگی‌شان در آغوش گرم آن برویند و آینده خود را بسازند.

این زوج نفتی آفتاب‌نورده به قصد رفتن به محل کار، از خانه‌ای خارج می‌شوند که بیش از ۲ دهه برای ساختنش، کنار یکدیگر قدم برداشته و به امید گذران روزهای طلایی، خشت بر خشت آن نهاده‌اند تا مکانی امن باشد برای رویش غنچه‌های زندگی و گذران عمری طولانی.

آنها در محل کار و زمانی که هر دو به عنوان نیروی تازه‌نفس به استخدام شرکت نفت فلات قاره ایران درآمده بودند، با هم آشنا شدند و با مشارکت و همراهی، پایه‌های یک زندگی مستحکم را بنا نهادند. مشارکتی که از همکاری در محیط کار و سکوی پرواز شدن یکدیگر آغاز شد و با رسیدگی به امور خانه و فرزندان همچنان ادامه دارد.

تلاش برای ساختن

معصومه بزرگ می‌گوید: سال ۱۳۸۰ با مدرک حسابداری به عنوان مسئول دفتر مدیریت طرح‌های اکتشافی و مدیرعامل شرکت نفت فلات قاره ایران پا به صنعت نفت گذاشتم و زندگی کاری من شروع شد. تمام تلاش خود را برای نشان دادن توانایی و عزم و اراده در کار به کار گرفتم و درعین حال، در دوره‌ها و کلاس‌های تخصصی که در اداره برگزار می‌شد، شرکت می‌کردم تا بتوانم دنیای کاری پیش‌رو را ارتقا

دهم. وی با تأکید بر اینکه ورود به صنعت نفت برای من یک فرصت بزرگ و البته چالش‌برانگیز بود، زیرا اشتغال در محیط کار تخصصی نیازمند یادگیری مستمر، مسئولیت‌پذیری بالا و توانایی کار تیمی است، ادامه می‌دهد: نتیجه تلاش‌های من این شد که در حال حاضر در یکی از بخش‌های تخصصی شرکت، یعنی مدیریت مهندسی ساختمان واحد نظارت بر طراحی، در بخش

صنعت نفت گذاشت و موفقیت‌های زیادی هم در این رشته ورزشی کسب کرد، اما آنجا که باید به‌طور منظم در تمرین‌ها شرکت می‌کرد، من را نگران کرده بود که از درس و تحصیل جا بماند. از او خواستم ورزش را کنار بگذارد و تمرکز بیشتری روی درس‌هایش داشته باشد که این کار را هم کرد و به صورت تفریحی و مقطعی فوتبال را ادامه داد. با پشتکار و تلاش در رشته فناوری اطلاعات وارد دانشگاه شد و خوشبختانه توانست در یک شرکت معتبر به صورت کارآموز و سپس کارمند، مشغول به کار شود و با شرکت در دوره‌های تخصصی‌تر، دانش خود را به‌روز نگه دارد.

وی ادامه می‌دهد: آراکو پسر کوچکم، در رشته ریاضی فیزیک مشغول تحصیل و همواره تلاش کرده است با برنامه‌ریزی مناسب، عملکرد تحصیلی مطلوبی داشته باشد. او به هنر و نواختن پیانو خیلی علاقه دارد و پشتکار و استمرارش در یادگیری موسیقی نشان‌دهنده روحیه هنری اوست.

نقطه عطف همراهی

از بزرگ می‌خواهم درباره آشنایی با همسر و ازدواجش بگویم. لبخند می‌زند و می‌گوید: از شیرین‌ترین تجربه‌های من است که در صنعت نفت، می‌توانم به آشنایی با همسر و ازدواج با ایشان اشاره کنم. در واقع ازدواج، نقطه عطفی در زندگی و کار بود که باعث شد همراه یکدیگر، خانه‌ای سبز برای خود و فرزندان بسازیم و در محیط کار هم عامل پیشرفت هم‌دیگر شویم. همکار بودن من و همسر از یک سو درک متقابل ما به شرایط کاری را افزایش داده و از سوی دیگر باعث شده است در مدیریت زمان و مسئولیت‌ها هماهنگ‌تر عمل کنیم. وی بانگاه به همسرش (محمدرضا یمینی) ادامه می‌دهد: به‌طور حتم حمایت، همراهی و همفکری همسر نقش مهمی در موفقیت‌های شغلی‌ام داشته است. افزون بر اینکه در منزل هم کمک‌حال بسیار خوبی است و باعث شده تا امور روزمره سریع‌تر و با نظم بیشتری پیش برود.

بزرگ درباره میوه‌های زندگی مشترکشان می‌گوید: ۲ فرزند پسر، ثمره زندگی ما هستند که سعید پسر بزرگم از همان دوران کودکی علاقه زیادی به فوتبال داشت؛ به همین دلیل پا به سالن‌های فوتبال

گفت‌وگو به ما می‌پیوندید و درباره دوران کار اقماری و دوری از خانواده می‌گوید: سال ۱۳۸۰ از طریق پذیرش در آزمون ورودی به استخدام شرکت نفت فلات قاره ایران درآمدم و به واسطه تحصیلاتم در رشته زمین‌شناسی و ژئوفیزیک، از بدو استخدام تا امروز، در اداره ژئوفیزیک مدیریت طرح‌های اکتشافی شرکت نفت فلات قاره ایران مشغول انجام وظیفه هستم.

وی درباره کارش می‌گوید: کار اداره ژئوفیزیک برداشت، پردازش و تفسیر داده لرزه‌ای مربوط به زیرزمین است. یک سال بعد از ورود به شرکت، به صورت نیروی اقماری برای انجام پروژه‌های لرزه‌نگاری عازم مناطق مختلف زیرمجموعه فلات قاره از جمله بهرگان، هندیجان، خارک، لاوان، قشم، کیش و سیری شدم که این دوره تا اواخر سال ۱۳۹۴ ادامه داشت و از زمستان ۹۴ به عنوان رئیس اداره ژئوفیزیک به ستاد تهران منتقل شدم که تا امروز در این سمت خدمت می‌کنم.

یمینی به یاد دوران اقماری نفسی عمیق می‌کشد و می‌گوید: بخش عمده‌ای از سال‌های خدمت صرف برداشت داده‌های لرزه‌ای برای مطالعات اکتشافی و توسعه‌ای ذخایر نفت و گاز با استفاده از کشتی‌های لرزه‌نگاری شده است. به جرأت می‌توانم بگویم کار در کشتی لرزه‌نگاری از دشوارترین کارهای حوزه نفت و گاز است؛ دشواری‌هایی از جمله ۲۴ ساعته بودن کار، آسیب‌ها و مخاطرات مربوط به تلاطم دریا، گرمای طاقت‌فرسا، رطوبت و شرعی نفس‌گیر، سختی‌ها و خطرهای انتقال، جابه‌جایی و ورود و خروج به کشتی لرزه‌نگاری هم بخشی از این دشواری‌ها بود.

دور اما نزدیک

یمینی نگاهی به همسرش می‌اندازد و ادامه می‌دهد: همه دشواری‌های کار، یک طرف و سختی‌ها و تألمات روانی دور از خانواده هم یک طرف و این ماجرا، خود قصه‌ای است پرغصه. مواقعی پیش می‌آمد که با تماس تلفنی از حال

همه دشواری‌های کار یک طرف و سختی‌ها و تألمات روانی دور از خانواده هم یک طرف. این ماجرا، خود قصه پرغصه‌ای است

هم باخبر می‌شدیم و اگر تصویری بود، دستی برای هم تکان می‌دادیم در این تماس‌ها اما قلب‌هایمان پر از نزدیکی بود. خیرهای خوشی که با شوق گفته می‌شد و ناخوشی‌هایی که به واسطه دوری به دست فراموشی سپرده می‌شد تا خاطری آزرده نشود.

وی می‌گوید: خوشبختانه از آنجا که من و همسر همکار هستیم، این شانس را داشتیم که به مشکلات شغلی و نوع کار من آگاهی کامل داشته باشد و این موضوع، شرایط زندگی ما را راحت‌تر کرد. هرچند بیشتر بار منزل به عهده همسر بوده و هست، اما تمام تلاش خود را می‌کنم تا در امور منزل کنار او باشم و تا جایی که بتوانم کمک کنم. در حال حاضر صبح‌ها با هم از خانه به سمت اداره حرکت می‌کنیم و بعد از پایان وقت اداری، با هم به منزل برمی‌گردیم؛ منزلی که برای ساخت آن، از هیچ‌کار و تلاشی دریغ نکرده‌ایم.

به اینجای گفت‌وگو که می‌رسیم، این زوج همکار خوشبخت شرکت نفت فلات قاره ایران، خواسته‌ای مشترک را مطرح می‌کنند و می‌گویند: به عنوان عضو کوچکی از خانواده بزرگ صنعت نفت، از مسئولان و تصمیم‌گیرندگان می‌خواهیم که به مشکلات کارکنان توجه ویژه‌تری داشته باشند. برداشتن سقف حقوق و پرداخت پاداش واقعی پایان خدمت به کارکنان، از مطالبات و درخواست‌های تک‌تک کارکنان این عرصه است که انگیزه و دلگرمی در محیط کار را تقویت کند.

والدین در شرایط سخت باید آرامش را به کودکان بازگردانند

آرامش در خانه

مشعل | دنیای بیرون پر از خبرهای استرس‌زاست و این روزها سخت‌تر از همیشه باید حواسمان به حال خوب خودمان و بچه‌ها باشد. مهم‌تر از همه، وقتی خودمان آرام باشیم، می‌توانیم این آرامش را به بچه‌ها منتقل کنیم. بیایید با هم ببینیم چطور می‌توانیم در کنار هم، در این روزهای پردغدغه، حس امنیت و عادی بودن را به زندگی برگردانیم و چطور خبرها را مدیریت کنیم تا به جای اضطراب، به ما کمک کنند؛ موضوعی که سجاد نوروزیان، آینده‌پژوه کودک در گفت‌وگو با خبرنگار «مشعل» به آن پرداخته است.

در روزگار پراضطراب، کودکان نیز همانند بزرگ‌ترها نگرانی را تجربه می‌کنند، اما فرقی در شیوه بیان احساسات است. کودکان معمولاً اضطراب خود را با رفتار و بدنشان نشان می‌دهند، نه با کلام چون مغز آنها هنوز به اندازه بزرگسالان رشد نکرده است که بتواند احساس را پنهان کند یا توضیح دهد، پس اضطراب در جسمشان فوری دیده می‌شود. به همین منظور ممکن است کودکان در شرایط اضطراب به رفتارهای چندسال قبل برگردند؛ مثلاً شب ادراری، انگشت مکیدن، چسبیدن به والدین یا تغییر در خلق و خو، از بی‌قراری گرفته تا سکوت و گوشه‌گیری یا پرخاش ناگهانی.

۲ راهکار ساده اما موثر

به گفته سجاد نوروزیان، آینده‌پژوه حوزه کودک گاهی اوقات کودکان در معرض اضطراب دچار مشکلات خواب می‌شوند؛ تنهایی نمی‌خواهند، زیاد بیدار می‌شوند یا خواب‌های بد می‌بینند. حتی دردهایی مانند دل‌درد، سردرد یا گوش درد دارند، بدون علت پزشکی مشخص. اینها «زبان بدن» کودک است برای گفتن اینکه مضطرب است. نوروزیان بر این باور است که در چنین موقعیتی نباید با عجله یا برخورد تند جلو رفت. این واکنش‌ها، علامت اضطراب هستند، نه رفتارهای بد. باید پذیرفت و آرام آرام کمک کرد تا احساس امنیت در کودک بازسازی شود. نوروزیان دو راهکار ساده، اما بسیار مؤثر را پیشنهاد می‌دهد؛ ایجاد امنیت و حفظ روتین (نظم روزمره)؛ مغز کودک فقط در فضای امن می‌تواند درست کار کند. وقتی احساس خطر می‌کند، تنظیم تصمیم‌گیری و رفتارش به هم می‌ریزد. نکته بعدی اینکه روتین‌های کوچک و ساده، مانند ساعت خواب، زمان غذا خوردن، بازی یا حمام به کودک پیام می‌دهند که «دنیا هنوز قابل پیش‌بینی است». همین حس نظم، به مغز آرامش و اعتماد می‌دهد. می‌توان در خانه

یک گوشه دنج و امن برای کودک آماده کرد؛ با پتو، بالش یا کوسن، جایی که هر وقت ترسید یا ناراحت شد، بتواند به آن پناه ببرد. درست مثل حیواناتی که برای خود پناهگاه انتخاب می‌کنند، کودکان هم نیاز دارند، جایی داشته باشند که در آن امنیت حس کنند. در نهایت، امنیت و روتین دو پایه طلایی برای آرام کردن ذهن کودک در دنیایی پر از خبر و اضطراب هستند؛ چیزهایی کوچک، اما بسیار تأثیرگذار.

بازی فقط سرگرمی نیست

در روزهایی که خانواده‌ها با اضطراب، بلا تکلیفی، خبرهای نگران‌کننده و فشارهای بیرونی روبه‌رو هستند، کودکان هم ناخواسته این فضا را دریافت می‌کنند. آنها شاید نتوانند اضطراب را با کلمات توضیح دهند، اما معمولاً آن را در رفتار، بازی، خواب، بدن و وابستگی‌هایشان نشان می‌دهند. در چنین شرایطی، نقش والدین بسیار مهم است چون کودک برای احساس امنیت، بیش از هر چیز به حضور آرام و قابل اتکای والدین نیاز دارد. به باور این آینده‌پژوه حوزه کودک، بازی، زبان تخصصی کودک برای عبور از بحران است؛ بنابراین یکی از مهم‌ترین نکته‌ها این است که بازی را جدی بگیریم: «بازی فقط سرگرمی نیست؛ زبان تخصصی کودک برای عبور از بحران‌ها، پردازش تجربه‌های سخت و حتی ترمیم آسیب‌های روانی است. کودکان در بازی، چیزی را که نمی‌توانند با کلام بگویند، بیرون می‌ریزند و سامان می‌دهند.» او معتقد است بازی‌ها شکل‌های مختلفی دارند؛ بازی‌های سازمان‌یافته؛ مانند بازی‌هایی با قواعد مشخص، بازی‌های سازمان‌نیافته؛ مانند بازی با خمیر، بلوک‌های چوبی، آب، خاک یا گل و

بازی فقط سرگرمی نیست؛ زبان تخصصی کودک برای عبور از بحران‌ها. پردازش تجربه‌های سخت و حتی ترمیم آسیب‌های روانی است. کودکان در بازی، چیزی را که نمی‌توانند با کلام بگویند، بیرون می‌ریزند و سامان می‌دهند

دوستان، پیاده‌روی یا فعالیت آرام و انجام کارهای روزمره در زمان مشخص؛ وقتی والدین حدی از ثبات را در زندگی خود حفظ می‌کنند، کودک هم در کنار آنها احساس امنیت بیشتری می‌کند. مدیریت خبرها یکی دیگر از نکات مهم در کنترل اضطراب کودکان است. در شرایط بحران، رسانه‌ها و شبکه‌های خبری معمولاً حجم زیادی از اضطراب تولید می‌کنند. لازم نیست مدام در جریان جزئیات و تحلیل‌ها باشیم. بهتر است فقط دو یا سه منبع خبری معتبر داشته باشیم و در روز، در چند نوبت محدود برای مثال صبح، بعدازظهر و شب مروری مرور کوتاه از وضعیت داشته باشیم. هدف این نیست که از واقعیت فرار کنیم؛ هدف این است که در جزئیات فرساینده غرق نشویم. شنیدن مداوم خبرها، به ویژه تحلیل‌های متعدد و سنگین، معمولاً اضطراب را بیشتر می‌کند و به نفع آرامش والدین و کودکان نیست.

بازگرداندن زندگی به مسیر آرام

در این روزها که فضای عمومی پر از خبر، نگرانی و آشفتگی است، ذهن ما بیش از همیشه در معرض خستگی قرار می‌گیرد. مغز انسان ظرفیت نامحدود برای دریافت اخبار ندارد. پیگیری بیش از حد خبرهای ریز و درشت، آن هم زمانی که تنش بالاست، می‌تواند ذهن را فرسوده و اضطراب را تشدید کند؛ مغز مافقط تا حدی می‌تواند اطلاعات تازه، به ویژه خبرهای ناگوار یا هیجان‌برانگیز را پردازش کند. دنبال کردن تمام جزئیات اینکه چه کسی چه گفت، چه کسی چه پاسخی داد، تحلیل‌ها، شایعات و پیش‌بینی‌ها کمکی به آرامش ما نمی‌کند. این حجم از اطلاعات نه تصمیم ما را تغییر می‌دهد، نه قدرت کنترل بیشتری به ما می‌دهد. در واقع، فردی که همه خبرها را می‌خواند و از تمام نقل‌قول‌ها و تحلیل‌ها باخبر است، هیچ برتری واقعی نسبت به کسی ندارد که فقط کلیات را دنبال می‌کند. تصمیم‌ها در جایی گرفته می‌شود که مادر آن نقشی نداریم. آنچه به ما کمک می‌کند همین است که روند‌های کلی را بدانیم، برای رخداد‌های احتمالی آماده باشیم، از غرق شدن در جزئیات بی‌پایان دوری کنیم مگر اینکه شغل ما تحلیل خبر باشد وگرنه خبرخوانی، فقط اضطراب را بیشتر می‌کند.

وضعیتی که در آن هستیم، آسان نیست و هیچ‌کس قرار نیست به تنهایی از آن بگذرد. بخشی از عبور از این دوره، صبوری و شکیبایی است و بخش دیگر، پذیرش نیاز به حمایت؛ بنابراین اگر نیاز دارید کمک بگیرید، مشورت کنید، از روان‌شناسان یا متخصصان بهره‌برید، یادگست‌ها یا منابع رایگان حرفه‌ای را دنبال کنید، این کار نه ضعف است، نه وابستگی بلکه روشی سالم برای عبور از تنش است؛ بچه‌ها این روزها مدرسه و مهد نمی‌روند و این خودش فشار بزرگی است. برای اینکه کمی حس عادی زندگی به خانه‌ها برگردد، می‌توانیم رویدادهای مشترک کوچک برای بچه‌ها طراحی کنیم مثل جمع شدن چند کودک هم‌سن در حیاط یا اتاقی در خانه یکی از خانواده‌ها، بازی‌های دسته‌جمعی کم‌تنش، باهم بودن بدون

شلوغی و هیجان اضافه این با هم بودن‌ها تسلی بخش‌اند. درست مثل زمانی که کسی عزیزی را از دست می‌دهد و دوستان برای تسلیت کنار او می‌ایستند، حضور دیگران باعث آرامش می‌شود. کودکان وقتی احساس ناامنی می‌کنند، بودن کنار هم سالانشان به مغزشان پیام می‌دهد که «من تنها نیستم، گروه هست. دنیا قابل پیش‌بینی تر است.» مغز انسان به طور تکاملی برای زندگی گروهی ساخته شده است. وقتی کنار دیگران هستیم، احساس تعلق و حمایت فعال می‌شود و نگرانی‌ها کاهش پیدا می‌کند. این کنار هم بودن، به خصوص در کودکان، کمک می‌کند راحت‌تر با «از دست رفتن احساس امنیت» کنار بیایند. ما بیش از این توان نداریم که دنیا را کنترل کنیم. کاری که می‌توانیم، انجام دهیم همین است؛ با آرامش بیشتری زندگی کنیم، کمتر داد بزنیم، تنش‌های بی‌دلیل را کاهش دهیم، برای کودکان قصه بخوانیم، شعر بخوانیم، حرف بزنیم و کنار هم بمانیم، همین قدم‌های کوچک، در مجموع به ما و کودکانمان کمک می‌کند تا از این دوره سخت با سلامت روان بیشتری عبور کنیم.

سبک زندگی در بهار بازنشانی می شود

جادوی فصل‌ها

مشعل | با شنیدن نام بهار، تصویرهایی روشن و سرزنده در ذهن ما شکل می‌گیرد؛ درختانی که دوباره جان گرفته‌اند، شکوفه‌هایی که عطرشان در هوا می‌پیچد؛ هوایی که از سرمای زمستان فاصله گرفته و روزهایی که بلندتر و پرنورتر شده‌اند. بهار، در فرهنگ عمومی و ادبیات ما همواره نماد تازگی، رویش، انرژی و امید بوده. نویدبخش روزهای شادتر و فعالیت بیشتر، اما در دنیای واقعی برای بخشی از جامعه، آغاز این فصل باشکوه با باوری برعکس همراه می‌شود؛ خستگی مزمن، بی‌حوصلگی عمیق، خواب‌آلودگی ناگهانی و کاهش محسوسی در توانایی تمرکز. انگار طبیعت با تمام قوا بیدار شده و آماده زندگی دوباره است، اما بدن بعضی از ما هنوز در خواب زمستانی باقی مانده است و قادر به همراهی با این موج انرژی نیست و این همان پدیده‌ای است که آن را «رخوت بهاری» می‌نامیم.

آیا تا به حال به این فکر کرده‌اید که چرا با آغاز بهار، ناگهان احساس می‌کنید پر از انرژی شده‌اید، یا برعکس، در روزهای کوتاه و سرد زمستان، میل به انزوا و خواب بیشتر پیدا می‌کنید؟ این تغییرات تحت تأثیر آب‌وهوا نیستند؛ مغز انسان، این ارگان شگفت‌انگیز و پیچیده، به شدت نسبت به تغییرات فصلی حساس است. بیابید سفری داشته باشیم به دنیای درون، جایی که فصل‌ها نه تنها رنگ و بوی طبیعت، بلکه آهنگ ذهن ما را نیز دگرگون می‌کنند.

ساعت زیستی: رهبر ارکستر مغز ما

در قلب این دگرگونی‌های فصلی، چیزی به نام «ریتم شبانه‌روزی» یا همان ساعت زیستی قرار دارد. این ساعت بیولوژیک که در بخشی از مغز به نام هسته سوپراکراسماتیک (SCN) قرار دارد، چرخه طبیعی خواب و بیداری ما را تنظیم می‌کند. اما این ساعت چگونه با دنیای بیرون هماهنگ می‌شود؟ پاسخ در نور نهفته است. نور خورشید، به‌ویژه نور آبی که در طول روز وجود دارد، پیام‌هایی را از شبکیه چشم به SCN می‌فرستد و به ساعت زیستی می‌گوید که «صبح شده» یا «روز ادامه دارد».

وقتی طول روز تغییر می‌کند (یعنی فصل عوض می‌شود)، میزان نوری که مغز دریافت می‌کند نیز، تغییر می‌کند. تابستان، روزها بلندترند و نور بیشتری در دسترس است؛ زمستان، روزها کوتاه‌ترند و نور کمتری دریافت می‌کنیم. این تغییرات، سیگنال‌های متفاوتی به ساعت زیستی ارسال می‌کنند و باعث می‌شوند ترشح هورمون‌هایی مانند ملاتونین (هورمون خواب) و کورتیزول (هورمون استرس و بیداری) تنظیم شود.

از شادی تا رخوت

ملاتونین که اغلب به عنوان «هورمون خواب» شناخته می‌شود، در تاریکی ترشح می‌شود. زمستان که شب‌ها طولانی‌تر است، بدن ملاتونین بیشتری تولید می‌کند که می‌تواند به احساس خواب‌آلودگی و رخوت بینجامد. در مقابل، با بلند شدن روزها در تابستان، ترشح ملاتونین کمتر شده و احساس شادابی و بیداری بیشتری خواهیم داشت. ماجرا به همین جا ختم نمی‌شود. سروتونین، نوروترانسمیتری که نقش کلیدی در تنظیم خلق و خو، اشتها و خواب دارد، نیز تحت تأثیر نور خورشید قرار می‌گیرد. کاهش نور در پاییز و زمستان می‌تواند به کاهش سطح سروتونین منجر شود که گاهی با نشانه‌های غم، بی‌حوصلگی، افزایش اشتها (به‌ویژه برای کربوهیدرات‌ها) و... همراه است. این پدیده که گاهی به آن «اختلال عاطفی فصلی» (SAD) یا «افسردگی زمستانی» نیز گفته می‌شود، نشان‌دهنده تأثیر عمیق نور بر شیمی مغز

ماست. از سوی دیگر، دوپامین، نوروترانسمیتری که با انگیزه، پاداش و لذت مرتبط است، نیز می‌تواند تحت تأثیر تغییرات فصلی قرار گیرد. نور بیشتر در فصل‌های گرم‌تر، ممکن است باعث افزایش فعالیت دوپامین‌ریز شود و حس انگیزه و لذت بیشتری را به همراه داشته باشد. در حالی که در فصل‌های سردتر، این حس ممکن است کم‌رنگ‌تر شود.

چرا با آغاز فصل تازگی، انرژی ما کم می‌شود؟

شاید عجیب به نظر برسد، اما درست زمانی که طبیعت با تمام قوا بیدار می‌شود، خیلی از ما احساس می‌کنیم مغزمان هنوز در خواب زمستانی به سر می‌برد. این پدیده که گاهی «رخوت بهاری» نامیده می‌شود، دلایل متعددی دارد.

تطبیق با نور بیشتر: افزایش ناگهانی نور خورشید پس از ماه‌های تاریک زمستان، می‌تواند ساعت زیستی را گیج کند. مغز برای تطبیق با این تغییر، مدتی زمان نیاز دارد. این فرآیند می‌تواند باعث آشفتگی موقت در الگوهای خواب و بیداری شود. تغییرات هورمونی: با افزایش نور، بدن شروع به کاهش تولید ملاتونین و افزایش احتمالی سروتونین و دوپامین می‌کند. این تغییرات سریع هورمونی، اگرچه در نهایت مثبت هستند، اما در کوتاه‌مدت می‌توانند باعث احساس گیجی، خستگی و حتی سردرد شوند.

کاهش کیفیت خواب: گاهی با گرم‌تر شدن هوا و طولانی‌تر شدن روزها، کیفیت خواب ما کاهش می‌یابد. خواب‌ناکافی یا بی‌کیفیت، به‌طور مستقیم بر عملکرد شناختی، تمرکز و سطح انرژی تأثیر منفی می‌گذارد.

آلرژی‌های فصلی: فصل بهار، فصل شکوفایی گل‌ها و آغاز آلرژی‌های فصلی برای بسیاری از افراد است. واکنش‌های آلرژیک، التهاب در بدن ایجاد می‌کنند و خود این التهاب می‌تواند منجر به خستگی، کاهش تمرکز و احساس کسالت شود. در واقع، سیستم ایمنی بدن که درگیر مقابله با آلرژن‌هاست، انرژی زیادی مصرف می‌کند.

تغییرات در فعالیت بدنی و تغذیه: با گرم‌تر شدن هوا، ممکن است فعالیت بدنی ما افزایش یابد. بدن برای تطبیق با این افزایش فعالیت، به انرژی و مواد مغذی بیشتری نیاز دارد، همچنین ممکن است رژیم غذایی ما از غذاهای سنگین زمستانی به سمت غذاهای سبک‌تر و تازه‌تر تغییر کند. این تغییرات، هرچند مثبت، اما نیازمند سازگاری بدن هستند.

چه کسانی مستعدترند؟

- افرادی با ریتم خواب نامنظم یا کمبود خواب مزمن.
- کسانی که در زمستان فعالیت بدنی بسیار کمی داشته‌اند.

درست زمانی که طبیعت با تمام قوا بیدار می‌شود، خیلی از ما احساس می‌کنیم مغزمان هنوز در خواب زمستانی به سر می‌برد. این پدیده که گاهی «رخوت بهاری» نامیده می‌شود، دلایل متعددی دارد

- افراد با فشار خون پایین یا مشکلات گردش خون.

- بیماران مبتلا به آلرژی فصلی.

- افرادی که تحت استرس مزمن زندگی می‌کنند.
- سالمندان که ممکن است سازگاری کمتری با تغییرات داشته باشند.

- کسانی که زمینه اختلالات خلقی خفیف دارند.

گذار پرنرژی از بهار

خوشبختانه، رخوت بهاری یک وضعیت قابل مدیریت است. با چند تغییر هوشمندانه در سبک زندگی، می‌توانیم به بدنمان کمک کنیم تا سریع‌تر با بهار هماهنگ شود:

قرارگیری در نور: اولین و شاید مهم‌ترین گام، قرار گرفتن در معرض نور طبیعی است. سعی کنید هر روز، به‌خصوص در ساعات اولیه صبح، حداقل ۲۰ تا ۳۰ دقیقه در فضای باز باشید. این کار به تنظیم مجدد ساعت زیستی شما کمک شگرفی می‌کند. حتی نشستن کنار پنجره باز در خانه یا محل کار هم مؤثر است.

معجزه خواب منظم: ثبات در زمان خواب و بیداری، حتی در روزهای تعطیل، به تنظیم بهتر ریتم شبانه‌روزی کمک می‌کند. سعی کنید هر شب در ساعت مشخصی بخوابید و صبح‌ها در ساعت معینی بیدار شوید. ایجاد یک روتین آرامش‌بخش قبل از خواب نیز مفید است.

حرکت، کلید انرژی: فعالیت بدنی منظم، حتی از نوع سبک، جریان خون را بهبود می‌بخشد، اندورفین (هورمون شادی) ترشح و به رفع خستگی کمک می‌کند.

پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری سبک، شنا یا حتی حرکات کششی روزانه می‌توانند مؤثر باشند. سعی کنید این فعالیت‌ها را در طول روز و در صورت امکان در فضای باز انجام دهید.

سوخت‌رسانی به بدن: تغذیه سالم و متعادل، نقش حیاتی در تأمین انرژی بدن دارد. مصرف میوه‌ها و سبزیجات تازه، غلات کامل، پروتئین‌های کم‌چرب و نوشیدن آب کافی را در اولویت قرار دهید. در صورت مشکوک بودن به کمبود، با مشورت پزشک، مصرف مکمل‌های ویتامین D، آهن یا منیزیم را در نظر بگیرید.

مدیریت مصرف کافئین: کافئین می‌تواند به‌طور موقت انرژی را افزایش دهد، اما مصرف زیاد آن، به‌خصوص در ساعات پایانی روز، می‌تواند الگوی خواب را مختل کند و به خستگی بیشتر منجر شود.

متخصص بیماری‌های عفونی صنعت نفت تاکید کرد
ویروس جدید، توانایی ایجاد پاندمی ندارد

هانتاویروس پنهان اما جدی

مشعل | خبر ابتلای ۷ نفر به ویروس هانتا و فوت سه نفر از آنها در کشتی کروز که از مقصد آرژانتین وارد آب‌های آزاد شده بود، بار دیگر خاطره تلخ ویروس کرونا را زنده کرده و رعب و وحشتی در میان مردم جهان به راه انداخته است؛ نگرانی از شیوع دوباره ویروسی مهارنشده و ازدست‌رفتن جان‌های بی‌پناه. ویروسی که رضا حافظی، متخصص بیماری‌های عفونی و گرمسیری بیمارستان فوق تخصصی صنعت نفت تهران در گفت‌وگو با خبرنگار ماهنامه «مشعل»، درباره آن می‌گوید: این بیماری از طریق تماس با ادرار، فضولات یا بزاق چوندگان آلوده منتقل می‌شود که می‌تواند باعث مشکلات ریوی یا کلیوی شود. خوشبختانه تاکنون هیچ موردی از نوع جدید هانتاویروس در ایران گزارش نشده؛ اما رعایت دستور عمل‌های بهداشتی ضروری است تا این ویروس پنهان به مساله‌ای جدی تبدیل نشود. در ادامه شرح کامل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

هانتاویروس چیست؟

هانتاویروس، زیرگروهی از خانواده بونیوویروس‌ها هستند که عمدتاً از طریق تماس با ترشحات چوندگان آلوده (مانند ادرار، مدفوع یا بزاق) منتقل می‌شوند. در روزهای اخیر، خبر ابتلای هفت مسافر کشتی تفریحی کروز و فوت سه نفر از آنها، باعث ایجاد ترس و اضطراب از اپیدمی این ویروس در جهان شده و این شائبه به وجود آمده که همانند ویروس کرونا، قابل انتقال سریع از انسان به انسان است؛ اما باید گفت این ویروس، جدید نیست و پیش از این هم وجود داشته است.

میزان شیوع و فراگیری آن چقدر است؟

از نظر موقعیت جغرافیایی شیوع این بیماری باید گفت، هانتاویروس با داشتن ۲ سندرم ریوی و کلیوی در آسیا، اروپا و قاره آمریکا، بخصوص آمریکای جنوبی بیشتر دیده شده که سندرم ریوی آن، بیشتر در قاره آمریکا با مرگ‌ومیر ۵۰ درصد و سندرم کلیوی بیشتر در اروپا و آسیا با مرگ‌ومیر کمتر از ۱۵ درصد گزارش شده است.

به‌طورکلی میزان بروز و ابتلای سالانه هانتاویروس در میان هشت میلیارد جمعیت کره زمین، بین ۱۰ هزار تا ۱۰۰ هزار نفر گزارش شده است.

داده‌های مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌های ایالات متحده آمریکا نشان می‌دهد، از سال ۱۹۹۳ تا ۲۰۲۳، ۸۹۰ مورد ابتلا به بیماری هانتاویروس در ایالات متحده آمریکا گزارش شده که در مورد خبر شیوع هانتاویروس از کشتی تفریحی کروز هم سازمان جهانی بهداشت همچنان در حال بررسی منشأ این خوشه بیماری بوده و معتقد است که این افراد، قبل از سوار شدن به کشتی کروز، احتمالاً در آرژانتین، جایی که هانتاویروس

هانتاویروس، زیرگروهی از خانواده بونیوویروس‌ها هستند که عمدتاً از طریق تماس با ترشحات چوندگان آلوده (مانند ادرار، مدفوع یا بزاق) منتقل می‌شوند

هانتاویروس چه علائم بالینی دارد؟

علائم بالینی بسته به سویه ویروس متفاوت است؛ اما به‌طورکلی پس از یک دوره نهفتگی باعلائم اولیه شامل تب، سردرد، درد عضلانی و مشکلات برجسته

گوارشی مانند تهوع، استفراغ و درد شکم همراه است. در مورد سندرم ریوی هانتاویروس، می‌توان علائمی همچون آنفلوآنزا یعنی بدن درد، تب، احساس خستگی زیاد و درد عضلانی را مشاهده کرد که پس از یک هفته، ریه‌ها درگیر می‌شود و مشکلات حاد تنفسی به وجود می‌آید. درباره سندرم کلیوی هانتاویروس هم ممکن است که علائم تب، اختلال در عملکرد کلیه، کاهش ادرار، عوارض خونریزی دهنده به دلیل اختلالات انعقادی، افت فشارخون و خونریزی گوارشی وجود داشته باشد.

این ویروس از چه راه‌هایی منتقل می‌شود؟

تماس با ترشحات ادرار، مدفوع یا بزاق چوندگان آلوده، بخصوص موش‌ها، از راه‌های انتقال این

ویروس است، یعنی پس از تماس دست با سطوح آلوده و سپس لمس دهان و بینی یا هنگام جاروکردن و تردد در فضای آلوده به این ویروس، ذرات حاوی این بیماری از طریق تنفس وارد بدن انسان می‌شود. بنابراین هنگام تمیزکردن محیط‌هایی همچون انباری، خانه‌های متروکه، پارکینگ، سوله‌ها و غیره، استفاده از دستکش و ماسک ضروری است، ضمن اینکه کنترل چوندگان، پاک‌سازی ایمن و بستن راه‌های ورود موش‌ها هم از اقدام‌های اصلی به شمار می‌رود.

در مورد راه انتقال این ویروس هم تأکید می‌کنم که به راحتی از انسان به انسان منتقل نمی‌شود، یا به عبارتی توان ایجاد یک پاندمی جهانی را ندارد، تنها در گونه‌های نادر مانند «آندس ویروس» موارد محدودی از طریق تماس بسیار نزدیک و طولانی گزارش شده است. پس دست‌دادن یا عبور کوتاه از کنار بیمار خطری ندارد؛ اما در محیط‌های درمانی، رعایت بهداشت دست و مدیریت ترشحات ضروری است.

واکسنی برای این ویروس وجود دارد؟

واکسن عمومی و گسترده‌ای برای هانتاویروس در دسترس نیست و در صورت مراجعه بیمار با علائم سندرم کلیوی هانتاویروس یا سندرم ریوی، انجام اقدام‌هایی چون پایش مداوم فشارخون، اکسیژن خون، عملکرد کلیه‌ها و اکسیژن‌تراپی برای بیمار مراجعه‌کننده، بیشتر جنبه حمایتی دارد. پس اگر فردی پس از تمیزکاری یا حضور در مکان‌های آلوده دچار تب، ضعف، سرفه یا تنگی نفس شد، باید به پزشک مراجعه کند، ضمن اینکه پیشگیری یعنی استفاده از ماسک و دستکش برای جلوگیری از تماس با فضولات چوندگان، مهم‌ترین راه مبتلانشدن به این بیماری است.

این ویروس به راحتی از انسان به انسان منتقل نمی‌شود، و توان ایجاد یک پاندمی جهانی را ندارد

به خانواده‌هایی که حیوان خانگی دارند هم توصیه می‌کنم نکات بهداشتی را رعایت کنند؛ اما یادآور می‌شوم که انتقال این ویروس از انواع موش‌های صحرائی به انسان گزارش شده است. نداشتن راه درمان و واکسن برای این بیماری، استرس‌زاست؛ اما نباید فراموش کرد که رعایت نکات بهداشتی و تغذیه‌ای، سطح ایمنی را افزایش می‌دهد و از پاندمی این ویروس پیشگیری می‌کند.

روان شناسان بهداشت و درمان صنعت نفت بر تقویت خانواده دلگرم در نبود اینترنت تاکید می کنند

پل ارتباطی در دنیای واقعی

مشکل | اینترنت و فضای مجازی، سال‌های زیادی است که همچون رقیبی سرسخت، دورهم نشستن خانواده‌ها و گفتن از رویدادهای دنیای واقعی را به گوشه رینگ زندگی کشانده و تا آنجا رخنه کرده است که با قطع ناگهانی این دنیای مجازی خوش‌منظر، شاهد سردرگمی در روابط والدین و فرزندان و گاه میان دوستان هستیم؛ موضوعی که خبرنگار مشعل را بر آن داشت تا با مریم آذرکیش، رابط سلامت مرکز مشاوره و سلامت روان بهداشت نفت آبادان؛ زینب رحیم دشتی، روان شناس مرکز مشاوره و سلامت روان بهداشت نفت گچساران درباره راهکارهای تقویت پل ارتباطی میان والدین و فرزندان، گفت‌وگو کند که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

تقویت کارکرد خانواده با گفت‌وگو

زینب رحیم دشتی، روان شناس مرکز مشاوره و سلامت روان بهداشت و درمان صنعت نفت گچساران، درباره وابستگی به اینترنت و عوارض قطعی آن در بنیان خانواده می‌گوید: خانواده بخشی از یک نظام بزرگ‌تر مانند جامعه است که کارکردهای زیادی همچون ایجاد روابط صمیمی، کمک به رشد همه جانبه اعضای خود، آموزش و یادگیری و... دارد. در زمان‌هایی که کارکرد خانواده ضعیف می‌شود و تمایلات اعضای خانواده به سمت استفاده بیش از حد از گوشی هوشمند، اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای آنلاین می‌رود، حس وابستگی به دنیای مجازی و اینترنت که بیماری نامرئی قرن است، جایگزین احساسات بین فردی در خانواده خواهد شد که قدیمی‌ترین و مقاوم‌ترین شبکه اجتماعی بدون اینترنت جهان است.

وی ادامه می‌دهد: وابستگی یا اعتیاد به اینترنت مانند بسیاری دیگر از وابستگی‌ها، بسته به شدت و ضعف آن، تمام زوایای زندگی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد، زیرا ناخودآگاه ترسی پنهان را در وجود فرد ایجاد می‌کند؛ اینکه در زمان دسترسی نداشتن به اینترنت چه باید بکند؟ موضوعی که به عصبی شدن، اضطراب، ناراحتی، واکنش‌های شدید جسمی مانند عرق کردن و لرزش بدن به دلیل جدا شدن از وسایل ارتباطی دیجیتال یا مشکل اتصال به اینترنت منجر می‌شود. پدر و مادر در خانواده که الگوی اصلی فرزندان محسوب می‌شوند، باید فرزندان را به خودمراقبتی فردی، مدیریت و کنترل صحیح، تمرین مدیریت اضطراب، تغییر عادت‌ها، کمک به تقویت عزت نفس، آموزش خود تنظیمی برای پیشگیری از وابستگی و کاهش عوارض روحی و رفتاری ترغیب کنند.

خودشناسی در میدان بی اینترنتی

مریم آذرکیش، رابط سلامت مرکز مشاوره و سلامت روان بهداشت نفت آبادان، با یادآوری اینکه در دنیای امروز اینترنت و فضای مجازی به بخش جدایی‌ناپذیر از زندگی بسیاری از ما، بخصوص نوجوانان و جوانان تبدیل شده است و نبود ناگهانی آن می‌تواند چالش برانگیز باشد و علائمی ناخوشایند ایجاد کند، می‌گوید: این علائم، نشان‌دهنده میزان وابستگی است و آگاهی از آنها، اولین گام برای مدیریت بهتر شرایط به شمار می‌رود.

وی ادامه می‌دهد: بنابراین اگر در زمان قطع اینترنت، فرزندان احساس کلافگی، زودرنجی یا عصبانیت می‌کنند، بدانید که این واکنش‌ها در بسیاری از افراد وابسته به اینترنت طبیعی است. مغز آنها به دریافت مداوم اطلاعات و محرک‌ها عادت کرده است و نبود آن می‌تواند سبب اختلال در تعادل شیمیایی و روانی موقت شود. این نشانه ضعف آنها نیست؛ بلکه نشان‌دهنده میزان استفاده از این ابزار و شبیه به علائم ترک در دیگر وابستگی‌هاست؛ به گونه‌ای که احساس می‌کنند چیزی را از دست داده‌اند که به آن عادت داشته و خلأ آن، باعث تنش و ناآرامی در درون آنها شده است. در این حالت، احساس بی‌حوصلگی، کسالت یا ناتوانی در شروع فعالیت‌های روزمره دارند و فعالیت‌های آفلاین، کمتر جذاب به نظر می‌رسند، زیرا عادت کرده‌اند انرژی و تمرکز را صرف دنیای دیجیتال کنند.

رابط سلامت مرکز مشاوره و سلامت روان بهداشت نفت آبادان توضیح می‌دهد: راهکارهای عملی برای مقابله با این علائم و یافتن تعادلی سالم برای اینکه در مواقع ضروری، بدون اضطراب و پرخاشگری به دنیای آفلاین بازگردند و از زندگی لذت ببرند، عبارت است از: پذیرش و خودآگاهی، مشغول کردن بدن و ذهن با فعالیت‌های خارج از دنیای مجازی، اولویت دادن به ارتباطات عینی و واقعی، مدیریت هیجانات و تنش با استفاده از تکنیک‌های آرام‌سازی مانند تنفس عمیق که می‌تواند به کاهش پرخاشگری و اضطراب کمک کند، ضمن اینکه نوشتن احساسات، نقاشی کردن و سرگرم کردن خود به کارهایی که باعث تخلیه هیجان می‌شود، در کنار هدف‌گذاری کوچک و واقع‌بینانه در زمان قطع اینترنت، کمک‌کننده خواهد بود.

برنامه غذایی ویژه‌ای که می‌توان برای افزایش بازدهی و حفظ سلامت داشت

تغذیه هوشمندانه

مشعل | شب‌کاری و روزکاری هم ندارد، تغذیه درست کلید موفقیت و سلامت است، بخصوص اگر مثل خیلی‌ها، ساعت‌های زیادی را در محیط کار می‌گذرانید. بیایید با هم ببینیم چطور می‌توانیم با یک برنامه غذایی هوشمندانه، هم بازده کارمان را بالا ببریم و هم بدنمان را سالم نگه داریم. نکته قابل تامل اینکه قرار است بعد از این در هر شماره از «مشعل» به تغذیه کارکنان صنعت بزرگ نفت بپردازیم؛ چون سلامت آنان برایمان از همه چیز مهم‌تر است.

دردسرهای شهرنشینی

روند رو به رشد شهرنشینی و اشتغال افراد خانواده در بیرون از منزل، گاهی موجب می‌شود خانواده‌ها، بخصوص زوج‌های جوان به دلیل شیفت‌های کاری، از تهیه و صرف غذا در خانه محروم باشند. تقریباً تمام کسانی که در بیرون از منزل به کار اشتغال دارند، حداقل یک وعده از غذای خود را در محل کار، اغذیه‌فروشی‌ها، فست‌فودها، رستوران محل کار یا سایر محیط‌های کار صرف می‌کنند. ویژگی اغلب غذاهای بیرونی، این است که به مقدار زیاد و برای تعداد زیادی تهیه می‌شود، بنابراین اگر نکات بهداشتی و سلامت از تهیه مواد اولیه تا پخت‌و‌پزید رعایت نشود، آسیب‌های زیادی به مشتریان این غذاها وارد خواهد شد. این آسیب‌ها با توجه به نوع مشکلی که در جریان تولید غذا صورت می‌گیرد، متفاوت بوده و ممکن است از ابتلا به یک اسهال ساده تا مسمومیت‌های شدید غذایی، ابتلا به انگل‌ها و سایر بیماری‌های ناشی از غذای آلوده بروز کند یا به دلیل مصرف نوع مواد اولیه و شرایط پخت نادرست، زمینه را برای ابتلا به بیماری‌های غیرواگیر مانند چاقی، دیابت، افزایش فشارخون، بیماری‌های عروقی، قلب و مغز، بیماری‌های اسکلتی استخوانی، سکنه‌های قلبی و مغزی فراهم آورد.

اضافه‌وزن؛ مشکلی جهانی

امروزه چاقی و اضافه‌وزن، یکی از مشکلات عمده تغذیه‌ای جهان به شمار می‌رود، به طوری که حدود یک میلیارد نفر از مردم جهان به این عارضه دچار هستند. در کشور ما نیز درصد قابل توجهی از زنان و مردان بزرگسال، مشکل چاقی و اضافه‌وزن دارند. به همین دلیل، در معرض خطر ابتلا به بیماری‌های مزمن مانند دیابت، سرطان، بیماری‌های قلبی و عروقی، افزایش فشارخون و کلسترول هستند. طی سال‌های اخیر و به دلیل انجام الگوی غلط غذایی، بیماری‌های مزمن، روند رو به گسترش و هشدار دهنده‌ای را طی کرده است؛ الگویی چون مصرف غذاهای چرب، سرخ‌کرده و پر نمک که افزایش فشارخون و کلسترول را به همراه دارد. در حالی که می‌توان با رعایت تغذیه مناسب در محیط کار، از ابتلا به این بیماری‌های پیشگیری کرد.

کاهش استرس با تغذیه

مصرف قندها و کربوهیدرات‌های ساده مثل قند و شکر، نان‌های سفید و برنج سفید در محیط کار، اگرچه در کوتاه مدت به بالا رفتن قند خون منجر می‌شود؛ اما با تحریک ترشح انسولین، ورود گلوکز به سلول را تسریع کرده و در نهایت کاهش قند خون و عوارض ناشی از آن مانند خستگی، خواب‌آلودگی و کاهش بازده کاری را به دنبال دارد. نحوه تغذیه در محیط کار می‌تواند به افزایش یا کاهش استرس کمک کند. استرس همراه با تغذیه نامناسب و بی‌حرکی، زمینه را برای ابتلا به بیماری‌های مزمن فراهم می‌آورد. سطح هورمون‌های مولد استرس مانند کورتیزول نیز با مصرف غذاهای چرب و همچنین هورمون آدرنالین با مصرف زیاد قند، شکر و کافئین (در چای، قهوه و نوشابه‌های کولا) در خون بالا می‌رود. با تغییرات جزئی از جمله کاهش مقدار قند و کافئین مصرفی در محیط کار و رعایت اصل تنوع در برنامه غذایی روزانه، می‌توان به حفظ تعادل قند خون و همچنین افزایش ریزمغذی‌ها کمک کرد که نتیجه آن، علاوه بر حفظ سلامت و کاهش عوامل خطر بیماری‌های مزمن، افزایش کارایی و بهبود بازده کاری کارکنان در محیط‌های کار است.

افزایش رضایت‌مندی کارکنان با تغذیه سالم

در مراکزی که چند نوبت (شیفت) کاری دارند، مانند کارخانه‌ها، بیمارستان‌ها، ادارات پلیس و فرودگاه‌ها، رعایت نظم در برنامه غذایی روزانه، توزیع مناسب انرژی در وعده‌های غذایی، مصرف غذاهای متنوع با گنجاندن گروه‌های غذایی اصلی (نان و غلات، شیر و مواد لبنی، میوه‌ها، سبزی‌ها و گروه گوشت، حبوبات و تخم مرغ) و توجه به زمان مصرف غذا، در کاهش خستگی و بهبود عملکرد کارکنان و افزایش رضایت‌مندی آنها موثر است. مصرف غذاهای نشاسته‌ای و قندی با افزایش تولید سروتونین که یکی از ناقل‌های عصبی است، علاوه بر بهبود خلق و خو، در افزایش خواب و استراحت افراد نقش مهمی دارد. مصرف یک لیوان شیر کم چرب همراه با ۲ عدد خرما قبل از خواب، در بهبود خواب موثر است؛ البته باید توجه داشت که غذاهای نشاسته‌ای به علت حجیم بودن، در صورتی که در مصرف آنها زیاده‌روی شود، می‌توانند موجب خواب‌آلودگی و خستگی شده و کارایی را کاهش دهند.

نان و غلات مناسب در محیط‌های کار

افرادی که نوبت‌های شب کاری دارند، لازم است وعده غذای اصلی خود را در بعدازظهر و یک وعده غذایی در نیمه‌زمان شیفت داشته باشند. غذاهای چرب، سنگین و پرادویه سبب خواب‌آلودگی و کاهش کارایی می‌شود. در وعده غذایی این افراد، گوشت کم چرب (بویژه ماهی و مرغ) به شکل کبابی یا آبپز، سبزی‌های تازه و سالاد، نان‌های سبوس‌دار، حبوبات و ماست کم چرب توصیه می‌شود. مصرف منابع غذایی پروتئینی، با افزایش ناقل‌های شیمیایی مانند نوراپی‌نفرین سبب افزایش هوشیاری و رفع خواب‌آلودگی می‌شود، بنابراین افرادی که در شیفت‌های شبانه کار می‌کنند، باید در وعده غذایی خود از منابع پروتئینی مثل انواع گوشت‌ها، حبوبات و تخم مرغ (آبپز) استفاده کنند. شیر و مواد لبنی از جمله ماست، پنیر و کشک نیز علاوه بر تامین املاحی مانند کلسیم و فسفر، از منابع خوب پروتئینی به شمار می‌روند و باید در وعده‌های غذایی روزانه مصرف شوند. مصرف میوه‌ها در بین ۲ وعده غذایی با تامین ویتامین‌های مورد نیاز، بخصوص ویتامین‌های گروه B و C در کاهش فشارهای کاری و استرس سودمند است. بنابر اعلام دفتر بهبود تغذیه جامعه و وزارت بهداشت، برای داشتن تغذیه مناسب در محیط کار بهتر است از نان و غلات کامل (سبوس‌دار) استفاده شود. به عنوان مثال، به جای مصرف نان‌هایی که از آرد سفید (مثل نان لواش و باگت) تهیه می‌شوند، می‌توان از نان سنگک یا نان جو استفاده کرد. به جای مصرف غذاهای پرچرب و سرخ‌شده، در صورتی که امکان انتخاب وجود دارد، از غذاهای بخارپز، آبپز یا کبابی استفاده شود و به جای گوشت قرمز، غذاهایی که حاوی گوشت ماهی و مرغ هستند، در وعده‌های غذایی قرار گیرند. در صورتی که امکان انتخاب وجود ندارد، تمام چربی‌های گوشت قرمز قبل از مصرف جدا شود. به جای مصرف نوشابه‌های گازدار که مقدار زیادی مواد قندی و کافئین وارد بدن کرده و به دلیل فسفات، جذب کلسیم را هم مختل می‌کنند، از نوشیدنی‌های سالم‌تر مثل آب و دوغ کم نمک و بدون گاز استفاده شود.

فیبر و کارکردهای آن

اگر در محیط کارتان غذاهایی مثل عدسی یا خوراک لوبیا سرو می‌شود، مصرف آنها سالم‌تر از خورش‌های چرب و غذاهای سرخ‌شده است. غذاهایی که با حبوبات تهیه شده‌اند (مثل عدسی و خوراک لوبیا)، هم سرشار از پروتئین بوده و هم به علت دارا بودن فیبر، به سلامت بدن کمک می‌کنند. فیبر علاوه بر تنظیم کار دستگاه گوارش، از جذب چربی‌ها و مواد قندی جلوگیری می‌کند. به خاطر داشته باشید، با پیروی از یک الگوی غذایی سالم در محیط کار، نه تنها از اضافه‌وزن و چاقی، ابتلا به بیماری‌های قلبی-عروقی، دیابت و سایر بیماری‌ها پیشگیری کرده‌اید؛ بلکه با بهبود عملکرد و افزایش بازده کاری، زمینه را برای ارتقای موقعیت شغلی خود نیز فراهم آورده‌اید.

مسجد سلیمان شهر اولین‌ها شناخته می‌شود

گنجینه تمدن در دالان تاریخ

مشعل | مسجد سلیمان نخستین خاستگاه تاریخی نفت در ایران شناخته می‌شود که به دلیل کشف نفت در چاه شماره یک و ورود برخی عناصر مدرن شهری مانند ورزش، فرودگاه، بیمارستان، خانه‌های سازمانی و ... به شهر اولین‌ها معروف شده است، اما کنکاش در گذشته تاریخی و آثار آن نشان می‌دهد که تاریخ این شهر محدود به دوران جدید نیست و با محوطه‌های باستانی همچون «نیایشگاه سرمسجد» و «بردنشاند» چشم هر گردشگری را به خود جلب می‌کند و در واقع می‌توان از مسجد سلیمان به عنوان یک «شهر- موزه» یاد کرد. گردشگران و پژوهشگران حوزه صنعتی افزون بر دیدار با آثار اکتشاف نفت در ایران، می‌توانند ویتربینی از معماری و آیین‌های باستانی را در این شهر تماشا کنند.

در گستره تاریخی ایران زمین، شهر مسجد سلیمان بانفت و گرما عجین شده است، اما قدمت آن براساس چندین محوطه و بنای تاریخی شاخص مانند «نیایشگاه سرمسجد» و «بردنشاند» حکایت از تجربه زندگی چند هزارساله دارد. این دو مکان آیینی- مذهبی، جلوه‌ای زیبا از معماری باستان با یادآوری پیشینه کهن تمدن ایرانی است که این شهر را افزون بر جذابیت‌های صنعت نفت و گاز به عنوان شهری گردشگری-تاریخی برای گردشگران قرار داده است و معرفی دو اثر شاخص مسجد سلیمان، گامی در جهت انتخاب هوشمندانه در مسیر گردشگری تاریخی تعریف می‌شود.

نیایشگاه سرمسجد

شهر مسجد سلیمان با تمدن کهن یادآور تلاش ایرانیان به معنادهی زندگی در دل گرمای

محوطه تاریخی سرمسجد

محوطه تاریخی بردنشاند

سوزان است. در هرگوشه این شهر دفتری از تاریخ ورق خورده و هر بنا و اثر، خاطراتی از گذشته در دل خود جای داده است. یکی از مهم‌ترین بناهای باستانی مسجد سلیمان «نیایشگاه سرمسجد» است. درباره این بنا و دوره بندی تاریخی آن مطالب فراوان گفته شده است. براساس مستندات موجود این بنا با عنوان «معبد سرمسجد» و «صفه مقدس» هم در منابع معرفی شده است و تاریخ تأسیس آن را حدود قرن چهارم پیش از میلاد تخمین زده‌اند. سازمان میراث فرهنگی در معرفی این محوطه تاریخی آورده است: مجموعه نیایشگاهی سرمسجد از معدود معابد عصر اشکانی است که تاکنون در فلات ایران کشف شده است. کاوش‌های این تختگاه در شش فصل از سوی رومن گیرشمن

انجام شد. در جنوب باختری ایران در بازه زمانی سلوکیان و اشکانیان، حکومت خودمختار الیمایی فرمانروایی می‌کرد. اثر نامبرده از شاخص‌ترین بناهای دوره الیمایی به شمار می‌آید و نام شهرستان مسجد سلیمان برگرفته از این محوطه تاریخی است. براساس روایت محلی ثبت شده، معماری این نیایشگاه چنان بوده که حکایات فراوان از دیوها در این صفه بین مردم رواج داشته است. مردم قدیم وقتی به ساختمانی بزرگ برمی‌خوردند که از گذشته آن خبری نداشتند، آن را یا به سلیمان یا به اجنه نسبت می‌دادند، از همین روی عنوان مسجد سلیمان ارتباطی معنا دار با نیایشگاه سرمسجد و وجه تسمیه آن ریشه در این بنای باستانی دارد.

معماری و باور ایرانیان در سرمسجد

نیایشگاه سرمسجد یک محوطه باستانی بسیار بزرگ است که به وسیله سنگ‌های لاشه کوچک و بزرگ روی هم انباشته شده و جلوه‌ای زیبا از معماری باستان را به یادگار گذاشته است. شاخصه معماری آن برگرفته از معماری اورارتویی است که استفاده نکردن از ملات بین سنگ‌ها و استفاده از سنگ خشک روی سنگ خشک دیگر است. گیرشمن، باستان شناس معروف فرانسوی، در گزارش‌های باستان شناسی خود ساخت تخت جمشید را الهام گرفته از سرمسجد دانسته است. براساس روایت‌های موجود، مردم قدیم آیین‌های خاصی در این محوطه برگزار می‌کردند و معماری آن هم بر این اساس طراحی شده است. در بخش شمالی صفه، یک پلکان به عرض ۲۵ متر افراد را به روی صفه نزدیک محل مقدس هدایت می‌کرد و از آنجا که در پایان مراسم نیایش نباید از همان راه که آمده‌اند، بازمی‌گشتند، یک پلکان دیگر در گوشه دیگر ضلع شرقی برای پایین رفتن ساخته شده بود. این شکل معماری، ذهن هر گردشگری را به داخل محوطه می‌کشاند. وقتی از روی پله‌های صفه آهسته آهسته به سمت محوطه بزرگ اصلی قدم می‌گذارید، به

تختگاه اصلی می‌رسید و آنجا افزون بر قدرت معماری بنا، خرابه‌های آتشگاه و کاوش‌های باستانی آن قابل مشاهده است. از جمله زیبایی‌های بصری این محوطه می‌توان به ترکیب سنگ‌های بزرگ و کوچک در کنار هم اشاره کرد که در نمای نزدیک، تلفیقی سایه روشن ایجاد می‌کند که یادآور تمدن‌های قدیم در بین النهرین و آشور است. در خصوص دوران رونق این نیایشگاه، تفسیرهای متفاوتی شده است. یافته‌های پژوهشگران حکایت از این دارد که به

احتمال زیاد، آتشکده سرمسجد به اعصار باستانی تعلق داشته و در عصر نزدیک‌تر به زمان مایعنی دوره ساسانی دوباره مورد استفاده قرار می‌گرفته است. براساس کاوش‌های باستان شناسی، تاکنون اشیای جالب توجهی از جمله مجسمه یک سرباز هخامنشی تاسریک ملکه و سکه‌های برنزی از محوطه نیایشگاه به دست آمده است که در موزه‌ها برای بازدید عموم قرار دارد و از این اشیای برای مطالعات تاریخی محوطه استفاده شده است. یکی از نکات جالب توجه این محوطه، مربوط به اشیای نذری است که ریشه در باورهای ایرانیان قدیم داشته است. بر این اساس، اشخاص به واسطه گشایش کار در زندگی، بخشی از یک شی را به پرستشگاه می‌بردند و بقیه را نگه می‌داشتند که وقتی مراد حاصل شد، بخش‌های مختلف شی را با هم متحد و یکی کنند؛ از همین روی تاکنون چند مجسمه سنگی کوچک سوارکار که برخی بر دو اسب سوار بودند، از این نیایشگاه به دست آمده است که به عنوان اشیای نذری شناخته می‌شود و در پاره‌ای موارد برخی از این اشیای شکسته یا دست و پا نداشتند که ریشه در این باور ایرانیان دارد.

بردنشاند

یکی دیگر از جاذبه‌های گردشگری مسجد سلیمان، محوطه باستانی به نام «بردنشاند» است که در ۲۳ کیلومتری شمال شهر قرار دارد. بردنشاند به معنای نام محل «سنگ برجسته» یا «سنگ ایستاده» است، زیرا «برد» در زبان بختیاری به معنای سنگ است و وجود یک سنگ بزرگ در این محوطه تاریخی، دلیل نام گذاری آن بوده است. در خصوص قدمت بردنشاند گفته شده که طبق

اشیایی که در حفاری باستان شناسان کشف شده، پایه اصلی بنا در دوره هخامنشی ساخته شده است؛ از این رو برخی پژوهشگران معتقد هستند که بردنشاند، قدیمی‌ترین عبادتگاه کیش دیرین ایرانیان است. افزون بر این، بردنشاند به عنوان نیایشگاه روباز ایرانیان در دوره هخامنشی معرفی شده است. با انجام

کاوش‌های جدید معلوم شد که نقوش برجسته روی سنگ‌ها در این محوطه تاریخی مربوط به دوره اشکانی است. پس با توجه به یافته‌های باستان شناسی و تاریخی می‌توان سیر زمان بندی بردنشاند را از دوران هخامنشی تا اشکانی تخمین زد. بر اساس گزارش مورخان یونانی، در بردنشاند و سرمسجد به عنوان دو مکان مذهبی و آیینی محراب هخامنشیان به شکل سکویی مقدسی ساخته شده بود. آتش داخل اتاق مخصوص نگهداری می‌شده و هنگام انجام مراسم مذهبی از آنجا بیرون و اطراف محراب برده می‌شده است. در مجموع مسجد سلیمان الگویی از یک شهر- موزه کهن راوی آیین و معماری نیاکان است که باز نمود آن در این دو محوطه تاریخی قابل مشاهده است. گردش در این شهر افزون بر شناخت تاریخ اکتشاف نفت در ایران می‌تواند گامی مهم در فهم پیچیدگی‌های دوران باستان باشد.

در خصوص قدمت بردنشاند گفته شده که طبق اشیایی که در حفاری باستان شناسان کشف شده، پایه اصلی بنا در دوره هخامنشی ساخته شده است؛ از این رو برخی پژوهشگران معتقد هستند که بردنشاند، قدیمی‌ترین عبادتگاه کیش دیرین ایرانیان است

فراخوان

جذب آثار ادبی و هنری

با

موضوع جنگ رمضان

معاونت انتشارات اداره کل روابط عمومی وزارت نفت در نظر دارد با هدف ثبت روایت‌ها، ایستادگی‌ها و همبستگی ملت ایران در جنگ رمضان، مسابقه‌ای با عنوان "روایت جنگ رمضان" برگزار کند. مخاطبان گرامی می‌توانند آثار تولیدی خود را در بخش‌های داستان کوتاه و بلند، خاطره‌نویسی، روایت‌نویسی، یادداشت، قطعه ادبی، شعر، فیلمنامه، فیلم کوتاه، تیزر، کلیپ، عکس و عکس‌نوشت، اینفوگرافی، فیلم‌نوشت، انیمیشن، نقاشی، پادکست و... در قالب فایل متنی یا تصویری در قالب لوح فشرده به آدرس خیابان طالقانی، روبه‌روی وزارت نفت، پلاک ۳۷۸ طبقه چهارم، دفتر نشریه کارکنان صنعت نفت "مشعل" ارسال کنند.

آثار برگزیده پس از ارزیابی و داوری در "مشعل" و سایت "مشعل آنلاین" منتشر و به نفعات برگزیده، جوایزی ارزنده اهدا خواهد شد.

MASHAL Online

خانواده بزرگ صنعت نفت را در

مشعل آنلاین

پینید

به زودی....

